

57. Tiistaina 17 p. heinäkuuta

k:lo 7 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Kolmas käsittely:

Siv.

1005

1) Ehdotus laiksi erinäisten asiain siirtämisestä Suomen senaatin ja kenraalikuvernöörin ratkaistavaksi

Asia kirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 19; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 9.

Toinen käsittely:

2) Ehdotus, joka koskee valtiolainan ottamista Venäjän ja Suomen välisen rahan vaihdon järjestelyä varten

Asia kirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 12.

3) Ehdotus, joka koskee erinäisten sodan ajaksi hallinnollista tietä säädettyjen verojen jatkamista vuoden 1917 loppuun

Asia kirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 21; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 16.

4) Ehdotus, joka koskee erinäisten sodan ajaksi hallinnollista tietä säädettyjen verojen jatkamista vuoden 1917 loppuun. — (Pääoma- ja kuponkisuostunta.)

Asia kirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 16.

5) Ehdotus, joka koskee erinäisten sodan ajaksi hallinnollista tietä säädettyjen verojen jatkamista vuoden 1917 loppuun. — (Leimasuostunta.)

Asia kirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 16.

6) Ehdotus, joka koskee erinäisten sodan ajaksi hallinnollista tietä säädettyjen vero-

Siv.

jen jatkamista vuoden 1917 loppuun. — (Pavliinavero.)

Asia kirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 16.

7) Ehdotus, joka koskee erinäisten sodan ajaksi hallinnollista tietä säädettyjen verojen jatkamista vuoden 1917 loppuun. — (Kiinnityslainasuostunta.)

Asia kirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 16.

8) Ehdotus laiksi yhdistyksistä

Asia kirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; lakivaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 15.

Ensimmäinen käsittely:

9) Ehdotus, joka koskee valtiolainan ottamista Suomen Pankin aseman vahvistamiseksi

Asia kirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 14.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Lehmus, Lohi ja Waarala.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: sairauden takia lääkärintodistuksen nojalla ed. Pesonen, jolle lomaa on myönnetty tämän kuun 25 päivään, vielä viikon ajaksi sen jälkeen, ja ed. L. Typpö niinkään sairauden vuoksi lääkärintodistuksen nojalla ensi perjantai-illasta alkaen kahden viikon ajaksi, sekä yksityisten asiain vuoksi ed. Luopajarvi tämän illan istunnon loppuosasta, ed. Ala-Kulju

huomisesta alkain viikon ajaksi, ed. Saarelainen tämän kuun 20 päivästä viikon ajaksi, ed. E. Saari ensi keskiviikkoillasta viikon ajaksi, ed. Malmivaara samoin keskiviikosta viikon ajaksi, ed. L. Ikonen tämän viikon ajaksi.

Pankkivaltuusmiesten ja varamiesten sekä pankin tilintarkastajain ja heidän varamiestensä vaali.

Puhemies: Pankkivaliokunnalta on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnan
Pankkivaliokunta
Helsingissä
heinäkuun 17 p:nä 1917.
N:o 14.

Suomen Eduskunnalle.

Valtiopäiväjärjestyksen 74 §:n säätämällä tavalla ja eduskunnan päätöksen mukaan ovat Pankkivaliokunta ja Eduskunnan Valitsijamiehet tänä päivänä toimittaneet Pankkivaltuusmiesten vaalin eroavien valtuusmiesten sijaan ja Pankkivaltuusmiesten varamiesten ynnä pankin tilintarkastajain ja heidän varamiestensä vaalin.

Valiokunta kunnioittaen ilmoittaa, että seuraavat henkilöt ovat tulleet valituiksi:

Pankkivaltuusmiehiksi: vapaaherra, professori Ernst Gustaf Palmén olemaan osallisena kaikissa valtuusmiesten käsiteltävinä olevissa asioissa sekä professori Kaarlo Juho Ståhlberg kaikkien valtuusmiesten yhteisesti ratkaistavissa asioissa;

Pankkivaltuusmiesten varamieheiksi: ensimmäiseksi varamieheksi sanomalehdentoimittaja Evert Eloranta, toiseksi varamieheksi maanviljelijä Oskari Lahdensuo, kolmanneksi varamieheksi filosofian maisteri Karl Harald Wiik, neljänneksi varamieheksi lehtori Gustaf Onni Immanuel Hallstén, viidenneksi varamieheksi taloudenhoitaja Albin Karjalainen ja kuudenneksi varamieheksi toimitusjohtaja Vilhelm Aleksander Lavonius;

tilintarkastajiksi: filosofian maisteri, säästöpankkikamreeri Joonas Laherma, rahastonhoitaja Kalle Heinonen, maanviljelysneuvos Karl Wilhelm Bruncrona ja professori Ernst Jakob Valdemar Bonsdorff;

tilintarkastajain varamieheiksi: ensimmäiseksi varamieheksi piiris sihteeri Herman

Hurmevaara, toiseksi varamieheksi ammattiliiton virkailija Valfrid Perttilä, kolmanneksi varamieheksi kansakoulunopettaja Juho Pekka Kokko ja neljänneksi varamieheksi sanomalehdentoimittaja Eero Erkkö.

Pankkivaliokunnan puolesta:

Emil Schybergson.

J. W. Minni.

Puhemiehen tiedonanto eräistä mielenilmaisuuksista.

Puhemies: Puhemiehen luona on käynyt eräs pohjalainen talonpoikaissälytystö ja jättänyt Pohjanmaalla tehdyn kokouksen päätöksen sekä hartaasti pyytänyt minua saattamaan sen eduskunnan tietoon. Tahdon noudattaa lähetystön pyyntöä. Päätöksessä lausutaan tähän tapaan:

Ylistarossa koossa olleen meijeriväen kokouksessa 7 p:nä heinäkuuta 1917, jossa oli edustettuna 15 eri kuntaa, keskusteltiin sekä taloudellisista että valtiollisista kysymyksistä, jonka kokouksen valtiollisen ohjelman päätökset päätettiin saattaa sekä eduskunnan että Senaatin tietoon.

Kokouksessa päätettiin: että koska Suomi tällä kertaa kamppailee nälänhätää vastaan ja elinkysymykset kiristyvät hallituksen ponnisteluista huolimatta ja nyt tahdotaan vielä kieltää venäläisten taholta viljanhankinta-aikeet, jonka lisäksi vielä tahdotaan Suomesta vaatia uhkavaatimuksin 350 miljoonan laina entisten lainojen lisäksi, josta seuraa yleinen nälänhätä ja taloudellinen perikato, emmekä usko, että nykyinen Venäjän valtio voi taata näitä lainoja, niin katsomme että Suomesta ei voida eikä saa enään luovuttaa penniäkään ellei entisiäkkin sekä uusia lainoja taata siksi varmoilla takuilla, että ne tosiaan vastaavat lainain arvoin ja että niille saadan kansainvälinen vahvistus.

Toiseksi: koska Suomen kansa ei tunne itseään turvatuksi taloudellisesti eikä valtiollisesti, emmekä usko, että mahdollisesti joskus Venäjän koolle kutsuttava kansalliskokous myöntää Suomelle riippumattoman vapaan valtiollisen itsenäisyyden, niin vaatii Etelä-pohjalainen kansa, että eduskunta ja Senaatti yhdessä kääntyvät heti sekä kaikkien sotivien että puolueettomien valtojen puoleen julistuksella, jossa vaadimme vapaan riippumattoman valtiollisen itsenäisyyden ja tälle vaadimme kansainvälisen vahvistuksen.

Edustettuina olivat: Kauhava, Alavus, Jalasjärvi, Ilmajoki, Isokyrö, Jurva, Peräseinäjoki, Ku-

rikka, Kuortane, Laihia, Lapua, Seinäjoki, Vähäkyrö, Ylistaro ja Vaasa.

Ylistarossa 7 p:nä heinäkuuta 1917.

Kokouksen puolesta:

Anto Sippola, Matti Malkamäki, V. Korkko,

Vihtori Herttua, M. Kärnä.

Puhemies: Eduskunnan puhemiehenä olen myös saanut vastaanottaa erään sähkösanoman, jonka katson sisältönsä puolesta lähinnä kuuluvan eduskunnalle. Katson velvollisuudekseni saattaa sen eduskunnan tietoon:

„Wiipurin ja sen ympäristön työväestö kokoon-tuneena 15-tuhatlukuisena Wiipurissa 16 p:nä heinäkuuta 1917 lausuu vaatimuksenaan, että Suomen eduskunnalle on saatava oikeus itse sää-tää ja lopullisesti vahvistaa kaikki Suomea koske-vat lait lukuunottamatta ulkopoliittikkaa, sotilas-lainsäädäntöä ja hallintoa, eikä maamme porva-risto saa asettua sitä vastustamaan.”

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotuksen laiksi erinäisten asiain siirtämisestä Suomen senaatin ja kenraalikuvernöörin ratkaistavaksi,

sisältävä hallituksen esitys n:o 9, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietin-nössä n:o 9 sekä suuren valiokunnan mietinnössä n:o 19, esitellään kolmanteen käsit-telyyn.

Puhemies: Mitä asian käsittelyyn tulee, lie-nee meneteltävä seuraavasti: Ensin sallitaan kes-kustelu asiasta, sitten tehdään päätös lippuäänest-tyksellä perustuslakivaliokunnan ehdotuksesta, joka on pontena valiokunnan mietinnön 8 sivulla, ja jossa valiokunta ehdottaa, että eduskunta päät-täisi julistaa tämän asian kiireelliseksi. Jos se ehdotus hyväksytään, toimitetaan lippuäänestys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta ellei asia ole julistettu kiireelliseksi, äänes-tetään onko lakiehdotus julistettava lepäämään yli vaalien vai hyväksyttävä. Ponsiehdotus, jossa ehdotetaan, „että eduskunta hyväksyisi lakiehdo-tuksen näin kuuluvana”, käsitellään sitten kun

lakiehdotuksesta on päätetty. Hyväksytäänkö täl-lainen käsittelytapa?

Ehdotettu menettely hyväksytään.

Keskustelu:

Senaattori Tulenheimö: Eduskunta on hallituksen 9:n esityksen toisessa käsittelyssä hylännyt sen ehdotuksen korkeimman valtioval-lan käyttämisen väliaikaisesta järjestämisestä, jonka hallitus on tehnyt, ja hyväksynyt toisen, joka ei perustu hallituksen esitykseen, vaan jon-ka muutamat väittävät laadituksi Pietarissa pide-tyssä yleisvenäläisessä sotilas- ja työläisneuvosto-jen edustajakokouksessa, toiset syntyneen sanotun kokouksen päätöksen väärinkäsittämisestä ja vää-rästä suomentamisesta. Perustuslakivaliokunnan herra puheenjohtaja on asian toisessa käsittelyssä antamassaan lausunnossa lisäksi antanut ymmär-tää, millä tavoin tämä lakiehdotus olisi ajettava läpi.

Sekä hallituksen esitys että eduskunnan hy-väksymä ehdotus tähtäävät samaan päämäärään. Kumpainenkin tahtoo valmistaa tietä sille tule-vaaisuudelle tässä maassa, joka jokaisen suoma-laisen sydäntä lämmittää, sille, että nykyisen aikakauden suuri tunnuslause kansojen itsemää-räämis-oikeudesta, jonka Venäjän vallankumous-kin on itselleen omistanut, korottaisi Suomenkin kansan itsemääräävien kansojen joukkoon. Mutta kun hallituksen esitys luonteeltaan on ollut sel-lainen, että se on tahtonut kulkea tapahtumain tasalla, vastata sitä faktillista poliittista olofilaa, joka on demokraattisen Venäjän ja Suomen vä-lillä nykyään olemassa, ja sitä käsitystä, jonka saattaa pitää yleisenä Venäjän nykyisissä edus-tavissa piireissä, menee eduskunnan hyväksymä ehdotus tapahtumain edelle ja tahtoo niitä jou-duttaa. Hallituksen esitys tarjosi jotakin varmaa, se olisi varmasti vienyt kehitystä eteenpäin; eduskunnan hyväksymä ehdotus sisältää sellaista, jonka saavuttaminen on epävarmaa. Mutta Suo-men kansa on lainsäädännössäänkin jo niin monta kertaa saanut todeta kuuseen kurottajan kapsah-tavan katajaan, että sen ei pitäisi tässä maaillem-me niin suunnattoman tärkeässä asiassa antautua uhkapeliin.

Perustuslakivaliokunnan herra puheenjohtajan lausunto ja eräs äänestys esillä olevan lakiehdo-tuksen toisessa käsittelyssä antaa aihetta oletta-maan, että myös sellaistaikin mahdollisuutta olisi ajateltu, että tämä laki saatettaisiin voimaan val-lankumouksellisesti, noudattamatta niitä muotoja, joita valtiopäiväjärjestys perustuslain säättämi-

sestä ja muuttamisesta määrää ja siis ilman, että sille hankittaisiin väliaikaisen hallituksen vahvistusta.

Vallankumouksellisena aikana lieenee tällaista vastaan turhaa vedota siihen menettelytapaan, jonka eduskunta omaksui silloin, kun vallankaappaus tapahtui Venäjältä käsin: sitkeään perustuslaeista kiinnipitämiseen ja niiden tulkitsemiseen sillä tavoin, että ainoastaan mala fides vastustajain taholta saattoi väittää sitä vääräksi. Jos tämä lakiehdotus hyväksytään muussa kuin perustuslaillisessa järjestyksessä, vaihtuvat osat, sillä vaikka Nikolai II on kukistunut, eivät hallitsijan oikeudet silti ilman muuta ole lakanneet. Mutta onko ajateltu, että sama väkevä ase, joka meillä silloin oli puolellamme — perustuslait, suuntautuu siten menetellen meitä vastaan.

Lakeihin vetoamista vastaan väitettäneen, etteivät ne ole vallankumousta varten. Vallankumouksessa määrää voima eikä laki. Mutta mitä voimaa meillä on, mitä voimaa on eduskunnalla taikka sen enemmistöllä? Onko meillä edes sitä siveellistä voimaa, sitä yksimielisyyttä ja järjestystä ja auktoratiivista johtoa, joka tekisi kansan lujaksi ja kokonaiseksi? Johtakaa mieleenne, hyvät naiset ja herrat, viimeaikaiset tapahtumat ja vastaus on masentava. Rauman ja Turun epäjärjestykset, väkivaltaisuuksiin johtaneet maalaisryöntejäin lakot ympäri maata, rautatieläisten lakot, rautatievirkamiesten lakkouhat, poliisilakot ja niiden uhat, muita mainitsematta. Pyörät seisomaan, vaikka maa kärsisikin siitä, että pellot jäävät kylvämättä ja heinät korjaamatta, että liikenne seisahtuu taikka rikoksia tapahtuu. Ja kun maan eduskunnan luottamusta nauttiva hallitus, vieläpä saaden eduskunnan hyväksymisen toiminnalleen, päättää järjestää olot jollakin määrättyllä tavalla maan pääkaupungin poliisilaitoksessa, niin, kun se asianomaisten mielestä on epäkansanvaltaista, ei siihen katsota tarpeelliseksi suostua.

Edustaja Mäkelin lausuu: „Venäjän väliaikaisen hallituksen vahvistusta ei tämä laki kaipa. Ja jos niin kävisi, ettei ilmoitusta tämän lain kautta luotavan järjestyksen tunnustamisesta tänne saapuisi, on lakia silti ryhdyttävä noudattamaan. Laki astuu joka tapauksessa voimaan”. Eduskunnan auktoriteetti ei riitä saattamaan 600 miestä Helsingin poliisilaitoksessa täyttämään velvollisuuttaan, mutta Venäjän koottu valtiolta on sen edessä tyhjää!

Mutta, ed. Mäkelin jatkaa, „jääköön venäläisen demokratian huolenpitoon tämän asianpuolen pikainen järjestäminen”. Kansan tulee siis kokonaan asettaa luottamuksensa johonkin sen ulko-

puolella olevaan. Vaan onko edes mitään takeita siitä, että Venäjän demokratia tahtoo tällä tavoin ottaa järjestääksensä tämän asianpuolen? On luotettavista lähteistä saatu kuulla, että Venäjän demokratian vaikutusvaltaisimmat edustajat päinvastoin ovat vakavasti varoittaneet tällaisesta teosta, joka, jos mikään, on väkivaltainen teko. Ja miten saattaisivatkaan Venäjän demokratian edustajat, samat, jotka muutamassa päätöksessään ovat julkilausuneet, että kaikki yksityisten henkilöiden ja ryhmien väkivaltaiset teot, minkä poliittisen lipun varjolla tahansa, hajoittavat demokratian rivejä ja antavat korvaamattoman iskun vallankumoukselle, miten saattaisivatkaan, sanon, samat miehet olla sitä kannattamassa.

Jos eduskunnan enemmistö tahtoo saattaa esiläolevan lain voimaan muussa kuin perustuslain säätämässä järjestyksessä, tekee se valtiokaappauksen myöskin omaa kansaansa kohtaan. Se julistautuu silloin jonkunlaiseksi lakiasäättäväksi kansalliskokoukseksi, lakaten samalla hetkellä olemasta maan valtiopäiväjärjestyksen mukaan valittu laillinen eduskunta. Luonnollisesti eivät nykyisten edustajien valtuudet tällaiseen riitä ja niitä vastaan, jotka eivät tällaista tilannetta tunnusta, on käytettävä voimakeinoja. Mitkä tällaiset voimakeinot ovat, en tiedä, ehkäpä sitä ei ole ajateltukaan, ehkäpä suurlakko tai kovennetut lakkotilat. Mutta nekään eivät ole mahdollisia taikka eivät voi mitään vaikuttaa ilman täällä olevan venäläisen sotaväen epäsuoraa taikka suoranaista avustusta. Niiden, jotka nyt tahtovat tehdä vallankaappauksen, tulee siis sisäänkin päin rakentaa voimaa, joka on heidän itsensä ulpuolella.

Mutta voimaa ei tarvita ainoastaan vallankumouksen tekemiseen, vaan myös sen saavutusten säilyttämiseen. Mistä sitten se voima on saatavissa? Ehkä edelleen noiden mainitsemieni meidän ulkopuolellamme olevien puolelta, jotka olisivat valmiit valtiokaappausta avustamaan. Mutta silloinkin ei voi puhua kuten ed. Mäkelin siitä, että Suomen kansa olisi päässyt herraksi omassa huoneessaan, sillä tavalla, ettei kukaan vieras saa määrätä, mitä on tehtävä, koska tämä herruus olisi kokonaan riippuva siitä, että sitä ylläpitävät venäläiset sotilaat. Eikä se myöskään olisi mitään vapautta, vaan tuskallista riippuvaisuutta muiden armosta. Ja entä sisänpäin, niitä kansalaisia kohtaan, jotka eivät voisi valtiokaappausta tunnustaa? Niitä tuomareita ja virkamiehiä ja muita kansalaisia kohtaan, jotka eivät katsoisi voivansa noudattaa uutta lakia ja niitä muita, joita sen perusteella aiottaisiin laiksi julistaa? Lakot ja väkivaltaisuuudet kenties sa-

maan vieraaseen voimaan turvaten. Tällaista olisi nyt se vapaus, jota ed. Mäkelin on tarjonnut maan talonpoikaisväestölle. Minäkin kansalaisena tunnen mitä maa odottaa, mutta tällaista vapautta se ei odota.

Minä uskallan toivoa, että sille tielle, jota ed. Mäkelin nyt on suositellut ja joka ei johda vapauteen vaan anarkiaan, eduskunta ei tänä iltana ole lähtevä.

Mutta siinäkin tapauksessa, että eduskunta hyväksyisi tämän lakiehdotuksen siinä järjestyksessä kuin perustuslain säätämisestä ja muuttamisesta on säädetty ja siis päättäisi lähettää sen Venäjän kootun valtiovallan edustajain vahvistettavaksi, en katsoisi sen hyväksymistä onnelliseksi. Osaksi senvuoksi, että lakiehdotus itsessään on sekä rakenteeltaan että sisällöltään onnettomasti laadittu, osaksi koska epäilen sen hyväksytyksi tulemistä taikka — jos niinkin kävisi — mahdollisuutta säilyttää siten saatuja oikeuksia, osaksi vihdoin sen vuoksi, että jos eduskunta sen hyväksyy, mutta se ei saisi vahvistusta, se katkaisee mahdollisuudet kehittää asioita sitä tietä, jolle hallituksen esityksessä oli lähdetty.

Ensiksi mainittuun seikkaan on täällä jo toisessa käsittelyssä useilta tahoilta viitattu. Lakiehdotuksesta ei millään tavoin selviä, mitkä nykyisistä perustuslakien määräyksistä jäisivät voimaan. Kenties ne kaikki kumoutuvat, kun nykyinen eduskunta lakiehdotuksen mukaan tulisi saamaan käsiinsä kaiken sekä lainsäätämistä hallintovallan, täyden valtiovallan. Tätä rajatonta valtaa ei edes aikamääräys rajoita, päinvastoin ehdotetaan nimenomaan säädettäväksi jo tässä laissa, että eduskunta itse päättää, milloin valtiopäivät ovat lopetettavat. Ainoastaan vallankumouksen kautta saattaisi kansa saada toiset henkilöt eduskuntaan, jos tämä eduskunta, lain astuttua voimaan, sen mukaisesti päättäisi jatkaa koossaoaikaansa yli sen ajan, joksi se on valittu. Toiselta puolen eduskunta ei saisi mitään sananvaltaa sotilasasioissa, ei edes Suomen omaa sotaväkeä koskevassa, jos sellainen perustettaisiin, eikä missään asiassa, joka jollakin tavalla olisi riippuvainen ulkopoliitikasta, ja siis näissä kohdin vähemmän oikeuksia, kuin mitä sillä nykyään on — samalla kuin kuitenkin jäisi epäselväksi, kuka oikeastaan näissä asioissa päättää.

En puhu kauvempaa lain teknillisistä ja asiallisista puutteista, koska, kuten sanottu, minä puolestani epäilen sen vahvistetuksi tulemistä. Sanottanee, että väliaikainen hallitus siinä kokouksessa, jonka se näinä päivinä saanee, sen hyväksyisi. Mutta onko siitä mitään takeita olemassa? Jos ne tiedot, joita eri tahoilta olen saa-

nut, ovat oikeita, eivät sotamies- ja työläisneuvostojenkaan ensimmäiset miehet olisi valmiit sen hyväksymistä tässä muodossa kannattamaan. Mutta jos tietoni olisivatkin väärät, niin riippuu lain vahvistaminen kuitenkin etupäässä siitä, katsovatko ne miehet, jotka todella joutuvat vahvistuksen antamaan, sen niin vähentävän sitä korkeinta valtaa, jonka he ovat vastaanottaneet ja jonka he ovat vannoneet vähentymättä jättävän Venäjän demokratialle, silloin kuin se perustavassa kansalliskokouksessa on esiintynyt Venäjän kansan täysillä valtuuksilla varustettuna, että he, hyväksymällä lain, tulisivat toimimaan saman demokratian tahtoa vastaan. Mutta tätä lakia ei eduskunnan pitäisi hyväksyä, ennen kuin on olemassa täysi varmuus siitä, että se myös Venäjällä hyväksytään. Ei sen vuoksi, ettei eduskunnan välistä olisi pakko hyväksyä sellaista, josta päinvastoin jotenkin suurella varmuudella voidaan otaksua, ettei sitä vahvisteta, vaan senvuoksi, että jos eduskunta sen hyväksyy ilman, että se sitten saa vahvistuksen, mahdollisuudet uuden yhteisen pohjan löytämiseen ovat katkenneet. Jos eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen, on toiveita, ja suuriakin, että eduskunta aivan lähitulevaisuudessa saa uuden esityksen asiasta. Mutta jos se sen hyväksyy, on tämä mahdollisuus mennyt taikka ainakin kovin epävarmaa. Tämä eduskunta on silloin lausunut, millaisen lain se tässä asiassa tahtoo, eikä sille voi muuta tarjota. Niin tapahtuen pelkään, sen sijaan, että olisi rakennettu Suomen itsenäisyyden oikeutta, on kehitykselle siihen suuntaan pantu este, josta ylipääseminen saattaa käydä ylivoimaiseksi.

Ja vielä: Jos tämä laki vihdoin tulisikin vahvistetuksi, onko Suomen kansalla oleva mitään keinoja puolustaa näin saavuttamiaan oikeuksia sekä vastavallankumousta vastaan — sillä sekin mahdollisuus on otettava huomioon, silloin kun kansan kohtaloita luodaan — että Venäjän demokratiaakaan vastaan, jos toisenlaiset virtaukset siinä saisivat sijaa? Hallituksen esityksessä oli tähänkin asiainpuoleen kiinnitetty huomiota. Se oli kokonaan käytännöllinen. Se ei pyrkinyt muuttelemaan Venäjän ja Suomen välisiä suhteita; se jätti Venäjälle oikeuden sen suhteen mukaisesti, joka Venäjän ja Suomen välillä nyt on olemassa, valvoa omia intressejään Suomenkin asioissa, samalla kun se teki Suomen herraksi omassa huoneessaan omissa sisällississä asioissaan. Siitä me olisimme kysyneet kaikissa olosuhteissa itse pitämään kiinni. Päinvastoin kuin tämä lakiehdotus, jota laajat kansalaispiirit Venäjällä, kuten tänne saapuneet sanomalehdet osottavat,

eivät voi tällä hetkellä hyväksyä, toteutti se sellaista, jonka oikeutuksen kaikki vallankumoukseen liittyvät piirit oivalsivat. Ei olisi edes tarvinnut pelätä sellaista asiointilaa, että, myöhemmin olisi arveltu liikoihin suostutuksi ja siitä sitten tahdottu peräytyä.

Mutta samalla kun hallituksen esitys näin olen sisälsi sellaista, jonka Suomen kansa itse olisi hyennyt saamaan ja itse puolustamaan, samalla se edellytti, — se ikäänkuin avasi oven sille valtiomuotomme kehitykselle, josta maaliskuun manifesti mainitsee, ja jonka päämääränä on täysi itsemääräämisoikeus. Ajan oloon, tilaisuuden tullessa olisi taasen saatettu astua askel eteenpäin, rakentaa taasen kerros lisää sitä rakennusta, jonka valmistumisen toivotta me emme voi elää.

Minä en luonnollisestikaan tässä tahdo puolustaa hallituksen esitystä, joka jo on hylätty. Mutta minä tahdon puolustaa sitä suuntaa, sitä ajatustapaa, jolle se on rakennettu. Sillä niinhän se kuitenkin on: Kansan tulee luottaa ainoastaan itseensä. Mutta se merkitsee, ettei kansan tule pyytää muuta kuin minkä saavuttamiseen ja säilyttämiseen sen omat voimat riittävät. Luonnollisesti kehitys on riippuvainen ulkonaisista olosuhteista, joihin kansa joutuu ja joita suuriin kansa ei itse voi määrätä. Mutta pienikin kansa pystyy odottamaan sitä ajankohtaa, jolloin uudistus on mahdollinen; sekin pystyy asettamaan vaatimuksensa silloin niin, että se itse ne saattaa saavuttaa ja itse saavutuksensa säilyttää.

Ed. Airola: Suomen sosialidemokraattisen puolueen puolueenuevosto on tästä asiasta tehnyt päätöksen, jonka Suomen eduskunnan sosialidemokraattinen ryhmä on hyväksynyt ja joka päätös kuuluu seuraavasti:

Eduskunnan vallan laajentamiskysymyksessä sosialidemokraattinen puolueenuevosto päättää:

a) Korkeimman vallan käyttämistä käsitellään valtiopäiväjärjestyksen 60 §:n mukaisessa järjestyksessä.

b) Lakia ei ole jätettävä Venäjän hallituksen vahvistettaviksi, niin että se olisi oikeutettu lain joko hylkäämään tai hyväksymään. Tämän päätöksen vastainen toiminta puolueen jäsenten puolelta katsotaan puoluetta vahingoittavaksi. Eduskunnan hyväksymä päätös jätetään kuitenkin Venäjän hallitusvallan tiedoksi ja tunnustettavaksi.

c) Siinä tapauksessa, ettei kysymyksessä oleva laki tulisi nyt eduskunnassa hyväksytyksi, tai jos se tulisi lykättyksi yli vaalien, niin

1) sosialidemokraattinen puolue vetoaa kansaan, ja jättää sen ratkaistavaksi, onko tämä laki kaikesta huolimatta heti väliaikaisesti julistettava noudatettavaksi;

2) puolue vaatii uudet vaalit toimitettavaksi mahdollisimman pian. Jos valitsijain enemmistö niin tahtoo, olkoon uusien vaalien kautta kokoontuva eduskunta oikeutettu päättämään kaikki lait yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Jos taas Suomen työväestössä saisi heti yleistä kannatusta vaatimus perustuslakia säätävän kansalliskokouksen valitsemisesta, jonka vaaleissa kaikilla 20 vuotta täyttäneillä kansalaisilla olisi äänioikeus, niin toimitettakoon sellaisen kansalliskokouksen vaalit.

3) Ellei laki tule hyväksytyksi tai jos se tulee lykättyksi yli vaalien, kutsutaan sosialidemokraattisen puolueen jäsenet senaattista pois.

Ed. Nevanlinna: Miten muuten arvosteltaneekin sitä tekoa, josta Suomen kansan eduskunnan nyt tulee päättää, käykö se siihen vai eikö se siihen käy, siitä vallinneen yksimielisyys, että tämä teko on laajakantoinen, seurauksiltaan ehkä maallemme aivan kohtalokas. Jokaisen, jonka velvollisuus on ottaa siinä kanta, tulee siis tehdä itselleen sitä ennen täysi selko siitä, mitä tämä teko tosiasiallisesti tietää. Minä tarkoitan selvyyttä siitä, mitä tämän lakiehdotuksen kautta, jos se laiksi tulee, saavutetaan ja mitä sen kautta ei saavuteta, mihin seurauksiin se kyllä johtaa, mutta mitä se ei meille anna. Minulla on syytä siihen luuloon, että selvyys tästä ei läheskään kaikkialla ole niin täydellinen, kuin on tarpeen.

Kahdessa suhteessa tämä ehdotus laiksi tultuansa muuttaisi Suomen valtiollista asemaa ja rakennetta. Ensiksikin niin sanoaksemme ulospäin, se on suhteessamme Venäjään, toiseksi sisäänpäin, nimittäin mitä tulee eduskunnan ja hallituksen väliseen valtasuhteeseen.

Mitä nyt ensinmainittuihin muutoksiin tulee, niin se käsitys lienee, se on laajalti vallalla, että tämä laki tietäisi jonkunlaista Suomen itsenäisyyden julistusta, että se olisi teko, jolla Suomen kansa eduskuntansa kautta nyt sanoutuisi irti Venäjästä, tai ainakin teko, joka melkoisesti lähentäisi kansaamme kohti täydellistä itsenäisyyttä. Näin ovat Venäjän sanomalehdet tulkinneet ehdotuksen, näin ovat myös monet suomalaiset sekä eduskunnassa että sen ulkopuolella sen käsittäneet. Ja niinkuin venäläiset tämän vuoksi ovat ehdotusta kauhistuneet, ovat monet suomalaiset, jotka muuten, mikäli ilmoittavat, eivät voisi ehdotusta hyväksyä, sanoneet juuri tämän vuoksi lopultakin yhtyvänsä sitä kannattamaan. On

kuultu sanottavan suunnilleen näin: Laajoissa kansamme kerroksissa elää tätä nykyä palava halu täydelliseen itsenäisyyteen. Se vastenmielisyys, jonka täällä oleva venäläinen sotaväki varsinkin viimeaikaisella menettelyllänsä on laajalti synnyttänyt kansamme keskuudessa, on tätä halua edelleen lisännyt. Jos eduskunta hylkää nyt esillä olevan lakiehdotuksen, tietää se kansan silmissä iskua suoraan vasten tätä kansakunnan pyrkimystä. Se merkitsisi tai sen katsottaisiin ainakin merkitsevän, ettei eduskunta halua myötävaikuttaa tämän pyrkinnön toteutumiseen. Sillä tämän lain tunnussana on nyt muka kerran, niin sanovat venäläiset ja niin sanovat nämä suomalaiset: Irti Venäjästä täydelliseen itsenäisyyteen!

Venäläiset voivat rauhoittua. Ja jos ne suomalaiset, jotka katselevat asiaa samoin kuin he, tahtovat välttää katkeraa pettymystä, tekevät he viisaimmin, jos vielä tällä yhdennelätoista hetkellä tutkivat asiaa tarkemmin.

Sillä luulo, että tämä laki millään tavoin irrottaisi meitä Venäjästä, että se edes veisi meitä lähemmäs itsenäisyyttä tai että se edes heikentäisi niitä siteitä, jotka nykyään liittävät Suomen Venäjään, m. m. pakoittaen meidät tyytymään siihen, että täällä pidetään joukottain venäläistä sotaväkeä, joka nykyään tekee jokseenkin, mitä se tahtoo, tämä usko on suuri harhaluulo, se on täydellinen erehdys, se on perinpohjainen väärinkäsitys tämän lakiehdotuksen sisällyksestä ja seurauksista, niin perinpohjainen, että sitä tuskin voisi käsittää, jollei tietäisi, että kaikkina maailman aikoina kuohuisessa ajankohdassa kaikkein useimmat ihmiset eivät ajattele järjellä, joka on selvä, vaan tunteilla, jotka ovat sekavat.

Mikä on se riippuvaisuus, jossa Suomi on Venäjän valtakunnasta? Mitkä ovat toisin sanoen ne siteet, jotka yhdistävät meitä tuohon valtakuntaan semmoisenaan? On tunnettua, että tärkeimmät niistä ovat ne, että ensinnäkin Venäjä yksin määrää ulkopoliittikan koko valtakunnalle, ennen kaikkea siis sodan ja rauhan ja yleensä sopimukset ulkovaltojen kanssa, siis myös Suomelle ja Suomen puolesta, ja toiseksi että Venäjä saa Suomen alueella, kuten on tapana sanoa, kehittää sotilaallista voimaansa, s. o. pitää täällä venäläistä sotaväkeä, linnoituksia, suorittaa täällä sotilastöitä, kuten se hyväksi näkee, Suomen kansan voimatta siihen sekaantua, kaikkein vähemmän sitä estää.

Katkeaisiko nyt — mitä minä kysynkään? — höltyisikö edes tämän lain voimaantulon kautta kumpikaan näistä siteistä, joista varsinkin jälkimäinen — siitä ei ole Suomessa erimielisyyttä —

on aina ollut ja on viime aikoina erittäin räikeästi osottautunut meille turmiolliseksi, voipa sanoa nöyryyttäväksi. Vastaus tähän kysymykseen on selvä. Ei vähimmäskään määrässä kumpikaan näistä siteistä löyhtyisi. Lakiehdotuksen ensimmäisen pykälän toisessa momentissa sanotaan näet, nimenomaan, kuten hyvin tiedetään: „Mitä tässä laissa säädetään, ei koske ulkopoliittikan asioita, ei myöskään sotilaslainsäädäntöä ja sotilashallintoa”. Edelleen, kuten tähän asti, Venäjä siis määräisi kansamme suhteet ulkovaltoihin, ratkaisisi, milloin Suomella pitää olla sota, milloin rauha, milloin tämän kansan tulee kärsiä vainolaisten hyökkäyksestä, jos sikseensä tulee, ja edelleen Venäjä olisi oikeutettu aivan samoin kuin tätä nykyä kehittämään täällä sotilaallista voimaansa, pitämään kaikkialla Suomessa, missä se hyväksi näkee, sotaväkeä sellaista kuin se hyväksi näkee ja niin paljon kuin se hyväksi näkee, kaivatuttamaan vallihautoja ihmisten pelloille, kaatamaan m. s. sotilastarkoituksissa ihmisten metsiä j. n. e., j. n. e., niinkuin me kaikki tuoreesta kokemuksesta hyvin tiedämme.

Niissä siteissä, jotka yhdistävät Suomen Venäjän valtakuntaan, jotka tekevät meidät, kuten vuosisadan aikana on ollut tapana virallisissa asiakirjoissa sanoa, sen erottamattomaksi osaksi, ei siis tämän lain kautta tapahtuisi mitään muutosta. Me jäisimme edelleen aivan samaksi Venäjän valtakunnan epäitsenäiseksi, epäsuvereeniseksi osaksi kuin tähänkin asti ja käytännöllisestikin meille jäisi kaikki ne haitat, jotka tällaisesta epäitsenäisyydestä tietenkin seuraavat ja jotka me tuoreesta kokemuksesta hyvin tunnemme, niin, joita me paraikaa erittäin raskaasti koemme.

Mutta minä arvelen, että moni jo tahtoo kysyä, olenko minä kokonaan unohtanut sen Suomen Venäjään liittävän, tosiasiallisesti, jos kohta ei oikeudellisesti, Suomen Venäjästä riippuvaksi tekevän siteen, joka tähän asti on ollut siinä, että Venäjän korkeimman vallan haltija on ollut ja on myös korkeimman vallan haltija Suomessa, jonka oikeus on vahvistaa tai olla vahvistamatta kaikki Suomen lait, nimittää ja erottaa Suomen hallituksen jäsenet ja jonka tahdosta siten viime sijassa koko Suomen lainsäädäntö, hallitus ja hallinto riippuu? Katkaiseehan — muistutettanee — tämä laki melkein tykkänään tämän siteen, antaahan se melkein kaikki nämä laajakantoiset oikeudet, jotka ovat tähän asti olleet Venäjän korkeimman vallan haltijalla, nyt Suomen kansalle itselleen, kun se antaa ne Suomen kansan eduskunnalle. Kysyttäneen, eikö tämä muka siten merkitse mitään, tämä, joka ilmeisesti mer-

kitsee mitä suurinta ja arvokkainta tosiasiallista Suomen itsemääräämisoikeuden laajentamista.

Tähän on vastattava: Epäilemättä se sitä merkitsee. Se on aivan oikein. Tosin on tässäkin kohden huomattava, että yhdessä kohdassa, vielä päälle päätteeksi kohdassa, joka jokaiselle kansalle jokaisessa suhteessa, mutta erityisesti kansan itsemääräämisoikeuden ja juuri kansan itsemääräämisoikeuden kannalta ulospäin on ratkaiseva — yhdessä tällaisessa kohdassa tämä laki ei ollenkaan lisää meidän oikeuttamme. Tämä lakiehdotushan jättää sotilaslainsäädännöstä perustuslain mukaan voimassa olevan lainsäätämisjärjestyksen — niin minä ainakin valiokunnan mietinnön perustelujen nojalla asian käsittän — entisellensä. Toisin sanoen, tässä sekä käytännöllisesti että teoreettisesti, tekisi mieleni toistaa: Juuri kansan itsenäisyyden ja siihen pyrkimisen kannalta suorastaan rakaisevassa kohdassa tämä laki ei ollenkaan lisää Suomen nykyistä itsemääräämisoikeutta; edelleen niinkuin tähänkin asti voisimme sotilaslainsäädännössä puolustuslaitostamme koskevista asioista saada toimeen vain sen, mihin Venäjän korkein valta näkisi hyväksi suostua.

Mutta jääväthän epäilemättä tämän lakiehdotuksen mukaan kaikki muut lainsäädäntö- ja hallintoasiat Suomen kansan itsensä määrättäviksi. Se on oikein. Mutta tässä kohden minä pyytäisin saada huomauttaa eräästä seikasta, jonka pelkään monelta jääneen joksinkin huomaamatta.

Tämä seikka on se, että joksinkin tämän saman, todella erinomaisen suuriarvoisen kansamme itsemääräämisoikeuden laajennuksen tarjoo tai tarjosi meille myöskin se hallituksen esitys, josta nyt esillä oleva lakiehdotus on muodollisesti lähtöisin. Siinäkin oli periaatteena, että kaikki Suomen puhtaasti sisäiset, yksinomaan Suomea koskevat asiat ratkaistaan Suomen omien valtioliemien päätöksellä. Tämähän juuri oli se suuriarvoinen saavutus, joka senaatin onnistui ponnistuksillansa meille hankkia, kun se sai Venäjän hallituksen suostumaan tuon esityksen antamiseen. Mutta muistutettaneen, että minä tässä jätän ylen tärkeät ja yleiset, tunnetut tosiasiat huomioonottamatta. Jättihän hallituksen esitys suuren ja, mikä pahinta, epämääräisen osan Suomen sisäisiä asioita sen säännön ulkopuolelle, että Suomen sisäiset asiat oli Suomen omien valtiolinten yksinomaan ratkaistavat ja riippuviksi Venäjän ja Suomen yhteisen, siis myöskin Venäjän korkeimman vallan lopullisesta ratkaisusta. Epäilemättä. Mutta minä luulen, että tätä kohtaa ansaitsee tarkastaa vähän lähemmin.

Ne Suomen lainsäädäntö- ja hallintoasiat, joissa hallituksen esityksen mukaan Venäjäkin

edustavalla korkeimmalla vallalla edelleen piti olla sanansija, olivat, kuten tunnettu, ne, jotka koskevat Venäjän etuja, Venäjän ja Suomen välisiä oikeussuhteita ja niistä johtuvia asioita tai Venäjän kansalaisia tai laitoksia Suomessa, sekä sitten kenraalikuvernöörin nimittäminen sekä ministerivaltiosihteerin virkaan vahvistaminen senaatin ehdotuksesta.

Mitä nyt ensinnäkin tulee Venäjän ja Suomen välistä oikeussuhdetta ja siitä johtuvia asioita koskeviin lainsäädäntö- ja hallintokysymyksiin, niin johtuu itse näiden asiain omasta luonnosta, joka ei ole meidän vallassamme muuttaa, että niin kauvan kun me kerran olemme Venäjän yhteydessä, sen epäsuvereenisena osana — ja siihen asemaanhän nyt esillä oleva lakiehdotus yhtäläisesti kuin hallituksen esitys meidät jättää — että Suomelle on eduksi, että laki takaa Venäjälle jonkun osallisuuden näiden asiain käsittelyssä ja ratkaisussa. Kun ja jos me kerran olemme osa Venäjän valtakuntaa, niin minun vakaumukseni mukaan ei mikään maailman mahti ja kaikkein vähimmin mikään kirjoitettu laki voi saada toimeen tällä semmoista todellista asiain tilaa, että nyt puheenaolevia asioita voitaisiin Suomessa ratkaista ottamatta huomioon myöskin Venäjää. Jos sellainen laki säädettäisiin ja sen mukaan ruvettaisiin näissä asioissa menettelemään, niin siitä olisi varma seuraus, että lakkaamatta syntyisi Venäjällä epäluuloa, ristiriitoja ja väärinkäsityksiä monenlaisia, jotka ensinnäkin varmasti vahingoittaisivat Suomen ja Venäjän välisiä hyviä suhteita, tietysti vahingoksi etupäässä heikommalle, nimittäin Suomelle, ja sitten kaiken todennäköisyyden mukaan myös veisivät siihen, että Venäjä laista huolimatta, lain ulkopuolella, kenties suoraan sitä vastaan, tavalla tai toisella toimeenpanisi sellaisen tosiasiallisen kontrollin näissä asioissa, jonka se pitäisi itsellensä välttämättömänä. Voitto, joka saavutettaisiin säätämällä laki, joka tämän kieltäisi, ei siis minun luuloni mukaan olisi mikään tai kääntyisi meille päinvastoin suoranaisiksi vaaraksi ja vahingoksi niin kauvan kun me kerran olemme Venäjän yhteydessä.

Mutta entä tuo onneton, Pietarissa hallituksen esityksen saamisen ehdoksi pantu määräys, että myöskin niin sanottuja Venäjän etuja yleensä koskevat Suomen asiat ovat poikkeuksena niistä, jotka ratkaistaan yksinomaan Suomen omien valtiolinten päätöksellä? Tästä minä tahtoisin sanoa seuraavaa:

Olisi turhaa kieltää eikä sitä tietääkseni Suomessa kielletäkään, että kun me kerran olemme ja niin kauvan kun me olemme Venäjän yhteydessä, on olemassa Suomen sisäisiä asioita, joiden voi sa-

noa koskevan Venäjän etuja. Mikäli meidän asiamme todella ovat tällaisia, niin tahdon taas avonaisesti lausua, että mitä juuri pääsin sano-
masta, minun vakaumukseni mukaan koskee näitäkin asioita. Toisin sanoen, ettei niin kauvan, kun olemme Venäjän yhteydessä, ole mahdollista eikä siis viisasta koettaakaan millään lausuaan-
noksilla estää Venäjää saamasta jotakin sanaa mukaan näiden asiain ratkaisussa, vaan että sellaisesta yrityksestä todellisuudessa tulisi parhaassa tapauksessa vain kirjain, joka ei käytännössä pidä, mutta todennäköisesti suora uhka Suomen auton-
omian säilymiselle. Ja pyydän erityisesti saada lisätä: Näin luulen käyvän aivan riippumatta siitä, onko Venäjällä vallalla kuinkakin Suomelle
suojea hallitusjärjestelmä. Tekisi mieleni sanoa, että vaikka rouva Kollontay olisi Venäjällä itse-
valtiat, niin tämä minun ennustukseni kävisi to-
teen.

Vika, se, mikä tekee sanat „Venäjän etuja” hallituksen esityksessä Suomelle epäedullisiksi, on aivan erikoista laatua. Se on siinä, että näitä asioita ei ole määritelty. Tämä on kieltämättä haitallinen seikka. Mutta sen haitallisuus riip-
puu kuitenkin sen tulkinnasta. Ja kun hallitus itse myöntää, kun, kuten hallituksen taholta on huomautettu, itse asiain pakko vaatii, että nyt suunniteltavan lain täytyy tulla vain väliaikai-
nen, kun se siten todennäköisesti on oleva voimassa ainoastaan sen ajan, jolloin voimme odot-
taa Suomelle suojea tulkintaa tässä kohden — jollemme me suomalaiset omalla menettelyllämme muuta Venäjällä nykyään vallassa olevien mieli-
alaa Suomea kohtaan — niin minun nähdäkseni tämäkin haitta ei olisi ollut enempää kuin myön-
nytys, jonka me hyvin olisimme voineet tehdä mitä suurinten etujen saavuttamiseksi, sitä enem-
män, kun se oikeastaan ei olisi ollut mikään myön-
nytys ollenkaan, koska nimittäin kaikki, mitä me hallituksen esityksen hyväksymisellä olisimme saaneet, olisi ollut niip sanoakseni puhdasta lisää siihen, mitä meillä nyt on.

Sanottanee kuitenkin vihdoin: Hallituksen esi-
tyksen mukaan Venäjän ja Suomen yhteinen korkein valta olisi ainakin jäänyt nimittämään Suo-
men toimeenpanevan vallan päällikön, kenraali-
kuvernöörin, joka vuorostaan olisi nimittänyt Suo-
men hallituksen, kun sitävastoin eduskunnan nyt ratkaistavana olevan lain mukaan Suomi yksin
määrää koko toimeenpanevasta vallasta täällä, siis on oikeutettu mielensä mukaan asettamaan tai
olemaan asettamatta kenraalikuvernöörin tai jo-
takin hänen asemassaan olevaa, häntä korvaavaa,
presidenttiä, tai kuinka lienee ajateltu, ja valitse-
maan täksi valtahenkilöksi sen, jonka se haluaa;

ja sitäpaitsi tämä lakiehdotushan antaa eduskun-
nalle oikeuden myös asettaa ja erottaa Suomen
varsinaisen hallituksen jäsenet. Onhan, voidaan
sanoa, ainakin tämä lisä Suomen kansan itsemää-
räämis-oikeuteen verrattuna siihen, mitä hallituk-
sen esittämisen hyväksyminen olisi antanut.

Minun vakaumukseni mukaan voi tosin tehdä
senkin kysymyksen, tokko niin kauvan kun olem-
me Venäjän yhteydessä, on hyvien välien säily-
miselle Suomen ja Venäjän kesken, siis eräälle
Suomen menestykselle hyvin tärkeälle ehdolle,
eduksi, jollei Venäjän korkeimmalla vallalla ole
mitään oikeutta myötävaikuttaa Suomen toimeen-
panevan vallan haltijain määräämiseen. Niin kau-
van kun olemme sillä tavoin riippuvassa asemassa
Venäjästä kuin nykyisin olemme ja tämänkin lain
mukaan tulisimme olemaan, niin, sanon minä, voin
nähdäkseni kysyä, tokko olisi varmaa, että täl-
lämoinen asiointi olisi Suomelle yksinomaan edul-
linen. Voi kysyä, eikö siitä päinvastoin voisi seu-
rata hankauksia suhteessamme Venäjään, jotka
koituisivat meille vahingoksi. Mutta minä en
tahdo ratkaista tätä kysymystä enkä ole siihen
valmiskaan tällä hetkellä. Minä voinkin jättää
sen tässä yhteydessä avonaiseksi. Uskallan näet
olla sitä mieltä, että se kansamme itsemääräämis-
oikeuden laajennus, jonka nyt ratkaistava laki
tässä kohti tuottaisi, kun se antaisi Suomen edus-
kunnalle oikeuden määrätä kenraalikuvernööri-
tai hänen asemassaan olevan toimeenpanovallan
esimiehen, ei käytännössä osottautuisi paljoakaan
suuriarvoisemmaksi, kuin se, joka seuraisi halli-
tuksen esityksen hyväksymisestä. Viimeksimainitun
mukaan tulisi, jos jätetään syrjään edellä jo kos-
kettelemani kysymys kenraalikuvernöörin oikeu-
desta saada tietyt asiat korkeimman vallan harkit-
taviksi, kenraalikuvernöörin valta pääasiallisesti
olemaan siinä, että hän nimittäisi senaatin talous-
osaston, s. o. Suomen hallituksen jäsenet. Mutta
kun hän saman esityksen mukaan olisi oikeutettu
näiksi jäseniksi kutsumaan ainoastaan eduskun-
nan luottamusta nauttivia henkilöitä ja kun muu-
tenkin näille valtiopäiville jo annettujen tai an-
nettavien esitysten mukaan laillisesti on käyvä
jotenkin mahdolliseksi ylläpitää täällä muuta
kuin eduskunnan luottamusta nauttivista henki-
löistä kokoonpantua hallitusta — minä muistutan
esimerkiksi eduskunnan rahallisen vallan laajen-
tamissuunnitelmasta, jolla tässä suhteessa on oleva
ratkaiseva käytännöllinen merkitys — kun kerran
näin on, sanon minä, niin on ilmeistä, että halli-
tuksen esityksen mukaan kansamme tulisi todel-
lisuudessa saamaan ratkaisevan määräämisvallan
myöskin toimeenpanevan valtansa, s. o. maan hal-
lituksen asettamiseen ja erottamiseen. Oli muo-

dollinen nimittämisoikeus sillä tai tällä, sillä seikalla ei enää olisi oleva lain mukaaan suurta merkitystä ja lakejahan me nyt säädämme.

Minä tulen siis siihen, että esillä oleva lakiehdotus yhtäläisesti kuin hallituksen esitys jättäisi meidät entiseen yhteyteen Venäjän kanssa, ei edes missään huomattavassa suhteessa antaisi kansallemme sen suurempaa tai arvokkaampaa itsemääräämisoikeutta kuin hallituksen esitys ja että mikäli toisin näyttää olevan, lisä olisi meille, kun kerran jäisimme Venäjään kiinni, pikemmin ehkä vaara kuin voitto. Näin ollen en voi nähdä, että suomalaisella isänmaanystävällä olisi syytä näistä, jos niin saa sanoa, meidän ulkopoliittikkamme syistä myötävaikuttaa tämän lakiehdotuksen hyväksymiseen, ja siten panemaan maatamme alttiiksi sille mahdollisuudelle, ettemme saavuta Venäjän suostumusta siihen jökseenkin yhtä arvokkaaseen itsemääräämisoikeuden laajennukseen, johon Venäjän täyden valtiovallan haltija jo on ilmoittanut suostuvansa.

Onko isänmaanystävällä sitten syytä hyväksyä tämä lakiehdotus niiden muutosten vuoksi, jotka se tuottaisi ja nimenomaan tahtoo panna toimeen, jos niin saa sanoa, sisälliseen valtiosääntöömme. Minä arvelen, että kun tämä kysymys asetetaan, niitä on jo paljon vähemmän, jotka epäroivät. Ulkopuolella sosialidemokraattisen vasemmiston, jonka ihanne, kuten tunnettu, on rajattomalla vallalla varustettu kulloinenkin eduskunta, kysymättä sitä, minkälaiset seuraukset ihmisoloissa maalle ja kansalle tämmöisestä asiointilasta todellisuudessa syntyvät, välittämättä mitään siitäkään, että kaikkien maiden ja aikain kokemus osoittaa kansojen, jotka ovat olleet kyllin lyhytnäköiset antaakseen houkutella itseänsä tällaisen järjestyksen toimeenpanoon, saaneen sen siunauksista varsin pian niin kyllä, että ovat olleet valmiit heittäytymään vaikka melkein minkä diktaattorin armoille päästäkseen vain vapaaksi omaan asettamainsa diktaattorien hirmuvallasta — ulkopuolella meidän sosialidemokraattista puoluettaamme, arvelen, ei liene ketään, joka ei pitäisi sanokaamme vain mitä suurimmassa määrässä arveluttavana sitä muutosta, jonka tämä laki tuottaisi ja tahtoo tuottaa siihen, mitä olen sanonut sisälliseksi valtiosääntöksemme. Sillä tämä muutos olisi juuri siinä, että se kulloisenkin eduskunnan kulloisenkin enemmistön rajaton vallantäydellisyys toimenpantaisiin, johon ja jonka surullisiin seurauksiin juuri viittasin. Eduskunnan enemmistö, tällä kertaa siis sosialistinen puolue, s. o. sosialistisen puolueen johto tässä kamarissa ja sen ulkopuolella, joskus toiste kenties yhtä pieni eduskuntaenemmistö toista lajia, kenties kärsimistään kolauksista kos-

toa janoava, ja sen johto tässä kamarissa ja sen ulkopuolella, ne ne tulisivat olemaan ne, joiden intohimoista, joiden oikeuksista, joiden taktillisista laskelmista, sanalla sanoen: Joiden mielivallasta kokonaan tulisi riippumaan tämän maan sekä lain-säädäntö että hallitus ja hallinto. Kuten sanoin, historian surullisimpia lehtiä ovat ne, jotka osoittavat, missä määrin „vapaat” sen kansan jäsenet ovat voineet kehua olevansa, joka on ollut kyllin ajattelematon vallankumouksen huumauksessa laillistuttamaan tämmöisen järjestyksen. Eikä tarvitse omata ennustuksen lahjaa tietääksensä, ettei kauvan kuluiisi meilläkään, ennenkun kansan koko terve enemmistö katkerasti katuisi, että se oli valinnut eduskunnan, joka oli valmis laskemaan tämmöisen painajaisen sen niskoille „vapauden” nimessä, joka oli ollut ajattelematon kyllin vaihtaakseen vuosisatojen aikana kansan nauttiman lainalaisen kansalaisvapauden, ruotsin-vallan kauneimman, kallisarvoisimman perinnön, eduskunnan enemmistön mielivaltaan.

Mitään näistä vaaroista ei hallituksen esitys tuottaisi. Ja kuitenkin se yhdessä hallituksen muiden esitysten kanssa laajentaisi eduskunnan valtaa kaikessa siinä ja täysin sikäli, kuin vapautteen kypsynyt kansa onneksensa tarvitsee, ennen kaikkea tuolla tärkeällä säännöksellä siitä, että Suomen hallituksessa on tästä lähtien oleva vain Suomen kansan, sen eduskunnan luottamusta nauttavia henkilöitä, ja lisäksi sillä eduskunnan rahallisen vallan laajentamisella, johon viittasin. Hallituksen ohjelma nostaisi — jos nyt puhumme yksinomaan niin sanoakseni sisällisestä vapaudesta, s. o. kansan vapaudesta hallitustansa kohtaan — Suomen kansan tasa-arvoiseksi maailman vapaimpien maiden kanssa heittäen meitä siihen arveluttavaan joidenkuiden pienten kansojen ryhmään, jotka eivät ole osanneet erottaa vapautta vallattomuudesta.

Tarkastukseni tulos on siis se, että me hyväksymällä mieluummin tämän lakiehdotuksen kuin hallituksen esityksen, emme ulospäin, se on suhteessamme Venäjään, voita mitään muuta kuin korkeintaan hyvin arveluttavia paperietuja, mutta sisällisesti siten panemme vaaraan suuren osan kalleinta isiltä perittyä, vuosisatojen kautta säilynyttä kansallista omaisuuttamme, joka tähän asti, huolimatta meidän kansamme ylen vaativattomasta itsemääräämisoikeudesta ulospäin, kuitenkin, niinkuin jokainen tietää, joka jotakin tuntee muiden maiden oloista, on tehnyt, että meidän kansamme on sisällisesti ollut vapaimpia kansoja maailmassa.

Minun nähdäkseni ei siis vaali tänä iltana voi olla vaikea. Nähdäkseni on meidän mahdollonta myötävaikuttaa tämän lakiehdotuksen hyväksy-

miseen. Minun nähdäkseni tulee meidän viimeisen asti koettaa saada tämä suuri ja laajakantoisen kysymys ratkaistuksi hallituksen esityksen mukaisesti.

Mutta nyt sanotaan minulle vihdoin, että se ei enää ole mahdollista; hallituksen esityshän on jo kaatunut.

On ja ei ole. Se on sikäli kaatunut, ettei sitä tänä iltana voida hyväksyä. Mutta se kysymys, voidaanko tämä suuri asia saada sen mukaisesti ratkaistuksi, riippuu vielä tänä iltana Suomen eduskunnan tahdosta. Sillä jos eduskunta hyväksyy nyt hyväksyttävänä tai hyljättävänä olevan lakiehdotuksen, silloin — hallituksen edustaja on sen jo lausunut — on se vaara luultavasti, ehkä todennäköisesti tarjolla, että hallituksen esitys todellakaan ei enää nouse siitä haudasta, johon se nyt on laskettu. Mutta jos eduskunta tänä iltana hylkää esillä olevan lakiehdotuksen, niin ainakin minä puolestani pidän selvänä, ja olen iloinen, että hallituksen edustaja on sen juuri ennen minua puolestaan ilmoittanut, että hallitus ei ole viivyttävä esityksensä uudistamista. Jos eduskunta silloin, niinkuin minä toivoisin, hyväksyy tämän esityksen, on se vaara, joka nyt pyörii kansamme yllä, muuttunut suuriarvoiseksi voitoksi sillä tiellä, jota pitkin kansamme itse-määräämisoikeus on kasvamistaan kasvava. Ja historia on kerran piirtävä tauluihinsa, että kun 1917 vuoden maailman tapaukset asettivat Suomen kansan eteen ensimmäisen suuren ratkaisun, joka sen eduskunnan silloin täytyi tehdä, niin tämä kansa löydettiin valtiollisesti kypsäksi ja suurelleen itsemääräämisoikeuden arvoiseksi, koska se taisi ottaa sen, mikä sillä hetkellä oli varmasti saavutettavissa, panematta alttiiksi mitään vuosisatojen kuluessa oli voinut hyvää ja ko-meata sisällisesti rakentaa, ja jättäen itsellensä kaikki mahdollisuudet auki saada enemmän silloin, kun siihen ehkä tarjoutuu tilaisuus.

Ehdotan lakiehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Arokallio: Helpotuksen huokaus pääsi Suomen kansalta kun maaliskuun manifesti periaatteessa palautti status quon ennen helmikuun manifestia. Ilolla vastaanotettiin lupaus Suomen sisäisen itsemääräämisoikeuden täyteen voimaan saattamisesta. Jos Venäjän väliaikainen hallitus olisi heti ryhtynyt toteuttamaan antamiensa lupauksia ja jos se hallituksen esityksen, jonka johdosta nyt käsiteltävänä oleva suuren valtiokunnan mietintö on syntynyt, olisi annettu eduskunnalle jo valtiopäiviä avattaessa, kuten Suomen taholta toivottiin ja odotettiin, niin ei nyt oltaisi nykyisessä kriittisessä tilanteessa. Väliaikainen hal-

litus lieenee jo nyt ja erittäinkin näinä viimeisinä päivinä Venäjänkin asioihin nähden saanut sa-
ngen kipeästi kokea, että asia, joka aiheettomasti pitkistyy, se myöskin mutkistuu.

Suomalaisten menettelyä vallankumouksen jälkeen on arvosteltu ja arvostellaan eri tavalla, mutta sen lopullinen oikea arvostelu tapahtuu vasta myöhempanä, ei nykyisenä aikana. Minun mielestäni Suomen miesten tähänastisesta toimintatavasta valtiollisella alalla on ollut myös se etu, että luonnostaan hidas kansamme on saanut tarpeeksi aikaa määritelläkseen kantansa vastaisessa valtiollisessa toiminnassaan. Tässä kansassa on tänä aikana ehtinyt kypsyä se ajatus, että nyt, jos milloinkaan, on Suomen kansan saatava ratkaistuksi Suomen sisäinen autonomia sekä myös, mikäli mahdollista on, sen valtiollisen itsenäisyyden oikeus.

Suomen eduskunnan velvollisuus on tänä koh-
talokkaana aikana esiintuoda tämä kansamme tahto ja toivomus näissä sen elinkysymyksissä. Suomen kansan oikeus on vaatia, että sen edustajat nyt toimivat sellaisella selvyydellä ja sillä päättäväisyydellä, ettei hämäräksi ja epäselväksi jää, mitä täällä Suomessa tahdotaan. Se on tarpeellista Suomeen itseensä nähden, se on tarpeellista Venäjään nähden, ja ulkovaltoihin nähden. Venäjään nähden, jotta ei vastaisuudessa enää voisi uusiutua, mitä tapahtui vielä pari vuotta sitten, kun Venäjän valtakunnanduomassa kadettipuolueen taholta ilmoitettiin, ettei tämä puolue voinut yhtyä anomukseen yhdenvertaisuuslain kumoamisesta Suomessa, siitä syystä, että muka ei ollut tämä puolue selvillä siitä, että suomalaiset yleensä enää tahtoisivatkaan tämän lain kumoamista. Se on tarpeellista ulkovaltoihin nähden, jotta näistä kerta kaikkiaan saataisiin poistetuksi se käsitys, että Suomessa muka ainoastaan aivan vähäinen joukko on tyytymätön siihen, että sen sisäistenkin asiain pääjohto on venäläisten käsissä. Tätä oppiahan on paljon sanomalehdissä ulko-
mailla levitetty. On tarpeellista ja välttämätöntä, että Suomen eduskunta nyt kyllin selvillä sanoilla esiintuo maassamme yleensä vallitsevan mielipiteen niin hyvin sisäiseen itsenäisyyteemme kuin myös valtiolliseen riippumattomuuteemme nähden.

Nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus Suomen korkeimman valtiiovallan käyttämisestä esittää minun mielestäni aivan selvästi, että, kun hallitsijan oikeudet ovat lakanneet, keisarin ja suuriruhtinaan päätösvaltaan kuuluvat asiat tahdotaan tässä maassa siirtää Suomen eduskunnalle, se on itse Suomen kansalle. Sotilaslainsäädäntöä ja sotilashallintoa koskevat asiat jäävät samalle kan-

nalle kuin ne maassamme voimassa olevien lakien mukaan ovat tähän asti olleet. Ainoastaan ulkopolitiikka jää edelleen Venäjän asiaksi, kuten se onkin ollut. Erehtymättä voinee sanoa, että tässä ehdotuksessa esiintuodun ajatuksen takana on koko Suomen kansa. Ja tämä ajatus on ehdotuksessa ilmaistu siksi selvillä, yksinkertaisilla sanoilla, ettei siitä lakimiehetkään voi antaa minikäänlaisia erilaisia tulkintoja (Vasemmalta: Hyvä!). Tämä onkin minun mielestäni yksi lakiehdotuksen suurimpia ansioita, sen selvyys ja yksinkertaisuus itse pääasiassa. Mitä täällä eduskunnassa on lausuttu ehdotusta vastaan ei ole ollut tässä laissa lausuttua pääpyrkimystä vastaan, vaan motteit ovat pääasiallisesti kohdistuneet lakiehdotuksen ulkomuotoon. Näin ollen ja kun lakiehdotuksen muodolliset puutteet itse asian ytimen nähden ovat toisarvoisia ja kun olen vakuutettu siitä, että me täällä omassa keskuudessamme saamme kyllä aikanaan laissa olevat puutteet korjatuiksi, kun vain vapaudumme ulkoapäin tulevista vaikuttimista ja painostuksista sekä saamme oikeuden itse ratkaista kaikki sisäiset asiamme täällä omassa maassa, katson voivani äänelläni kannattaa suuren valiokunnan ehdotusta ja tulen äänestämään lakiehdotuksen hyväksymisen puolesta, kun vain asia käsitellään valtiopäiväjärjestyksen 60 §:n säätämässä järjestyksessä.

Ed. Estlander: Med det mål, som Finlands folk har sig förelagt att söka uppnå såsom en oberoende stat, har detta lagförslag, framställt i detta nu, af detta innehåll och med denna tillskyndan föga gemensamt. Det skulle icke föra oss närmare målet, fastmer lätteligen kunna komma att aflägsna oss från detsamma. Jag kan icke vara med om att utbyta vår förstfödslorett — vår stats- och samhällsförfattning, för hvilken vi under ofärdsåren kämpat, som nu åter erkänts af Rysslands regering och folk och som skall utgöra vår trygghet i onda tider, om sådana ånyo stunda — mot en grynvallning. Äfven för dem, hvilka önska få detta lagförslag betraktadt såsom ett steg mot frihet och frigörelse, borde det dock hafva varit angeläget att vid detsamma taga hänsyn till hela folkrepresentationens vilja och uppfattning. Jag anser på dessa skäl att ett i laga ordning skeende uttalande af samtliga valmän är uti denna situation ett omedelbart och oafvisligt kraf. Jag föreslår, att landtdagen må besluta, att detta lagförslag ej skall förklaras brådskande.

Ed. Hultin: Tämä lakiehdotus korkeimman vallan käytöstä Suomessa on kohdannut kiivasta

vastustusta Venäjällä niissä piireissä, joissa imperialismiin pyrinnot edelleen ovat politiikassa määräämässä huolimatta kaikesta siitä, mitä vallankumous on uudistanut. Me valitamme, että vastustajaimme joukossa tällä kertaa tapamme henkilöitä, jotka aikaisemmin vaikeissa vaiheissamme ovat Suomen asiaa puolustaneet silloisten vallanpitäjien sortotoimia vastaan. Mutta kiitolisuutemme silloisesta avusta ei mitenkään voi velvoittaa meitä luopumaan vaatimuksesta, joka on maamme ja kansamme elinehto ja jonka oikeutuksen vastustajammekin tunnustavat, vaikka nyt pyrkivät kieltämään siltä toteutumismahdollisuuden. Se valtioteko, johon nyt, sen toivon, ryhdymme, ei suinkaan ole mikään kiittämättömyyden eikä vihamielisyyden ilmaus Venäjää tai Venäjän vallankumousta kohtaan. Sehän päinvastoin juuri perustuu vallankumouksen luomaan asiain tilaan, ja me tiedämme myös, että sen hyväksyvät ne valtavat venäläiset kansalaispiirit, jotka nykyään Venäjän kansan tahtoa edustavat ja joiden oikeuden- ja ihmisyydentuntoa politiikan vallanpeli ei vielä ole ehtinyt samentaa ja turmella. Tässä lakiehdotuksessa ei itse asiassa vaadita Suomelle mitään muuta kuin mitä sille valtiosääntönsä mukaan kuuluu — täydellinen itsehallinto. Tämän vaatimuksen oikeutus tunnustettiin maaliskuun julistuskirjassa ja samalle pohjalte rakentui myös hallituksen esitys.

On ankarasti arvosteltu tänäkin iltana sitä muotoa, johon lakiehdotus on puettu. Syyt sen puutteisiin ovat tunnetut. Olisi ollut suotavaa, että muoto olisi ollut parempi, mutta väärinkäsitystä ymmärtääkseni ei kuitenkaan voi syntyä, ainakaan ei sen tapaista, jota täällä tänä iltana on pitkälti esitetty. Monet kohdat näissä esityksissä muistuttavat väitteitä, joita pikemmin odotaisi Venäjän sortuneelta väliaikaiselta hallitukselta. Täytyy muistaa, että tämä laki on omassa maassamme ja omien kansalaistemme sovellutettavana. Luonnollinen seuraus hallitsijavallan lakkaamisesta on, että julkinen valtiovalta siirtyy kansaa edustavalle eduskunnalle. Siitä johtuu, että myös toimeenpaneva valta itsestään joutuu eduskunnalle, joka taas vuorostaan siirtää sen varsinaisille hallintoelimille.

Sellaista lainsäädäntö- ja toimeenpanevan vallan keskittämistä yksin käsiin, jota jotkut ovat olleet tässä laissa näkevinään, ei käsittääkseni hetkeksikään synny, koska 3 §:ssä suoraan sanotaan, että ylintä toimeenpanovaltaa käyttäköön senaatin taloussosasto, kunnes siitä toisin, s. o. undessa hallitusmuodossa, ehkä toisin määrätään. Kaikkia lain puutteita korvaa kuitenkin käsittääkseni monin verroin se seikka, että laki sel-

västi tekee tiettäväksi, että korkeimman vallan käyttö Suomen sisällisissä asioissa kuuluu yksistään suomalaisille valtioelimille.

Jotkut meistä ovat ehkä epäilleet, ettei meillä olisi kansan valtuuksia tämän suuren asian ratkaisemiseen. Minulla ei voi olla näitä epäilyksiä, vaikk'emme me, yhtä vähän kuin valitsijamme, vaalitulaisuudessa voineet edeltä arvata niitä tapauksia, joiden johdosta tämä suuri kysymys on eteemme astunut. Tiedämme varsin hyvin, miten kansamme on tapahtumain kehitystä seurannut ja mille kannalle se on niiden suhteen asettunut. Siitä ei mielestäni voi vallita epätoivoisuutta, etteikö Suomen kansan yksimielinen, hartain pyrkimys ole päästä itsenäiseksi ja lopulta täysin riippumattomaksi. Edustajilleen on kansa jättänyt tämän asian valvomisen ja monella tavoin on tämä kansamme toivomus ja tahto tullut ilmi. Tänä iltana on täällä esitetty kaksi lausuntoa siihen suuntaan. Tahdon vielä muistuttaa mieliin, miten kohta eduskunnan kokoonnuttua luoksemme saapui lähetystö kaukaiselta korpiseudulta, kansan keskuudesta, joka usein on saanut nälänhädän partaalla henkensä puolesta taistella, mutta joka nyt lähetti eduskunnalle sen rohkaisevan kehoituksen, että eduskunnan olisi Venäjän hallitukselle esitettävä Suomen kansan toivomus, että Venäjän hallitus jalomielisesti korvaisi Suomelle tehdyt vääryydet siten, että se julistaisi Suomenkin täysin itsenäiseksi, kuten se on Puolankin itsenäisyyden vakuuttanut ja että rajantakaiset karjalaiset veljemme liitettäisiin meidän kansamme yhteyteen. Nyt tarjoutuu tilaisuus tämän toivomuksen täyttämiseen edes vähäiseltä osalta. Minä en puolestani epäile valitsijoihini tahtoa, että tilaisuutta nyt olisi käytettävä. Tulevaisuuteen ei katseemme voi tunkea. Emme tiedä, koittaako Suomelle se uusi päivä, joka kaikki muuttaa voi, vai onko vielä maattamme monta uutta kärsimystä odottamassa. Mutta mitä tulevaisuus tuoneekin, on käsittääkseni kansamme korkein velvollisuus olla uskollinen itselleen ja elämäntehtävälleen, joka on edistää omintakeisella sivistyselämällään ihmiskunnan onnea ja menestystä.

Tulen äänelläni kannattamaan tämän lakiehdotuksen kiireelliseksi julistamista sekä sen hyväksymistä.

Ed. H o r n b o r g: I allt mänskligt samhällslif gör sig en rörelse gällande, som kunde förliknas vid en pendels svängande. De krafter, som brottas med hvarandra inom det mänskliga samhället, balansera hvarandra endast undantagsvis. Vanligen har den ena eller den andra öfverhand,

och utvecklingen går icke rakt fram, utan i bukter åt höger eller vänster. Denna företeelse kan iakttagas så långt historien kan se tillbaka.

För närvarande ljuder i våra öron pendels sus med nästan öronbedöfvande kraft; den slår våldsam öfver åt vänster. Att se och erkänna ett sådant faktum behöfver dock icke betyda att med händerna i kors låta denna ragglande utveckling fortgå. Det är visserligen ofta omöjligt att ens i någon mån återgifva stadga och säkerhet åt det i vackling bragta samhällslifvet, men försöka det måste man dock. Utvecklingen går framåt — det gör den ju alltid — också de våldsammaste svängningar åt höger eller vänster lämna åtminstone en nyttig erfarenhet i behåll. Men ju mindre dessa bukter bli, dess bättre är det.

Det finnes ju alltid sådana, som försöka arbeta på att gifva utvecklingen fasthet och stadga. Dessa människors öde är icke alltid afundsvärdt, ty det är en regel, att ytterlighetsmännen se på dem med hat eller förakt.

Emellertid är det så, att den enkla sanning, som säkrast leder det mänskliga samhällslifvets utveckling, är enkel och alldaglig i så hög grad, att hon måste förefalla svärmiska samhällsförbättrare banal. Och hon är banal nog att i sin vandring hålla sig midt på vägen och icke i det ena eller andra diket. Men den, som följer henne, blir misstänkt från hvilket håll det vara må, från höger eller vänster, ty ur dikets synpunkt går alltid den, som försöker hålla sig midt på vägen, vid kanten af det motsatta diket.

Hos oss är det särskildt otacksamt att försöka bidraga till att upprätthålla balansen; ty hos oss finnes det blott den rödaste vänster eller den svartaste höger — så är det enligt den allmänna uppfattningen. I själfva verket finnes det ingen höger alls i detta ords allmänna betydelse (Vasemalta: Hohoh!). Jag väntade detta inpass. Det torde dock herrarna till vänster nödgas erkänna, att bland landtdagens svarta, t. o. m. bland de „24 svartaste borgarna“, finnes det sådana, som i de där mönsterländerna där ute i världen skulle räknas bland tämligen avancerade vänstermän. Det är faktiskt så, att reformer, eller snarare omstörtningar, som där ute skulle komma vänstern, om också icke den yttersta vänstern, att blekna, förelägges oss nu, och om vi icke villigt godkänna allt, så tryckes på vår panna stämpeln „svart reaktionär“. Men rättvist är detta icke.

Nu hafva vi ju sedan en tid tillbaka kunnat iakttaga en alldeles tydlig sträfvan att göra landtdagen till vårt lands egentliga styrelse. Landtdagen söker samla i sin hand icke blott hela den lagstiftande, utan också den styrande makten och

vill dessutom göra lagskipningen sig underdånig. En sådan sträfvan grundar sig, också där den, såsom vi naturligtvis måste förutsätta, är baserad på fullkomligt lojala och goda motiv, på förmåtenhet — okunnighetens förmåtenhet. Det är att tilltro landtdagen en kapacitet, som den icke eger och icke kan ega, att samla all maktens fullhet i dess hand. Nu vill man dock hos oss taga ut steget till det yttersta, och man vill göra det under en form, som skall vara sådan, att t. o. m. den svartaste höger skall dragas med, och därför skall det ske under självständighetssträfvandenas mask.

Själftva innebörden af det lagförslag, som nu föreligger, har tidigare blifvit belyst. Det tjänar ingenting till, att nu uppehålla sig därvid. Jag vill endast fastslå, att lagförslaget icke gäller Finlands oafhängighet, Finlands självständighet. Det är en skylt. Utrikespolitiken och de militära angelägenheterna lämnas på sidan om detta lagförslag, och detta sker i ett ögonblick, då vi hade vida mera skäl att med hänsyn till den kommande slutuppgörelsen framställa ett yrkande på fullkomlig oafhängighet — väl icke ett yrkande på oafhängighet nu genast, men ett yrkande på oafhängighet, framställt just för den kommande uppgörelsen. Nu erkänna vi uttryckligen de tvänne starkaste af de band, som kedja Finland vid Ryssland. Och märk väl — detta göra vi i en lagstiftningsakt som icke betecknas som interimistisk. Detta måste påpekas. En gång kommer nog den dag, då man från ett visst håll säger oss: „Ni ha själftva å finska folkets vägnar erkänt det och det, och då i landtdagen föreslagits, att lagförslaget skulle i ingressen betecknas som interimistiskt, har detta förslag med vänstermajoritetens röster afböjts”.

Jag vill vidare fastslå, att talet om att vi „taga vårt öde i våra egna händer”, är prat. Vi kunna icke taga vårt öde i egna händer, det är fysiskt omöjligt. Vi hafva blott två möjligheter att reglera vår ställning till Ryssland. Den ena är den internationella garantins, den andra är en öfverenskommelse med Rysslands regering. Endast den första vägen erbjuder någon säkerhet, den andra är liktydig med att, uppföra ett hus på ett flygsandsfält. Det, som emellertid den föreliggande lagstiftningsåtgärden obestriddligen åsyftar, det är en inre omhvälfning, ett upprifvande af grundlagsstadgad ordning, en förskjutning af de lagstiftande, de styrande och de lagskipande samhällsorganens befogenheter, som af det nuvarande läget på intet sätt motiveras.

Det är visserligen sant, att förslaget innebär ett steg mot större självständighet, men det inne-

bär blott ett steg — och ett steg på gungfly. Däremot innebär det obestriddligen tio steg i riktning mot inre splittring, upplösning och svaghet som minska våra utsikter att vid den stora uppgörelsen få våra kraf beaktade. Ty, såsom jag redan en gång tidigare framhållit, ett anarkiskt Finland har ingen möjlighet att med eftertryck framställa krafvet på självständighet. Men der inre upplösning och splittring, som jag för min del måste frukta blir en följd, om vi gå vidare längs de linjer, som föreliggande förslag antyder, icke blott minskar våra utsikter att med eftertryck framställa våra kraf på självständighet, den minskar också våra utsikter att, om vi skulle vinna självständighet, kunna upprätthålla vårt oberoende. Det är oriktigt att påstå, att det „går så till”, då en revolution i en eller annan form eger rum, att representationen samlar all makt i sina händer. Det har ofta gått så till, men det är ingalunda något i och för sig nödvändigt. Ibland har det vid sådana tillfällen varit det enda möjliga, emedan ingen regering funnits, eller åtminstone icke en, som åtnjutit nationens förtroende; ibland har det helt enkelt betecknat en excess. Men vi hafva både en folkrepresentation och en inhemsk regering.

Jag vill sluta med några ord, som äro afsedda att antyda, att jag icke här står på en rent negativ ståndpunkt. Jag har ett positivt program; men det betyder icke mycket, hvad en enskild landtdagsman i det afseendet har eller icke har. Mitt positiva program går ut på, att landtdagen vid detta tillfälle skulle uttala såsom sin uppfattning, att Finland på de och de grunderna har rätt att fördrå fullkomlig oafhängighet, att landtdagen anser detta vara finska folkets åsikt och att landtdagen förbehåller sig öppen talan i finska folkets namn vid den stora stundande slutuppgörelsen. Detta yrkande är visserligen för närvarande blott af teoretisk betydelse, men därjämte borde landtdagen vända sig till regeringen med yrkandet, att monarkens hittillsvarande befogenheter böra öfvergå till den inhemska regeringen, senatens ekonomiedepartement. Ett villkor, som i hvarje händelse synes mig oundgängligen nödvändigt, då det gäller att antaga detta lagförslag, sådant som det nu föreliggande, är det, att förslaget i ingressen betecknar sig själf såsom interimistiskt. Detta är nödvändigt icke blott på de skäl, som jag tidigare antydtt, utan på grund af våra egna inre förhållanden. Om det är meningen, att denna lag skall ega kraft intill dess att vid fredsslutet eller måhända dessförinnan förhållandet mellan Finland och Ryssland slutligen regleras tänker jag mig möjligheten af, att vårt folk

skall lojalt böja sig för ett landtdagsbeslut, som strider mot vår författnings bokstaf och anda. Sker icke detta, så fruktar jag, såsom jag tidigare antydt, att landtdagen genom sitt eget beslut framkallar anarki i landet.

Jag behöfver icke säga, att jag icke hyser ens en skymt af tro, att mitt ord skulle betyda något här. Jag har talat blott för att det skall bli klart, att också bland dem — troligen en försvinnande liten minoritet — som komma att rösta emot föreliggande lagförslag, finnas sådana, som hafva varit och äro mera redo att träda i breschen för Finlands själfständighet och ära än de flesta af dem, som rösta för förslaget. (Vasemmalta: Svepskäl.)

Jag har för öfrigt talat för att rädda min själ.

Ed. Rosenqvist: Man behöfver icke i denna församling ens försöka att öfvertyga; detta är fruktlöst, och det vore helt säkert fruktlöst till och med för ånglatungor. Men man måste icke sällan vittna, endast vittna för att, såsom den senaste talaren uttryckte sig, rädda sin egen själ.

Den, som tror på ett förnuft i historien, vet, att de faktorer, som ytterst betinga framåtskridandet och vinnandet af höga mål, icke utgöras af tillfälliga svängningar i den politiska atmosfären. Lika orubbligt som i naturen gäller lagen om orsak och verkan äfven i historien, i andens värld, äfven om den här verkar icke såsom en mekanisk lag. Icke heller i historien kan man plocka fikon af törnen eller vindrufvor af tistlar.

Den, som skattar frihet och själfständighet, verklig frihet och själfständighet för individer och folk såsom det högsta, hvilket människor kunna och böra eftersträfvä, vet, att dessa frukter icke vinnas utifrån, såsom ett rof, hvilket man rycker till sig, när svängningarna i de politiska luftlagren komma barometern för några timmar eller dagar att stiga. Alla de, som verkligen arbetat, kämpat och stridit för Finlands lycka och framtid, hafva vetat, att deras personliga insatser varit af den största betydelse, utgjort de i främsta rummet skapande krafterna vid den utveckling, hvars framtidsmål hägrat för dem. Detta medvetande har burit dem, har gifvit dem styrka och kraft i striden och lidandet, på samma gång deras upphöjda exempel räddat folksjelen från förruttnelse. Dessa de egentliga skaparna af Finlands framtid och lycka skola icke kunna fröjdas åt en stund sådan som denna; smärta skall fastmer gripa dem, då de se, huru man söker lägga den fasta grunden för Finlands framtid på tillfälliga växlingar, på tillfälliga konjunkturers gungfly eller huru man söker förvärfva de högsta värden ur händerna på främmande massor, mer eller

mindre oansvariga massor, hvilkas sympatier för i dag, i morgon kunna bytas till sin motsats.

Man utsänder personer af de s. k. politikussarnas ihåliga typ, personer, hvilka icke erbjuda ett minimum af garantier för omdöme och förstånd, för att i tider, då hela människohafvet befinner sig i svallning, underhandla om fosterlandets öden med främlingar, hvilkas upprörda känslor på folk-möten bragts i svallning, och sedan komma dessa utsända diplomater åter med budskap, att nu är tiden inne att rycka till sig den gyllene frukten, den gyllene frukt, för hvilken andra hafva arbetat, kämpat och lidit. Själfva tro de så litet på fastheten och varaktigheten af den grund de lagt eller valt för frihetstempelt, att de icke ens vilja gifva några timmars uppskof för lugn besinning och eftertanke, att de icke med förnuftets, utan med massans styrka, med tyranniets hänsynslöshet söka tvinga till afgörande. Och sedan kastar man själfständighetskraftvets gloria öfver syften, hvilka innerst och ytterst fullfölja helt andra mål. På detta sätt menar man sig i historiens värld kunna samla vindrufvor från tisteln. För min del tror jag icke att lifvets högsta mål vinnes så lätt och vinnes på dylika vägar. Och jag kan icke vara med om att draga ned de frihetssträfvanden, som under många tunga och långa år utgjort kärnan i vår fosterländska gärning, till en nivå, som synes mig vara småkloketens. Detta är nu min personliga bekännelse.

Hvad nu ifrågavarande lagförslag beträffar, så är dess innehåll allt annat än tillfredsställande, ja, i många afseenden betänkligt. Jag har vid ett annat tillfälle i en reservation till stora utskottets betänkande, som här blifvit uppläst, därom närmare talat. Dess tillkomsthistoria är sådan, att det icke bort behandlas i denna församling; dess frihetsskyld är oäkta, och de garantier det tror sig skapa för Finlands framtid, äro ihåliga och ingenting att bygga på. Jag måste därför lika mycket i den förnuftiga pröfningens som i frihetsskärlekens namn förklara, att detta lagförslag enligt min uppfattning bör förkastas.

Ed. Söderholm: Då man inom den socialdemokratiska landtdagsgruppen förberedde ett så vidtsyftande förslag till ändringar i propositionen angående vissa ärendens öfverförande till Finlands senats och generalguvernörens afgörande, som det, hvilket sedan presenterades i grundlagsutskottet vid remissen dit från stora utskottet, hade skyldig hänsyn mot de andra partierna bjudit, att dessa satts i tillfälle att deltaga i detta beredningsarbete eller att det nya förslaget i hvarje fall delgifvits dem i god tid. Så har emel-

lertid icke skett. Helt oförmodadt framlämnas ett förslag, hvars godkännande man därtill fordrar utan ändring af ens en bokstaf däri. Och detta förslag, som uppträder med anspråk på att trots sin rudimentära form lägga nya grunder på en gång för vår ställning till Ryssland och för Finlands inre statsskick, måste dock betecknas såsom genomgående dåligt — i den delen har jag en väsentligen annan mening än ldgm. Arokallio — dåligt så till innehåll som form. I ett lagförslag af den genomgripande betydelse och utomordentliga bärvidd, som det förevarande, borde hvarje bokstaf vara noga afvägd, hvilket långt ifrån är fallet. Jag vill dock genast framhålla, hvad jag äfven vid ärendets senaste behandling antydde, att från min ståndpunkt några principiella betänkligheter icke möta däremot, att man i högre grad än hvad som i propositionen skett söker koncentrera afgörandet af finska ärenden inom landet. Men medan första mom. i 1 § i lagförslaget ger uttryck åt detta kraf, är det andra momentet, hvilket i samma andedrag behandlar utrikespolitiken samt militärlagstiftningen och förvaltningen, så olyckligt affattadt, att därigenom enligt logiska tolkningsregler dessa ämnen undandragas Finlands landtdags och finska myndigheters kompetensområde. Att man i motiven säger sig ej afse något sådant hjälper icke.

Att man vid sådant förhållande kan tala om att genom det nu föreliggande förslaget Finland förvärfvar själfständighet synes mig vara fåvitskt tal. Vi komma fortfarande att stå under trycket af den ryska militärmakten, hvars organisationer visat sig hafva föga respekt för vår rättsordning, enskilda talrika öfvergrepp att förtiga.

Gå vi sedan till frågan om den ställning landtdagen komme att enligt förslaget erhålla, så att säga inåt, så uppställer 1 § satsen, att landtdagen besluter, stadfäster och förordnar om verkställigheten af alla Finlands lagar. Landtdagen komme sålunda genom att själf stadfästa sina beslut — ett ologiskt uttryck för tanken att landtdagens beslut ej erfordra stadfästelse — samt genom att förordna om verkställigheten af besluten att öfvertaga funktioner, de där öfverallt annorstädes utöfvas af regeringsorganen. Läser man i belysningen här af den följande meningen, enligt hvilken landtdagen likaledes besluter om afgörandet af alla öfriga finska ärenden, som af Kejsaren och Storfursten i enlighet med härförinnan gällande stadganden afgjorts, samt hvad i 3 § stadgas angående den verkställande makten, så ger sig osökt den meningen, att ej blott den s. k. ekonomiska eller administrativa lagstiftningen skulle öfvergå till landtdagen, utan att folkrepres-

sentationen äfven komme att handlägga konkreta förvaltningsärenden. Af folkrepresentationens sammansättning följer emellertid att vid afgörandet af ärenden, som af densamma handläggas, politiska synpunkter måste vara väsentligen bestämmande. Skulle nu enskilda förvaltningsärenden, såsom exempelvis utnämmandet af tjänstemän, i följd här af öfvergå på landtdagen, kan man vara öfvertygad om att vid tillämpningen den nödiga objektiviteten ofta komme att saknas samt enskilda medborgare frestas att söka få sina angelägenheter under folkrepresentationens pröfning. Medan offentliga myndigheter handla under medvetandet, att de för sina åtgärder äro underkastade tjänsteansvar, skulle folkrepresentanterna ej behöfva känna sig besvärade af lagens straffhot, då den i 11 § L. O. påbudna kvalificerade majoriteten för åstadkommande af åtal i dylika fall nog icke skulle vara att påräkna. Genom att införa en ordning för afgörandet af offentliga angelägenheter, som enligt hvad en dyrköpt erfarenhet från vår egen historia ger vid handen, vore egnad att befordra mannamån och därmed följande korruption, gjorde vi alltså Finlands folk en föga god tjänst. Landtdagsman Lehtimäki ansåg sig visserligen vid andra läsningen kunna garantera, att Finlands landtdag icke komme att skatta åt svagheter af det slag jag nu antydt, men med all respekt för herr Lehtimäkis garanti föredrar jag dock den trygghet, som ligger i en lagstiftning, hvilken förebygger all anledning till dylika farhågor.

Bestämningarna i 2 §, som lägga äfven afgörandet af tiderna för landtdagens sammanvaro helt och hållet i dess egen hand, ha i annat sammanhang undergått kritik, hvarför jag kan förbigå denna del af föreliggande förslag. Likaledes skall jag underlåta att vidare belysa innehållet af 3 §, så frestande det än ur flere synpunkter kunde vara. Jag upprepar mitt vid andra läsningen gjorda yrkande om förslagets förkastande.

Men för den händelse att landtdagens beslut komme att gå i motsatt riktning, nödgas jag beröra ett par därmed i sammanhang stående omständigheter. Enligt Finlands konstitution är monarken bärare af högsta makten i landet. I följd där af att vi icke vidare ha en monark ha i föreliggande lagförslag införts andra bestämmingar om utöfvandet af högsta makten, såsom angående sammankallande och upplösande af landtdag, stadfästande af landtdagens beslut samt annan monarkens maktutöfning. Ifrågavarande bestämmingar innefatta sålunda ändring af stadganden i grundlag och böra alltså behandlas såsom i 60 § L. O. föreskrifves, hvilket äfven under

ärendets behandling härintills varit fallet. Denna rättsliga sida af saken synes mig så enkel, att den icke skulle ha påkallat något uttalande, därest det icke försports, att ett annat förfarande ansetts kunna följäs. Detta är dock numera förebyggdt genom herr talmannens meddelande vid detta plenum.

Den vidare behandlingen af landtdagens blifvande beslut i ärendet åter bör själfallet äga rum i enlighet med 75 § L. O., d. v. s. landtdagens beslut befordras till stadfästelse såsom i sagda paragraf stadgas. Denna stadfästelse kan ej f. n. ankomma å någon annan än interimregeringen i Ryssland. Min afsikt är ej att ånyo framkalla diskussion om den ställning interimregeringen principiellt och teoretiskt skall anses intaga i förhållande till Finland. Jag ber endast att få hänvisa därtill, att Finlands landtdag faktiskt trädtt i relation till interimregeringen, att landtdagens beslut i nu föreliggande ärende kommer att utgöra svar på en af interimregeringen till landtdagen öfverlämnad proposition och slutligen, att äfven i händelse landtdagen nu vidblir sitt i andra läsningsen, fattade beslut, interimregeringen åtminstone i sådant, som rör vårt militärväsende, d. ä. äfven i rent finska frågor således komme att utöfva den högsta makten, men denna makt vore då ej rysk, utan finsk.

Ännu några ord med anledning af herr Arokallios och andras meddelanden om opinionen uti landet. Det är naturligt, att massan har känslor och sträfanden, men förmåga att kritiskt bedöma innebörden och halten af ett lagförslag, det kan man icke vänta hos en bred opinion. Det gäller då i ett konkret fall att hos folkopinionen väcka detta intresse genom något slagord. Detta slagord har man funnit i förevarande fall genom att förklara, att det nu föreliggande lagförslaget innebär Finlands själfständighetsförklaring. Värde af detta slagord hafva andra och jag sökt ådaga-lägga.

Ed. N i u k k a n e n: Viimeksi tämän kysymyksen ollessa täällä esillä pahoittelin minä sosialistien menettelyä, mikäli se on ollut omiansa liian eduskunnan rikkinaisuutta tässä meille kaikille yhtä tärkeässä asiassa. Minä en voi olla pahoittelematta myöskään tässä asiassa esiintyneiden muutamien porvarien samallaista menettelyä. Samalla tavalla kuin sosialisteilla ei ole varaa tässä asiassa osottaa liiallista urheiluhalua, ei mielestäni myöskään erällä porvarien puolella istuvilla diplomaateilla ole nyt tällä hetkellä, kun Suomen eduskunta tahtoo tuoda julki tämän kansan vuosisatojen raskaiden uhrien sekä nyky-

päivien jakamattoman toivon, varaa pikkumaisesti ja sivuasioista nalkuttaa. Minä olen viime aikoina hyvin paljon kulkenut tätä maata ja tunnen hyvin paljon tämän kansan nuoremman polven mielipidettä tässä sankarivainajien Ilkan ja Poutun asiassa, tässä suurten runoilijaimme Runebergin ja Kramsun ylistämässä asiassa, kuten perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja tätä nimitti, sen polven mielipidettä, jonka on sittenkin lopullisesti, varsinkin tällaisissa asioissa, tämän kansan puolesta vastattava, ja sen vuoksi katson velvollisuudekseni vieläkin tästä asiasta jotakin sanoa.

Niiden yhteiskunnallisten ristiriitojen, luonnottoman erisuuntaisiksi kehittyneiden maailmankatsomusten ja jyrkkien luokkarajojen muodostuttua sellaisiksi, minkälaiset ne viime aikoina meidän maassamme ovat olleet, ja varsinkin kun sosialistien puolelta on tuon tuostakin kuultu lausuntoja, että ainoastaan porvareilla on isänmaa, on niin sanotun porvarillisen nuoremman polven, kansallisesti valveutuneen nuoremman polven, taholla oltu suuresti huolestuneita siitä, mikä sittenkin lopulta perisi tämän kansan, jos sille tulisi joskus eteen sellainen aika, että sen olisi yhdessä astuttava tämän kansan vapautta puoltamaan. Tämän nykyisen maailmansodan kestäessä ja entisen venäläisen hirmuhallituksen viimeisinä aikoina on isänmaan vapauden aate tämän kansan nuoremassa polvessa verrattomasti kirkastunut, johtaan tekoihinkin, joille voi hakea vertaa minkä sankarikansan historiasta tahansa. Mutta samalla on tämä huolestuminen yhä lisääntynyt. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta, isänmaalliseen ja miehekkään esiintymisen näissä suurpoliittisissa kysymyksissämme ja sosialidemokraattisen puoluekokouksen päätöksen tultua tunnetuksi, on tämä huolestunut mieliala lauennut ja esiintymisenne on tämän maan isänmaallisessa nuorisossa herättänyt ihastusta.

Kun täällä viimeksi tämän kysymyksen esillä ollessa perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja vetosi myös talonpoikaisväestöön, pyydän minä vakuuttaa, että, sikäli kuin minä tunnen tätä väestöä ja tämän maan nuorisoa, tämän maan talonpoikaisväestön nuorempi polvi, joka käsittääkseni on tämän kansan isänmaallisinta ainesta, ja myöskin suurin osa tämän kansan yläluokkienkin nuorempaa polvea, on valmis mihin uhrauksiin tahansa, kun on kysymys tämän ahdistetun kansan jäänneksen viimeisen varustuksen, tämän karun pohjolan kolkan vapauden puolustamisesta. Se uskoo, samoin kuin tekin, että vapauden aamu sarastaa tälle kansalle ja toivoo, että, kun mah-

dollisesti sen saavuttamiseksi tarvitaan muutakin kuin esimerkiksi tällaista eduskunnan päätöstä, joka mielestäni on vain tuollainen toivon ilmaus, että silloin ei olisi meillä edessä sellaiset onnettomuudet, että oman kansan eri luokat kävisivät toisiansa vastaan samalla tavoin kuin ennen tässä maassa taistelivat keskenänsä eri kansanheimot, vaan että tämän kansan vapaus olisi meille kaikille niin kallis, ettei kukaan vetäytyisi silloin pois välttämättömistä kansalaisvelvollisuuksista.

Joskin minun uskoni niihin voimiin, jotka tämän asian perille veisivät ja joihin vasemmisto ehkä liiaksi sittenkin luottaa, on heikko, on minunkin mielestäni meillä juuri nyt sellainen aika, jolloin eduskunnan tällainen laki on laadittava, ja että tämä laki, kuten ed. Arokallio taällä jo mainitsi, täyttää täydellisesti tämän hetken vaatimukset. Meillä ei ole sellaista edustavaa voimaa kuin esimerkiksi Ukrainalla ja monella muulla kansalla, mutta meillä on kansanvaltainen eduskunta, meillä on takana historiallinen oikeus vapauteen, ja jos tämä meidän eduskuntamme ei kykene tällä hetkellä tuomaan julki tämän kansan jakamatonta toivoa, kuka sen meidän puolestamme silloin tekee. Ja kun tässä asiassa ei nyt enää voi olla mistään muusta kysymys kuin siitä, kuka äänestää tämän kansan sisäisen itsehallinnon puolesta, kuka sitä vastaan, toivoisin, että taällä ei olisi yhtään edustajaa, jolla olisi otsaa äänestää tätä lakiehdotusta vastaan (Vasemmalta: Oikein!).

Ed. K. H. Wiik: Under de gångna åren, då striden om Finlands rättsordning stod hård och då en stor del af borgarklassen vacklade, delvis t. o. m. sökte bland Finlands fiender ett stöd gentemot sitt eget folk, då sökte Finlands arbetarklass under ledning af socialdemokratiska partiet försvara och upprätthålla denna rättsordning. Och efter revolutionen, då möjlighet syntes gifvas att utveckla denna rättsordning vidare, var det åter socialdemokratiska partiet som gick i spetsen.

Man behöfver icke säga oss, att det nu föreliggande lagförslaget icke innebär ett förverkligande af krafvet på Finlands oberoende. Vi ha denna sak fullkomligt klar för oss och behöfva icke herr Nevanlinnas m. fl. undervisning i denna fråga. Men vi anse det föreliggande lagförslaget utgöra ett steg i riktning mot ökad själfbestämmerätt för Finlands folk, och vi anse detta steg vara tämligen betydelsefullt. Hvilka är det i själva verket, som betecknat detta lagförslag såsom Finlands själfständighetsförklaring? Det är icke det parti jag tillhör, det är veterligen ingen meningsgrupp inom Finland. Det ordet har

återfunnits i den ryska imperialistiska borgarpressen, då densamma dragit i härnad mot detta lagförslag. Denna omständighet visar, hvilken betydelse man bland våra motståndare i Ryssland tillmäter denna lagstiftningsakt.

Det synes mig att den folkrepresentant, som vid en sådan tidpunkt som denna, då historien vider sig på sina hakar, försummar att begagna sig af tillfället — ett tillfälle som kanske icke under långa tider framåt kommer tillbaka — icke har fyllt sitt värf väl. Det är underligt att vid sådant förhållande detta lagförslag öfver hufvud röner motstånd. Men detta motstånd har förvisso sin psykologiska förklaring. Jag skall icke uppehålla mig länge vid de svepskal, som anförts mot detsamma. Då man motsätter sig det under hänvisning till att det icke innebär hela den själfständighet vi ästunda, så ligger humbugsmässigheten i ett sådant argument i öppen dag. Desslikes, när man under ordande om betydelsen af inre andlig frihet anser sig fritagen från att verka för skapande af förutsättningar för yttre frihet, då är också skenheligheten i detta från den teologiska fataburen hämtade argument alltför uppenbar för att behöfva vidare belysas. Äfvenså när en hänvändning till Rysslands revolutionära demokrati stämplas som en förtröstan till ansvarlösa politikussar, kan jag icke underlåta att erinra mig, hurusom personer, som komma fram med dylika argument, icke haft någonting att invända mot att den finska arbetsgifvarklassen under gångna år upprepade gånger vändt sig till de reaktionära i Ryssland för att vinna deras stöd gentemot Finlands arbetarklass.

Af hvilka orsaker motsätter man sig då detta lagförslag? Somliga äro förvisso så insnärjda i ett formalistiskt tänkesätt, att de icke kunna frigöra sig därifrån, icke resa sig till beslutsam handling. För andra åter är det säkert det kapitalistiska klassintresset, som med eller utan deras vetenskap dikterar deras handlingssätt. De veta, att storborgarklassen mycket hafver förbrutit gentemot sitt folk under gångna tider, och de frukta att se sig ställda ansikte mot ansikte mot detta folk utan att ha till sitt förfogande något stöd utom landet. Men vidare finnes det antagligen de, som frukta att genom antagande af detta lagförslag förtörna de maktägande i Ryssland. Om nu så är, så bygger man på förutsättningar, som näppeligen längre äro för handen. Inom den ryska demokratin ha förvisso funnits olikartade, t. o. m. sig emellan kämpande element. Det har funnits de, som hafva velat låta revolutionen stanna i och med det den störtat tsarismen, för att sedan använda folkets frigjorda krafter för

imperialistiska syften. Men det finnes andra, som vilja låta utvecklingen gå vidare, som vilja taga steget fullt ut och förverkliga de höga principer, på hvilka den ryska revolutionen grundar sig, och just dessa element äro de som fullt och helt vilja ge åt Finland och de andra af tsarismen undertryckta nationerna deras fulla frihet. Det kan visst kallas en historiens Nemesis att den ryska regeringen, som skapades af revolutionen, men som befunnits ovärdig att fullfölja dess verk och som i sin verksamhet motsatt sig de små nationernas berättigade sträfanden, har störtats delvis just till följd af detta sitt motstånd.

Eftersom en talare omnämnde, att enligt hans uppfattning representanter för den ryska demokratin besökt Finland i afsikt att afråda från det steg Finlands landtdag ämnade taga, så kan det förtjäna nämnas att, när dessa representanter senaste fredag kommo tillbaka till Petrograd och relaterade resultatet af sin resa, så hölls ett möte af soldater- och soldatrådens allryska verkställande kommitté, hvarvid beslöts uppmana regeringen att utsända en proklamation, hvori regeringen förklarade sig vara ense om att Finlands folk ordnar sina inre angelägenheter i enlighet med det lagförslag, som i Finlands landtdag föreligger, alltså stiftar sina egna lagar med de undantag som i lagförslaget göras för utrikespolitiken och de militära angelägenheterna. Detta beslut fattades senaste fredag kl. 3 e. m. Jag befann mig vid denna tid i Tauriska palatset och kan sålunda försäkra att så verkligen skett. Och enligt hvad sedermera meddelats, störtades regeringen med anledning af det motstånd, som af dess borgerliga medlemmar gjordes gentemot Ukrainas och andra smärre nationaliteters yrkanden. Denna omständighet var det, som bragte tålmodets bågare att rinna öfver; den blef anledningen till regeringens störtande.

Nu har åter det revolutionära ryska folkets blod gjutits på Petrograds gator till förmån för idéer, hvilkas förverkligande omedelbart rör också Finlands folk. Om nu de storborgerliga elementen i Finland söka spjåra emot udden, så skola de icke blott befinna sig i strid mot sitt eget lands demokrater, utan de skola också finna att deras politik icke längre röner genklang bland de nya maktegend, som de senaste dagarnas tilldragelser säkerligen skola se uppstå i Ryssland. När dessa finska borgare komma och betyga sin tjänstvillighet gentemot den temporära regeringen, så skola de förvisso få se att de stötas tillbaka och att deras „lojalitet" icke uppfattas såsom den fria mannens lojalitet, utan såsom slafvens ödmjukhet. Om dessa herrar icke vilja taga

i betraktande den odödliga skam, som de draga öfver sig genom att åstadkomma, att den gåfva Rysslands ädla folk är redo att medgifva Finlands icke blir mottagen, så böra de åtminstone taga i betraktande att, om de få denna fråga att falla i dag, så faller den framåt. Den är icke bragt ur världen, ty Finlands arbetande klass kommer än framgent att sträfva för denna frågas förverkligande med all den intensitet, som är nödvändig, och med alla de medel, som arbetarklassens rättsmedvetande godkänner. Kanske för sent skola de då finna, att det hade varit klokare att gå med folket än att gå mot det. Jag vågar hoppas, att också inom de borgerliga partierna skall finnas element, som i denna skiekelsedigra stund känna sig solidariska med folkets djupa led och veta handla i enlighet därmed.

Ed. Rantakari: Jo viime kerralla asiaa käsiteltäessä oli minulla kunnia huomauttaa, etten pidä esilläolevaa lakiehdotusta aineellisen sisällyksensä puolesta suhteessamme Venäjään niin jyrkkänä, että me sen kautta ajautuisimmepikuojaan. Huomautin viime kerralla myöskin, että arveluttavampi minusta on se vaikutus, joka lailla tulisi olemaan meidän puhtaasti sisällisiin asioihimme, koska se ilmeisesti loisi meillä eduskuntayksinvaltiuden perusteen, jonka seurauksista meidän varhaisempi historiamme tietää puhua varoittavia esimerkkejä. Huomautin, että vaarallisinta mielestäni tässä on se menettelytapa, jolla nyt käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta tahdotaan saada voimaan. Jo silloin aavistin niiden ennakkotietojen perusteella, mitä omaisin, jotain sen tapaista tapahtuvan, mitä eduskunnalle nyt on täällä ensimmäisessä puheenvuorossa julistettu. Sosialidemokraattisen puolueuuevoston julistus, jonka ed. Airola täällä luki, osoittaa, mille polulle eduskuntaa tahdotaan viedä. Mallin on täkäläinen sosialidemokraattinen puolueuuevostomenettelyynsä ottanut Pietarin työ- ja sotamiesneuvoston toimeenpanevalta komitealta. Työ- ja sotamiesneuvosto ja sen komitea käskää Venäjällä väliaikaista hallitusta. Vastaavaan asemaan meillä pyrkivä laitos tahtoo nyt käskää ja komentaa ei ainoastaan hallitusta, vaan myöskin sitä eduskuntaa, jossa tämän työväen omat ainekset ovat enemmistönä. Venäjän työ- ja sotamiesneuvosto toimii kuitenkin omassa maassaan. Se komentaa ja käskää ainoastaan niitä voimia, jotka ovat venäläisiä. Se kantaa vastuun myöskin tulevaisuudessa ainoastaan venäläisten itsensä taholta. Mutta meidän sosialidemokraattiemme puolueuuevosto tahtoo harjoittaa nyt painostusta asiassa, joka ei ole enää meidän oma asiamme, vaan joka

nyt, jos sen mukaan menetellään kuin tämä neuwosto tahtoo, muuttuu kansainväliseksi asiaksi. Se muuttuu kansainväliseksi siinä määrin, ettei se ole ainoastaan Suomen ja Venäjän välinen asia vastaisuudessaakaan, vaan myöskin liittolaisten, joihin nykyään kuuluu keskusvaltoja lukuunottamatta koko maapallo; asia ei ole niillekään samantekevää. Ei ole niillekään samantekevää, millä tavoin suhtautuu Venäjän pääkaupunkia lähellä oleva tärkeä osa Venäjän valtakuntaa sen kokonaisuuteen. Niinkuin tiedämme, on Suomen asemaa tämän vuoksi ennenkin pidetty kansainvälisesti tärkeänä. Jo Napoleon I ja Aleksanteri I pitivät Suomen asemaa sangen huomattavana Venäjän valtakunnalle. Niin tulevat myös pitämään Suomen asemaa Venäjään nähden huomattavana Venäjän liittolaiset Ranska, Englanti ja muut, joille ei ole samantekevää, minkälainen tasapaino manner-Euroopan politiikassa vallitsee ja jonka tasapainon näiden kilpailijaa vastaan idässä voi ylläpitää ainoastaan koottu Venäjä.

Tästä kaikesta huolimatta katsoisin kuitenkin tulevaisuutta paljon toivorikkaammin tämänkin ehdotuksen pohjalta, sitten kun se tässä eduskunnassa kaikesta päättäen tulee hyväksytyksi, jos me olisimme valmiit kansakuntana ottamaan vastaan kaikki ne johtopäätökset, mihin tämä askel meitä velvoittaa, ja jos me olisimme siihen askeleeseen siveellisesti ja aineellisesti jo vuosikausia sitten valmistuneet. Minä katsoisin tätä asemaa toivorikkaammin silmin, jos me edes vallankumouksen tapahduttua olisimme ryhtyneet kaikkiin voimin siihen, mikä kansakunnalle tällaisia askeleita otettaessa on kaikkein ensimmäinen, ryhtyneet laittamaan kuntoon; puuhaamaan kiireimmän kautta valmiiksi omaa sotalaitosta. Mutta sen sijaan — ja se on surullista todeta — jo tämän lakiehdotuksen oma sanamuoto viittaa siihen, että me uskomme valtiokaappauksen vieraan sotaväen turviin. En ole nähnyt enkä lukenut mitään sellaisesta kansasta, joka tätä tietä olisi onnistunut luomaan pysyvän vapauden, valtiokaappaustietä, vieläpä sen kansan poikain painettien turvissa, jota vastaan valtiokaappaus tehdään. Meidän olisi, niinkuin viime kerralla jo huomautin, vuosikausia sitten ollut ryhdyttävä valmistumaan tällaisen itsemäärämisvaltamme laajentamisen vastaanottamiseen, tapahtuipa tämä itsemääräysvallan laajentaminen sitten vaikka kuinka laillistakin tietä. Vuosikausia eli koko nykyisen toimivassa iässä olevan polven paraan miehuuden aikana on kansamme ollut niin rikkonainen, ettei historiamme tiedä sille vertaa. Me, jotka nyt olemme noin 40 vuoden iässä, olemme eläneet nuoruutemme Bobrikoffin ja hänen seuraajiensa vainon aikana,

eläneet siinä myrkytetyssä ilmapiirissä, jossa toinen puoli kansasta on epäillyt toista puolta kansaa isänmaan petturiksi. Sellaisen kasvatuksen on saanut se polvi, joka on nyt parhaassa toimiiässä. Näiden jälkien poistamiseen olisi tarvittu paljon, jotta olisi saatu se ehyt tahto ja mieli, jonka kansakuntaa täytyy yhdistää, silloin kun se lähtee sellaiselle tielle, joka vaatii ei ainoastaan työväenluokan vaan kaikkien, ylhäisten ja alhaisen, mukanaoloa, mukanaoloa ilman pakoitusta. Johdon asemasta — meillä ei ole mitään kansallista johtoa eikä yhdistävää johtotähteä — johdon asemasta meillä on ainoastaan puoluekuri ja sekin on järeellä enää ainoastaan yhdessä puolueessa (Vasemmalta: Hyvä!). Hyvä kyllä, sillä minä olen tottunut katsomaan totuutta silmiin ja uskallan sen myöskin sanoa silloinkin kun se ei ole minulle itselleni mieluinen. Me olemme, niinkuin sanottu, vailla ennen kaikkea yhdistävää mieltä. Meillä ei ole keskinäistä luottamusta — se, joka sellaista tahtoo väittää, valehtelee vasten parempaa tietoa. Täällä on vuosikausia kylvetty luokkavihaa ja on onnistuttu tässä siinä määrin kuin viimeisten päivien tapaukset kyllin osoittavat. Onko täällä silloin sitä eheyttä, jota kansakunta tarvitsee astuakseen sen askeleen, johon sitä nyt tahdotaan ohjata, askeleen niin vaarallisen, ettei koskaan meillä ole sellaista otettu. Kansakunta, joka pyrkii suuriin päämääriin, tarvitsee järjestyksen, ennen kaikkea järjestyksen. Meillä on se järjestys puuttunut, ei suinkaan vain viime aikoina eikä tämänvuotisen vallankumouksen syistä, sillä me olemmekin mielestäni eläneet vallankumouksia ja valtiokaappauksia lähes viimeiset 20 vuotta, yhtäjaksoista vallankumousta ja valtiokaappausta aina vuodesta 1899 saakka. Siitä lähtien täällä on tapahtunut kaikkien yhteiskunnallisten laitosten ja aineiden desorganisatiooni, hajautuminen, joka on lopuksi päättynyt miltei täydelliseen anarkiaan ja joka meidän silmissämme tulevaisuudessa hämmöittää aivan täydellisenä. Onko tällainen kansa valmistunut ja kypsytetty sellaisiin otteisiin, joita näin temmatun aseman säilyttäminen vaatii, onko sillä siihen tarvittavaa voimaa ja lujuuutta, yhteistä esiintymistä, yhteistä luottamusta, yhteistä tietoisuutta kaikissa luokissa siitä, että on menetetty juuri niinkuin oli meneteltävä, että on tehty oikein, että on tehty omantunnon mukaisesti, että toisin ei olisi mitenkään voinut menetellä kuin meneteltiin?

Me, niinkuin muutkin, olemme usein kääntäneet huomionsi ja täydellä syyllä Euroopan ja tätä nykyä maailman uljaimpaan kansaan. Sillä olkoot sen valtakunnan vihollisia, johon me vielä

kaikki ainakin ennen äänestystä katsomme kuuluvamme, saksalaiset, sen me aina tunnustamme ja olemme velvolliset tunnustamaan, että nämä ovat maailman tätä nykyä uljain ja järjestetyin kansa. Mitenkä tämä valmistautui siihen asemaan, jossa se nykyään vetää puoleensa vihollistensaakin ihailun? Ne, jotka tuntevat Preussin historian, tietävät, että se ei valmistautunut siihen sillä tavoin kuin me nyt valmistaudumme. Preussi kasvatti vuosisadan alusta lähtien keskuudessaan kuria ja järjestystä, ennen kaikkea kuria ja järjestystä, säästäväisyyttä, lujaa valtiovaltaa, keskitettyä lujaa kansallista valtiovaltaa ja kokosi vahvaa valtiokassaa. Onko näistä pyrkimyksistä — minä vain pyydän kysyä — varjoakaan meidän menettelyssämme? Ja miten valmistautui Preussin kokooma Saksa sen jälkeen? 1867 ja 1870 todistivat sen, että Preussin valmistus oli historiallisesti oikeutettu. Saksan valtakunta on jatkanut samaan tapaan ja Saksan kansa sen pienimpiin yksilöihin saakka on jatkanut samaan tapaan. Kaikista puolueista, äärimmäisestä oikeistosta, äärimmäisistä junkkereista hamaan äärimmäisimpiin sosialidemokraatteihin saakka he ovat tietäneet ja tunnustaneet, mitä on hyvä valtiojärjestys, että sen tulee olla yläpuolella puoluekurin, että ahkeruus ja säästäväisyys on hyve kansassa ja valtiossa, että oikea kuri on ensimmäinen ehto, jolla kansakunta voi koota voimansa. Nykyiset tapaukset osoittavat, että Saksan kansa on tässä edelleen ollut oikeassa.

Venäjä järjestäytyi suureen kamppailuun päinvastaisella tavalla, järjestäytyi juuri sillä tavoin kuin mekin olemme järjestäytyneet ottamaan vastaan täydellistä itsemääräysvaltaamme. Sillä meidän historiamme onkin varjokuva Venäjän historiasta viime vuosina. Jos siellä on menty oikeaan, niin on menty meillä oikeaan, jos siellä on menty vasempaan, niin on meilläkin menty vasempaan; mitä siellä on ollut siveellisesti väärää ja inhottavaa, se on tunkenut tännekin löyhkäänsä levittämään. Kaikessa me olemme olleet Venäjän kaiku. Ja samalla tavoin kuin Venäjä vuoroin vallankumouksen suonenvedon nytkäyksissä horjuen, vuoroin itsevaltiuden syliin antautumalla valmistautui kamppailuun Europan parhaiten järjestynyttä valtakuntaa vastaan, samalla tavalla me nyt valmistaudumme ottamaan itseämme paljon suuremmalta kansalta oikeuksia välittämättä entisistä laeista, välittämättä siitä mielialasta, mitä se tämän toisen kansan keskuudessa synnyttää (Vasemmalta: Ei niitä kansalta oteta). Milloin ikinä kansakunta on jotain suurta tehnyt, on siellä suuremmassa tai vähemmässä määrässä koko kansa samalla tavoin koottu, kuin mitä mai-

nitsin Saksasta. Sillä tavoin lujalla, rautaisella kädellä kokosi Napoleon Ranskan, ennenkuin Ranskan vallankumouksen hedelmät voivat tulla koko maailman osaksi. Samalla tavalla, rautaisella kädellä kokosi Cromwell Englannin. Ei ole epäjärjestyksen vallitessa koottu suuria, pysyviä hedelmiä kansakunnalle.

On yksi totuus, joka on aina historiassa toteutunut. Se on se, että se, joka taisteluun lähtiesään on uneksinut ainoastaan paraatimarsseista, on aina hävinnyt. Niin on käynyt suurienkin valtakuntain. Niin kävi Ranskan lähtiessä Preussia vastaan 1870. Niin voisi luetella joka ikisen onnetoman sodan alun olleen siinä, että vastustaja arveltiin liian mitättömäksi. Meillä on nyt täydellisenä muotina, varsinkin nykyisen vallankumouksen jälkeen, arvioida Venäjän voimat aivan olemattomiksi. Niillä käsityksillä me nytkin, ellei suorastaan koko vasemmisto, niin ainakin ne, jotka liehuvat oikeiston ja vasemmiston välillä, menevät taisteluun (Vasemmalta: Ei ollenkaan). Eurooppa on arvioinut Venäjää koko joukon toisin kuin me. Venäjä kelpaa vielä liittolaiseksi mahtavalle Englannille ja Ranskalle. Se on kelpannut niille aina ja ne ponnistavat tälläkin hetkellä diplomatiansa kaikkia jänteitä saadakseen sen pysymään liitossaan. Kun rauha kerran tulee, vapautuu tämän suuruutensa nähden nyt kyllä heikon Venäjän voimista paljon. Silloin on meidän tilintekomme vuoro. Silloin riippuu kaikki siitä, mitkä voimat Venäjällä pääsevät valtaan. Vasemmisto on toivorikkain sentähden, että se ensi kerran maistaa vallan makua. Se uskoo, että maailman historia nyt on muuttunut aivan toiseksi kuin ennen. Minä toivoisin, että vasemmisto olisi oikeassa, mutta en voi uskoa siihen, että historialliset lait yht'äkkiä vuonna 1917 muuttuisivat. Sillä tähän asti aina ovat kansat, oltuaan hajanaisia, kokoontuneet kansallisesti itsetietoisien aineiden ympärille ja silloin on alkanut niiden tilinteko, jotka ovat olleet syypäitä kansallisiin heikkouksiin (Vasemmalta: Tuon me tiedämme). Ette tunnu tietävän. Jos Venäjällä nousee kansalliskiihkonen suunta, niinkuin siellä aina on noussut suurten tapausten jälkeen, meidät voidaan valloittaa takaisin. Siihen käy jo nyt yllytys. Siihen käy yllytys ei ainoastaan porvariston kesken Venäjällä, vaan suuri, melkoinen osa sosialidemokraattejakin on jo siinä mukana, niinkuin Työmiehen tämänpäiväinen vastaus Ivestijälle kyllä osoittaa (Vasemmalta: Ed. Rantakari samoin). Meille on vaarallisinta se, että me nykyisillä edellytyksillä pyrimme ottamaan tämän askeleen, johon eduskuntaa, niinkuin sanoin, tahdotaan pakoittaa. Sillä nyt ei ole kysymys ke-

hoittamisesta vaan pakottamisesta, niin pian kun meille on annettu kullekin edusmiehelle julistus, jossa uhataan kansanäänestyksellä ja kansalliskonventilla, joista tiedetään meidän arvelevan, että ne saattavat meidän isänmaamme yhä suurempaan ulkonaiseen ja sisäiseen sekasortoon. Tällä uhkauksella, joka on uhkaus maan tulevaisuutta vastaan, tahdotaan nyt meitä taivuttaa. Vasemmisto, joka ei löydä kyllin vahvoja sanoja maalatakseen meitä mustaa mustemmiksi, maalatakseen kaikki meidän vaikuttimemme itsekkäimmiksi, mitä maan päällä löytää voidaan, asettaa nyt meidän eteemme isänmaan uhan ja luottaa siihen, että me sen pelosta äänestämme heidän ehdotuksensa puolesta pelastaaksemme isänmaamme ja lähimmäisemme edes hetkiseksi anarkiasta (Vasemmalta: Tehkää niinkuin tahdotte). Kummallisinta on se, että sosialidemokratia meidän maassamme on saavuttanut niin äärettömän vahvan uskon lakipykäliin. Venäjän maantieteellinen asema Suomeen nähden jää tästä laista huolimatta samaksi kuin ennen; se on vaikuttanut Suomen kohtaloon aikaisemmin ja se tulee siihen vaikuttamaan vast'edeskin. Venäjän ja Suomen voimasuhteet jäävät myös tästä laista huolimatta ennalleen ja ne tulevat myös vaikuttamaan meidän kohtaloomme, niinkuin ne ovat vaikuttaneet siihen tähänkin asti. On omituista, että vasemmisto ei muista sen suurimman ja neroikkaimman oppi-isänsä ankaraa varoitusta, Lassallen varoitusta, joka sanoi, että lailla on maailmassa voimaa ainoastaan sikäli, kuin yhteiskunnallisten voimain resultantti sitä sille antaa (Vasemmalta: Kyllä se muistetaan). Ei tunnuta siltä. Meidän historiamme on ollut hyvin vaatimatonta näihin suuruusunelmiin asti, jolloin kansakunnan näyttää valtaavan se sama turhamaisuus ja itserakkaus, joka muutamissa sen johtajiksi pyrkivissä on suorastaan vastenmielistä katsella. Lähes tuhatvuotisen historiansa vaiheissa on Suomen kansa pysynyt aina uskollisena perinnäisille valtio-oikeudellisille suhteilleen, silloinkin kun ne aika ajoin ovat tuottaneet kansalle ainoastaan raskaita velvollisuuksia ja vaatineet kansaltamme suurempia uhreja kuin se on kantaa jaksanut. Tällainen järkähtämätön perinnäisten velvollisuuksien omistaminen ja täyttäminen on ainakin meidän yksinäisessä, vaarallisessa asemassa olevalla vähäisellä kansallemme suurten ja vieraiden kansojen keskellä ajan pitkään osoittautunut myös ainoaksi menettelyksi, jossa se on voinut kansallisen elämänsä mahdollisuudet aikaistensa silmissä auttamattomaltakin näyttävästä tuhosta pelastaa. Siitä on meillä todistuksena ei arvelut vaan koko tähänastinen historiamme.

Täyttämällä omasta puolestaan velvollisuudet on kansallemme kaikkiin, kerrallaan vähäisiin saavutuksiinsa siten tullut eittämätön siveellinen oikeutus ja kansamme on voinut myöskin tuollaiset saavutuksensa siveellisen oikeutuksensa voimalla säilyttää sekä siten luoda monista ponnistusten tuloksista sellaisen historiallisen, kokonaisen tuloksen, ettei kukaan voi enää kieltää kansaltamme oikeutusta omintakeiseen elämään. Tämä on vaivalla saatu, esi-isäimme ponnistuksilla korvessa kärsien kylmää ja nälkää, se on saavutettu sillä uskollisuudella, jota meidän esi-isämme osoittivat Ruotsin lippua kohtaan ja jota he sittemmin ovat osoittaneet sen valtakunnan lippua kohtaan, johon sopimus, olkoon pakollinen alkuaan, on meidät yhdistänyt (Vasemmalta: Bobrikoff!). Tämä kaikki, mitä vuosisadoissa on saavutettu, se pannaan nyt yhdelle kortille. Nyt lähdetään toisia teitä. Minä olen ollut sitä mieltä aina, että laittomuus on vaarallinen. Taipumus mahtavimmankin mahtikäskyyn on vaarallinen, vaikka sitä ei voi aina välttää, niinkuin vasemmistossa olevat johtajat ehkä tuntenevat. Sitä vaarallisempaa on, jos laittomuuden polulle ryhtyy heikompi mahtavampaansa vastaan, ryhtyy siihen ilman pakkoa, ilman ulkonaista pakkoa, ryhtyy siihen sen jälkeen kun toiselta taholta on oltu antamatta siihen suoranaista aihetta. Muuta aihetta ei todellakaan ole annettu Venäjän taholta tähän käänteeseen, jonka asia on saanut, kuin se, että Venäjän väliaikainen hallitus käsittelemättömällä tavalla myöhästeli sen esityksen antamista, jonka se lopulta antoi. Jos se olisi tienneyt tehdä sen valtiopäivien alussa, niin kaikki, vasemmistokin, olisi silloin ottanut sen tyydytyksellä vastaan. Mutta sen myöhästyminen on todennut sen vanhan asian, että jollei lahja tule ajallansa, niin kukaan ei sitä lahjaksi käsitä. Sen jälkeen ovat meillä monet voimat saaneet vaikuttaa ja, niinkuin vallankumouksessa aina käy, jyrkimmät voimat ovat voittaneet ja tulevat edelleen voittamaan, kunnes reaktioni tulee. Taantumus on aina seurannut vallankumousta tähän asti ja se seurannee nytkin, niinkuin kuolema seuraa elämää. Puolestani pelkään, että myös tämä eduskuntalaitos, kun se kerta toisensa jälkeen jännittää jousen niin pitkälle kuin hetken tilanne näyttää suinkin sallivan, tulee kokemaan tästä taantumuksesta. Ja siitä, sen pahempi, kärsivät ei ainoastaan nykypolvi vaan vastaiset.

Minusta se vuosi, mitä me elämme, muistuttaa hyvin paljon vuotta 1848, jota historiassa mainitaan nimellä das tolle Jahr, hullu vuosi. Ja ne neuvottelut, joita täällä pidetään milloin Venäjän väliaikaisen hallituksen kanssa, milloin tilapäisen

sota- ja työmieheneuvoston kanssa, muistuttavat paljon, hyvin paljon niistä touhuista, mitä Saksassa Saksan yhteyttä luomaan pyrittäessä oli n. s. Paulskirchen parlamentissa. Silloinkin tarjottiin sekä sieltä että muualta kaikenlaisten neuvostojen nimissä Preussille kunniakasta osaa, tarjottiin sille johtoasemaa Saksan valtakunnassa, tarjottiin sille toteutettavaksi Saksan yhteysaatetta, jota kaikki unelmoivat, niinkuin me kaikki unelmoimme siitä, että isänmaallamme keran olisi täysi itsemääräämisvalta. Preussin hallitus ei ottanut tätä lahjaa vastaan, ja tapaukset ovat kylläkin hyvin todistaneet, että Preussin hallitus oli siinä täysin oikeassa. Se suoritti Saksan yhteyden toisilla töillä, suoritti sen niillä uhrauksilla, jotka saattoivat Saksan kansan pitämään yhteyttänsä paremmanarvoisena kuin jos se olisi saavutettu Paulskirchenissä pidetyillä komeilla parlamenttaarisilla puheilla. Sitä todistaa Saksan nykyinen vaihe, sitä todistaa se, että etelä-Saksakin on lujasti liittynyt pohjois-Saksaan niin nälässä kuin kaikissa muissakin vastoinkäymisissä.

Minä tiedän kyllä sen, että minut tullaan vasemmiston taholla sen lehdissä leimaamaan entistäkin mustemmaksi, jos se käy laatuun, kuin mitä siellä ennen on tehty (Vasemmalta: Ei käykään). Niin, se ei minua paljon peloitakaan, niinkuin herrat ovat hyvin nähneet. Sillä minä olen sitä mieltä, että miehen on kestettävä niin hyvin irvilevät ja ivanaurut kuin vastoinkäymisetkin, jos hän tahtoo mies olla, ja hänellä on hetkiä, jolloin on kaaduttava paikalleen. Minä olen sitä mieltä, että isänmaatamme tahdotaan nyt viedä onnettomuuteen. Minä yhtä vähän kuin kukaan oikeistossa emme kykene sitä estämään. Mutta reippaimmat meistä kaatuvat paikalleen ja me äänestämme niin hyvin kiireellisyyttä kuin itse lakia vastaan (Sorinaa vasemmistossa).

Ed. Ståhlberg: Suomen itsenäisyyttä kohti pyrkiessä on valittavana kaksi tietä: Joko tosilojen pohjalla käyttää hyväksi niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja siten saavutetusta asemasta taas pyrkiä varmasti eteenpäin, taikka heittäytyä tunteiden ja toiveiden johdettavaksi tosiloista välittämättä ja siihen katsomatta, jäävätkö tarjona olevat edistysmahdollisuudet käyttämättä ja saatetaanko jo olemassaoleva itsemääräämisoikeuskin ja sen vastainen kehitys arvaamattomien vaarain alaiseksi. Edustajan vastuunalaisuus vaatii käsittääkseni käymään edellistä tietä; ja sentähden myöskin tässä asiassa, jossa ei ole puheena satunnaisen kansankokouksen ponsilauseiden suuret sanat vaan vastuunalainen, koh-

taikas lainsäädäntötehtävä, olisi ollut hallituksen esityksen varma saavutus hyväksyttävä. Nyt se ei enää ole mahdollista, vaan on valittavana toisessa käsittelyssä päätetyn lain hyväksyminen tai hylkääminen. Jos olisi takeita siitä, että tätä lakiehdotusta käsiteltäisiin perustuslain mukaisesti myöskin sikäli, että se lähetetään voimassa olevan V. J:n 75 §:n mukaan asianomaisesti hallituksen vahvistettavaksi, ja jos olisi varmuutta tai edes todennäköisyyttä siitä, että vahvistus olisi saatavissa, niin olisi, ehdotuksen muodollisista ja asiallisista puutteista ja osaksi järjestetyssä valtioelämässä tuntemattomista luonnettomuuksistakin huolimatta, voinut tulla kysymykseen sen hyväksyminen. Mutta mainittuja takeita ja todennäköisyyttä ei nyt ole olemassa, vaan päinvastoin on eduskunnan enemmistön taholta suoraan ilmoitettu, ettei ole aikomuskaan tätä lakia laillisesti vahvistettavaksi päättää. Niin ollen en voi äänelläni kannattaa sen hyväksymistä ja antautamista sellaiseen seikkailupolitiikkaan maan ja kansan kohtaloista, jota tällainen menettely tietäisi, samalla kun me itse järkyttäisimme sitä vaatimusta, että muidenkin on Suomen perustuslakeja loukkaamatta pyhinä pidettävä. Minun täytyy sentähden äänestää lakiehdotusta vastaan, toivoen, että uuden esityksen pohjalla tässä asiassa vielä voidaan saavuttaa tyydyttävä, kansamme voimassaolevia oikeuksia, nyt tarjona olevia saavutuksia ja tulevaista kehitystä turvaava, ohimenevää hetkeä pitemmälle pysyväinen tulos.

Ed. Brander: Kansallisuuksien itsenäistyminen, kansojen itsemääräämisoikeus ovat niitä ihanteita, niitä lumokasitteita, jotka nykyisen maailmansodan ja sorron seasta herättävät vastakaikua erittäinkin pienten kansojen ja näiden kansalaisten kesken. Eivätkö nämä ihanteet meillä herättäisi yleistä vastakaikua? Empimättä voidaan sanoa, että täällä kaikki pyrkivät Suomen itsenäisyyttä luomaan, sitä kehittämään ja tukemaan. Joka toisin väittää, hän ei pysy totuudessa. Mutta minkä tunne hetkessä selväksi tekee, se ei perustuslaillisessa valtiossa ole valtiotekona yhtä hetkellisesti valmis. Se on myöskin muistettava, että maassa, missä eduskunta, kansan laillisesti valitsema eduskunta on koolla, lakia ei säädetä kansankokousten päätösten ja ohjeiden mukaan, kokousten, joista toiset pidetään rajojemme ulkopuolella ja joiden kokousten päätöksiä meillä ei ole nykyään minikäänlaisia mahdollisuuksia päästä tarkistamaan. Vähemminkin tärkeät lait meillä mieluummin säädetään perusteellisen valmistelun, hallituksen

esitysten pohjalla. Hallituksen esitys on tässä asiassa joutunut syrjään. Kenties kohtalokkaimmalla hetkellään ei tällä kansalla ole aihetta eikä oikeutta panna tulevaisuuttaan ikäänkuin yhden kortin varaan. Ei ole käsitykseni mukaan säädettävä lakia hätäisesti laaditun, epämääräisen lakiehdotuksen pohjalla. Yhtyen eräisiin aikaisempiin puhuihin ja erityisesti viimeisen puhujan ed. Ståhlbergin lausuntoon ehdotan minäkin puolestani käsillä olevan lakiehdotuksen nykyisessä muodossaan hylättäväksi. Sosialidemokraattisten neuvostojen ja ryhmien julistukset ilmoituksen valtiopäiväjärjestyksen ilmeisestä syrjäyttämisestä ja valtiokeikauksesta tänä iltana ovat vain varmentaneet minun aikaisemmin vakiintunutta käsitystäni tässä asiassa.

Ed. Frey: I händelse föreliggande lagförslag skulle innefatta ett ärligt och klart yrkande på fullständig oafhængighet för Finland och landtdagen därmed skulle för hela världen öppet uttala, hvad hela Finlands folk innerst önskar, så ville jag vara bland de första, som skyndade sig att förorda lagförslaget till godkännande trots de oformligheter, hvaraf det i öfrigt lider. Men den vrågbild af själfständighet lagförslaget erbjuder kan jag verkligen icke finna eftersträfvansvärd. Jag vågar därför helt och hållet som enskild landtdagsman föreslå, att landtdagen, med förkastande af detta lagförslag, ville uttala och till den ryska regeringens kändedom bringa, att Finlands folk hoppas och eftersträffvar, att det samma vid den efter pågående världskrig skeende slutliga uppgörelsen mellan folken i enlighet med den af ryska folket erkända principen om folkens fullständiga själfbestämningsrätt skall af Ryssland tillerkännas full oafhængighet.

Ed. S o p a n e n: Kun käsiteltävä asia on niin erittäin tärkeä, niin syvästi vaikuttava maan ja kansan tulevaisuuteen, on tietysti edusmiehenkin vastuunalaisuudentunne sitä mukaa suurempi. Vaikeutta muodostaa tässä kantansa lisää suuressa määrin sekin, että tunnesyyt tässä ehdottomasti pyrkivät vaikuttamaan siihen suuntaan, että lakiehdotus olisi hyväksyttävä. Mutta asiaa ei sovi tunnesyillä ratkaista, vaan yksistään järkisyyt ovat sen ratkaisussa otettavat huomioon. Ollen muutoin samalla periaatteellisella kannalla kuin ed. Hornborg, minä, samoin kuin hänkin, kuitenkin en voi lakiehdotusta tälläan hyväksyä ja sen minä teen pääasiallisesti siitä syystä, että lakiehdotus ulospäin suurestikaan ei paranna meidän asemaamme ja että se taas sisäisiin asioihimme luo sellaisen tilanteen, jota oikeusjärjestyksen

nimessä ei sovi puoltaa. Oikeusjärjestyksen ehdottomana edellytyksenä on, ettei valtiovallan eri tehtäviä, lainsäädäntöä, hallintoa ja lainkäyttöä, keskitetä yksiiin käsiin, vaan että niitä varten täytyy olla olemassa eri orgaaneja, jotka tehtävänsä suorittamisessa ovat riippumattomia, ovat itsenäisiä. Eikä voitane tällä kannalla ollen hyväksyä sitäkään, että näitä valtiovallan eri tehtäviä edes väliaikaisestikaan keskitetään yksiiin käsiin, ei edes eduskuntaankaan, niinkuin tässä lakiehdotuksessa on ehdotettu. Kun minä siis tulen vastustamaan tämän lakiehdotuksen tässä muodossa hyväksymistä, niin teen minä sen siinä mielessä ja sillä toivomuksella, että Suomen kansan kansalliset toiveet, toiveet, joista Suomen kansa on yksimielinen, kohdakkoin toteutetaan toisessa muodossa ja paremmilla takeilla tuloksien pysyväisyydestä.

Ed. H e l e n i u s - S e p p ä l ä: Tämäniltainen istunto alkoi tavallisuudesta poikkeavalla tavalla ja siinä oli jotakin mieltä kohottavaa. Me kuulimme täällä eteläpohjalaisten talonpoikien vetoamisen Suomen eduskuntaan. Sen allekirjoittajina oli m. m. eräs mies, jonka nimi erityisesti kiinnitti huomiota, mies, jolla on elämäkoke-musta takanaan ja joka ei ole tottunut punnitsemaan asioita ainoastaan maallisen viisauden valossa vaan myöskin ijankaikkisuusviisautta kysymällä. Nämä etelä-Pohjanmaan miehet vetoavat Suomen eduskuntaan, kansalle vapautta vaatien.

Arvaan, että oudoin tuntein ottavat nämä etelä-Pohjanmaan talonpojat vastaan sen valtioviisauden, mitä täällä heidän edustajansa Rantakari on jakanut.

Hallituksen edustaja tänä iltana puheensa alkupuolella pitkän ajan polemisoi sitä vastaan, että tätä lakiehdotusta muka käsiteltäisiin jossakin muussa kuin V. J:n mukaisessa järjestyksessä, huolimatta siitä, että eduskunnan puhemies ensimmäiseksi työksen jo sanoi, että lakiehdotus tullaan siinä järjestyksessä käsittelemään. Sitten me saimme kuulla epäilyksiä ja varoituksia ja saimme kuulla, ettei ole meillä oikeutta mitään muuta pyytää, vaatimuksesta puhumattakaan, kuin sitä — mitä varmasti tiedämme saavamme. Milloinkaan ovat kansat kohtalokkaalla hetkellä ainoastaan sitä pyytäneet, mitä olisi niille annettu, silloin kun on kansain vapauttaisteluista ollut kysymys?

Täällä on sanottu, että meidän pitää pysyä tosiojen pohjalla, ja sen on sanonut edustaja, jonka sanaa olen tottunut arvossapitämään. Mitkä sitten ovat „tosiolot” tällä hetkellä? Meidän on

kaiketi kenenkään mahdotonta saada täyttä varmuutta siitä, millä kannalla ovat asiat Venäjän väliaikaiseen hallitukseen nähden. Mutta sen me olemme kuulleet, että sitä väliaikaista hallitusta, joka on tämän esitysehdotuksen Suomen eduskunnalle annettavaksi hyväksynyt, ei sellaisenaan ole enää olemassa. Kotimainen hallitus taistelee tässä oikeastaan sellaisen esityksen puolesta, jota ei ole enää kannattamassa sama väliaikainen hallitus Venäjällä, joka esityksen on hyväksynyt. Ja sitä paitsi kerrotaan, että väliaikainen hallitus silloinkaan, kun se vielä oli olemassa, ei enää lopulta olisi kiinteästi pysynyt kiinni tässä esityksessä. Se on meidän senaatti, joka enää on siitä kiinni pitänyt — tai en tiedä, puhuiko senaattori Tulenheimo tässä koko senaatin puolesta, toivon ja olenpa vakuutettukin siitä, että niin ei tapahtunut.

Olemme kuulleet tänä iltana puheita, jotka ovat olleet kaikkea muuta kuin rakentavaa laatua (Vasemmalta: Oikein!). Sellainenkin edustaja kuin herra Rosenqvist, jolta olisi odottanut toisenlaista sanontatapaa, puhui halveksumisella niistä politikoitsijoista, jotka juoksevat tietoja tuomassa tänne Suomeen, ja selitti, että viinirypäleitä ei ohdakkeista poimita. Vaikkapa olisi niin, että nämä politikoitsijat, joista hän niin halveksuvasti puhui, eivät olisi tehtävässään onnistuneet, ovat he kuitenkin koettaneet tässä asiassa jotakin tehdä. Olen sivulta päin katsellut heidän toimintaansa, olen katsellut myöskin toisten toimintaa ja olen nähnyt, että vasemmalta on ainakin yritetty tässä asiassa jotakin tehdä. Sillä on osoitettu siksi suurta harrastusta ja ahkeruutta tässä asiassa, että se sellaisenaan olisi ansainnut jonkun, en tahdo sanoa ylistyksen sanan, mutta ainakin jonkun tunnustuksen sanan siinäkin tapauksessa, ettei se olisi oikeille perille vienyt. Täällä ollaan valmiit selittämään, kuinka kelvoton ja huono se lakiehdotus on muodoltaan ja sisällykseltään, joka tässä nyt eduskunnan hyväksyttäväksi tarjotaan. Mutta mitä on sitten toiselta puolen tehty tässä asiassa? Tällä hetkellä esittää ed. Frey jotakin muuta, mutta vasta näin viime hetkellä. Miksi ei ole siltä taholta, jossa olisi kykyä ollut, koetettu tässä asiassa aikaisemmin saada parempaa ehdotusta toimeen? On sanottu viime kerralla, kun tästä asiasta puhuttiin, ettei siihen ole ollut aikaa eikä tilaisuutta. En tiedä, olisiko ollut vai eikö ollut, mutta kyllä arvatakseni vasemmiston taholla on tässä suhteessa myöskin käytetty yön hetkiä, kun päivän hetket eivät ole riittäneet. Siellä on tässä künden yritetty parasta ja saatu edes tämä ehdotus aikaan.

Myöskin ed. Rantakari on pitänyt meille pitkän puheen. Hän on selittänyt, että se, mitä Suo-

men kansa tällä hetkellä vaatii, on suuruusunelma, on turhamielisyyttä, on itserakkauden tulosta. Ja kumminkin on kysymyksessä niin vaatimaton lakiehdotus, että ed. Nevanlinna verratessaan sitä hallituksen esitykseen on katsonut sen varsin vähäpätöiseksi! Täällä on esitetty toisiakin lausuntoja, joissa minun ymmärtääkseni ei ole sanottu asiata niinkuin se olisi ollut sanottava, jos tilanetta tyynesti ja asiallisesti arvostellaan. On sanottu, että vasemmisto on vaatinut eduskuntaa poikkeamaan laillisuuden tieltä. Me tiedämme, miten muualla maailmassa on taisteltu kansan vapauden puolesta, tiedämme, miten veri on vuotanut näilläkin hetkillä ei kaukana täältä. Meidän vasemmistomme esittää tässä ehdotuksensa tyynesti, kylmästi, mitään ainakaan ulkoisia pakkokeinoja käyttämättä. Mitä tulee väitettyihin sisäisiin pakkokeinoihin, niin on muistettava, että vasemmisto on tyytynyt siihen, että tämä asia käsitellään valtiopäiväjärjestyksen mukaisesti, vaikka hyvin ymmärsi sen halun, mikä tietenkin oli sillä taholla saada asiassa kiireellisesti päätös syntymään. Enkä minä vielä nytkään ole puolestani vakuutettu siitä, ettei voitaisi asiaa loppuun asti hoitaa laillisessa järjestyksessä. Sosialidemokraattien puolelta sanotaan siinä julistuksessa, joka on toisille ryhmille täällä jaettu, että eduskunnan hyväksymä päätös saatetaan Venäjän hallitusvallan tiedoksi ja „tunnustettavaksi”. Se ei ole sama sanontatapa, kuin valtiopäiväjärjestyksessä, mutta ei se myöskään ole sellainen sanontatapa, että siihen ei voitaisi sisällyttää se, mitä valtiopäiväjärjestyksessä sanotaan. Paljon riippuu tietenkin olosuhteista, mitenkä tämä asia lopulta vasemmistonkin taholla käsitellään. Minä arvaan, että vasemmisto on tahallaan tässä valinnut tuollaisen sanan, mutta, niinkuin sanoin, ei se vielä varmuudella oikeuta meitä toisia otaksumaan, että ehdottomasti sosialidemokraattinen ryhmä tahtoisii tällä vielä poiketa laillisuuden polulta.

Eduskunnassa on tänä iltana paljon puhuttu siitä rikkinäisyydestä, missä meidän kansamme on, valitettu keskinäisen luottamuksen ja lujuden puutetta, ja kaikella tällä tahdottu tietenkin sanoa, että me emme ole valtiollisesti kypsyneitä itsenäisyyttä vastaan ottamaan. Mutta sillä taholla ei ole meille myöskään osoitettu, milloinkaan me sitten olisimme kypsiä. Eikä sillä taholla ole myöskään käytetty sellaisia sanontatapoja tänään iltana, että se rikkinäisyyttä parantaisi. Ed. Rantakari uhkailee Suomen takaisin valloituksella ja taantumuksen valtauspääsemisellä silloin, kun jotkut uskaltavat lausua julki sen, mitä tämän kansan laajat kerrokset sydämessään tuntevat ja julkisestikin tunnustavat (Vasemmalta:

«Oikein! Oikein! Kannatetaan!). Meidän käsityksemme maailman asioista on niin erilainen ed. Rantakarin kanssa, sen herra Rantakarin kanssa, joka täällä Suomen eduskunnassa nyt istuu, — olen minä kerran toisenlaisenkin Rantakarin tuntenut —, että siitä ei juuri kannata ruveta kiistelemään. Mutta kun hän vetoaa myöskin siihen, ettei Venäjän liittolaismaissa ymmärrettäisi tällaista Suomen eduskunnan päätöstä, niin kyllä minä sentään luulisin, että hän kaikessa valtiopiisautensa siinä kohden saattaa erehtyä (Vasemmalta: Varmasti). Ei suinkaan ole mahtanut Amerikan Yhdysvaltain kansa niin unohtaa omaa vapaudentaistelunsa, ettei se ymmärtäisi Suomen pienen kansan vapaudenpyrkimystä tällaisissa oloissa. Kun pieni Liettuun kansa, Viron kansa ja monet muut Venäjän kansat valmistavat itselleen niitä valtiollisia muotoja, jotka meillä jo ovat olemassa, kun ne julistautuvat vapaiksi, eikä pikemmin herättäisi ihmettelyä Amerikan Yhdysvalloissa, Ranskassa ja muissa sellaisissa maissa, jotka ovat kerran vapautensa puolesta taistelleet, jollei Suomi lausuisi julki toivomustaan tässä suhteessa, kun se tapahtuu niin siivolla tavalla, kuin se sentään tapahtuisi siihen verraten, miten vapauden julistaminen on muuten historian kulussa tapahtunut. Mutta toiselta puolen on asia siten, etteihän siitä pidä kovin paljon pelästyä, jos tällaisella hetkellä esiintyykin niin paljon rikkinaisyyttä, kuin on tänä iltana kuulunut. Kun kerran Amerikan Yhdysvallat julistautuivat itsenäiseksi, niin kyllä se synnytystuska oli pitkä. Ja kun siellä vihdoin asiasta äänestettiin, niin muistettane, että äänet menivät ihan tasan ja että vasta sitten seuraavana päivänä uusi saapuva edustaja asian ratkaisi. Niin on ollut semmoisesakin vapauden maassa kuin Amerikan Yhdysvalloissa. Jos täällä asian taakse, niinkuin toivon, saataisiin jonkinlainenkaan enemmistö, ei maailman silmissä vähemmistön vastustus silloin suurta merkitsisi.

Ed. Rantakari on täällä ihailut preussilaisyyttä, ihailen kuvannut, miten siellä rautaisella kädellä hallitaan. Siinäkin kohdin meidän ihanteemme ovat kokonaan erilaisia. Olen kuullut monasti, niinkuin arvattavasti moni muu on preussilaisyyttä läheltä katsolessaan kuullut, miten siellä juuri pikku kansoja rautaisella kädellä hallitaan. Luonnollisena asiana on minulle esimerkiksi nuori preussilainen kansakoulunopettaja kertonut, mitenkö Posenissa puolalaisista lapsista preussilaisia tehdään, sillä yksinkertaisella tavalla, että ensimmäisestä päivästä asti, kun lapset kouluum tulevat, heidät pakotetaan saksaa puhumaan, ja „se menee niin erinomaisesti” (Vasem-

malta: Ja anastetaan puolalaisten maa). Ja kun muistamme, miten tanskalaisia etelä-Jyllannissa on kohdeltu ja kohdellaan vielä tämän sodan aikana, niin kyllä preussilaisen valtion paino ymmärretään.

Mutta sittenkin luulen, että maailmassa on vielä toisenlaisia voimia hallitsemassa (Oikein!). Minä olen niitä, jotka eivät ed. Rantakarin tavoin laske ainoastaan asemahtiin, pajunettien voimaan; minä kuulun niihin, jotka luulemme, että on maailmassa vielä sittenkin jälellä sitä n. s. korkeampaa maailmanjärjestystä ja niitä voimia, jotka lopulta kansojen kohtaloja johtavat. Me kuulumme täällä viime kerralla, kun tästä asiasta puhuttiin, ed. Malmivaaran kauniin lausunnan. Me kuulumme myös sen isällisen nuhtelun, minkä ed. Rantakari hänelle sen lausunnan johdosta antoi. Mutta kyllä minä luulen, että meillä oli sittenkin syytä enemmän ottaa oppia ed. Malmivaaran lausunnosta (Vasemmalta: Oikein!).

Me olemme, niinkuin täällä on sanottu, jokaisen erikoisen vastuunalaisessa asemassa tällä hetkellä eduskunnassa. Sekin, jonka ääni ei muuten paljon merkitse, saattaa joutua sellaiseen asemaan, että hänen äänellään on merkitys. Senvuoksi luulen, ettei ainakaan siinä kohden meidän tarvitse toinen toistamme epäillä, ettei kukin tuntisi, mitä tämä vastuunalaisuus tänä iltana tietää. Mutta jos kerran on kysymys oikeudesta ja totuudesta, niin oikeus ja totuus lopulta voittaa huolimatta siitä, ettei ole meillä pajunetteja vaatimustemme takana (Vasemmalta: Hyvä!).

Ed. F. Rantanen: Tämä varsin lyhyt ja vaatimaton laki on saanut osakseen porvarillisten taholta koko lailla laajanlaisen arvostelun. Mutta minun mielestäni tämän porvarillisen arvostelun asiallinen sisältö supistuu koko lailla lyhyeen. Ne perustelut, ne vastaväitteet, mitä porvarilliset ovat tätä lakiehdotusta vastaan esittäneet, eivät suinkaan kestä arvostelua.

Täällä m. m. arvoisa senaattori Tulenheimo huomautti siitä, onko meillä todellisuudessa siiveellinen voima saada tämä lakiehdotus voimaan. Tähän herra senaattorin kysymykseen haluaisin vastata toisella kysymyksellä. Onko tämän lain vastustajilla, sen vastaväittäjillä oikeudellista voimaa estää tämän lain voimaan tuloa, tämän lain käytäntöön saattamista? Minä luulen, että heillä sitä ei ole, päinvastoin on meillä oikeus tässä asiassa puolellamme.

Sitten on täällä ikäänkuin yhtenä päävalttina, pääväitteenä tätä lakiehdotusta vastaan esitetty, että se muka synnyttäisi tässä maassa suunnattoman suurta siveellistä sekasortoa. Tätä väitettä ei

ole kuitenkaan voitu millään asiallisilla esimerkeillä todeta, on vain pelätty kansanvallan valtaapääsyä, ikäänkuin jotakin näkymätöntä peikkoa. Näiden väitteiden tueksi on läpikäyty tavallansa ihmiskunnan historia kaikissa eri vaiheissa, mutta koko lailla väärin tulkittuna ja väärin ymmärrettynä. Niinpä tässä ed. Rantakari on vedonnut säätyhallitukseen vapaudenaikana ja tahtonut todeta, että säätyhallituksen epäonnistuminen osottaisi muka tämän lakiehdotuksen epäonnistumista. Mutta minä pyydän tämän eduskunnan arvoisia jäseniä miettimään, mitä merkitystä voi olla sillä, että säätyhallitus eli vapaudenajan hallitus aikoinaan epäonnistui siitä syystä, että silloin keskenänsä riitelevät säädyt eli luokat eivät millään tavalla voineet sopia keskinäisistä luokkaeduistansa, vaan kiinteästi niistä kiinni pitivät. Näistä säädyistä ei yksikään ollut senlainen yhteiskunnan elämää ylläpitävä voima ja mahti, että se olisi voinut itsenäisenä mahtina esiintyä, vaan ne joutuivat ulkovaltojen palkkalaisiksi. Tällaisen säätyvallan epäonnistumista ei suinkaan voida pitää minkäänlaisena asiallisena vastaväitteenä nykyistä sosialidemokraattisen työväestön eli eduskunnallisen kansanvallan valtaapääsyä vastaan, joka tuntee olevansa yhteiskuntaa elähyttävä ja ylläpitävä voima.

Täällä on myös ed. Rantakari sekä tämän asian toisessa käsittelyssä esittämässään lausunnossa että myöskin tässä erikoisesti alleviivannut sitä seikkaa, sitä näkökohtaa, että Suomen kansa ei muka olisi kypsynyt valtiolliseen itsetietoisuuteen ja itsenäisyyteen. Mutta minä olen aivan varma siitä, että tämä käsitys, tämä katsantokanta, se pitää paikkansa vain siihen puolueeseen nähden, johon ed. Rantakarikin kuuluu. Se puolue on m. m. vuosikausia, jopa vuosikymmeniä tässä maassa katsonut tavallaan kunnia-asiaksensa kaiken itsenäisen toiminnan tukahuttamisen työväen keskuudessa. Se on koettanut käyttää kaikkia mahdollisia ja mahdottomia keinoja siihen, että työväki vaan ei olisi päässyt itsenäisesti, itsetietoisesti ajattelemaan ja tulisi kypsäksi valtiolliseen itsenäisyyteen. Mutta kaikista heidän vastustuksistaan ja jarrutuksistaan huolimatta se kuitenkin on kokolailla siihen kohonnut. Arvoisan ed. Rantakarin äskenen lausunto kokolailla muistutti hänen ylpeää lausuntoansa 20 vuotta takaperin, jolloin hän mainitsi, että hän tulee tässä maassa kymmenessä vuodessa tukahuttamaan työväenliikkeen eli sosialidemokratian. Jokainen, joka nyt 20 vuoden kuluttua vertailee sitä tulosta, minkä ed. Rantakari on saavuttanut, havaitsee, että hän on siinä täysin epäonnistunut. Onnistunut on hän ainoastaan yhdessä kohdassa,

nimittäin siinä, että hän on täysin tukahuttanut omassa rinnassaan sen sosialidemokratian aatteen idun, joka silloin ehkä hänen rinnassaan kyti. Mutta harvoin esiintyy puhujan lausunnossa suurempaa epäjohtonmukaisuutta, kuin ilmenee ed. Rantakarin äskeisessä lausunnossa. Ed. Rantakari lähti siitä lähtökohdasta, että tämä lakiehdotus ei ole radikaalinen, mutta tämä tuottaa epäsopeaa Suomen sisäisissä asioissa. Sitten hän lähti siitä, että tähän olisi pitänyt varustautua sotaväellä, kuularuiskuilla, kivääreillä ja tulella ja miekalla. Mutta minä luulen, että jos ed. Rantakari vielä kerran silmäilee historiaa, niin hän huomaa, että kaikilla tällaisilla voimilla, jotka ovat tulella ja miekalla ryhtyneet valtaansa rakentamaan, on ollut vain hetkellinen menestys, mutta mitään pysyväistä tulosta he eivät ole saavuttaneet. Mutta tässä asiassa juuri tuleekin näkyviin se periaatteellinen katsantokanta, se periaatteellinen eroavaisuus, joka eroittaa meidät ja porvarit. Jos ed. Rantakarin lausunto tulkitsee useampien heidän tunteitaan ja ajatuksiaan, niin he tahtovat tulella ja miekalla vielä luoda yhteiskuntaa. Me sosialidemokraatit sitävastoin tahdomme luoda ja uudistaa sen rauhallisella työllä. Ja minun mielestäni ed. Rantakari tässä myös aivan suotta liiaksi ihaili sitä kuuluisaa saksalaista militarismia ja kehui saksalaisia maailman uljaimmaksi kansaksi. Minun mielestäni saksalaiset ovat tällä hetkellä, aivan samoin kuin 30-vuotisen sodan aikana, yhteiskunnan traagillisimpia olentoja, kun luulevat, että tämä yhteiskunnallinen ja taloudellinen kehitys voidaan ohjata ja muuttaa räjähtävällä ruudilla, tulella ja miekalla. Ei suinkaan. Saksan tähänastinen historia osottaa, ettei heidän vetoamisensa raakaan aseelliseen voimaan ole voinut tehdä heitä maailmaa ohjaavien taloudellisten syitten herraksi. He ovat kerran toisensa jälkeen epäonnistuneet ja siinä he tulevat tälläkin kertaa epäonnistumaan. Ja yleensä se preussiläinen valtiomahti, jota ed. Rantakari ihaili, ei kestä arvostelua, sen paremmin kuin se edellisellä vuosisadalla ei kestänyt minkäänlaisia onnettomuuksia. Kosketus silloin Napoleonilta ja se preussiläinen järjestelmä luhistui raunioiksi. Ed. Helenius-Seppälä jo huomauttikin monista preussiläisen valtiomahdin varjopuolista. Mutta kaikesta huolimatta täytyy huomauttaa, että preussiläinen militarismikin osottaa suurempaa kehitystä kansanvaltaiseen suuntaan kuin ed. Rantakari. Sillä ei ole monta vuosikymmentä, kun Preussin kuningas sanoi, ettei hän suvaitse mitään perustuslakeja, mitään paperipalaa itsensä ja kansan välillä, mutta tuloksena on ollut, että hänen on täytynyt sitä suvaita ja kukapa tietää, kuinka kauvan kes-

tää, ennenkuin Saksassakin toteutuu yhteiskunnallinen kansanvalta. Kyllä sen toteutuminen sielläkin on nykyajan kysymys. Ed. Rantakari viittasi myös siihen, kuinka Preussin kuningas menetteli muka oikein, kun hän ei ottanut vastaan Saksan keisarikruunua, kun Frankfurtin parlamentti sitä tarjosi. Mutta hän ei maininnut, miksi tuo kuningas ei ottanut sitä vastaan. Se syy oli hyvin lyhyt ja karakteristinen peruste. Hän sanoi, että tuo kruunu oli vallankumouksen eli revolutsionin hajusta tahraantunut. Siitä syystä hän ei sitä ottanut vastaan sillä kertaa (Vasemmalta: Oikein! Kovemmin!). Täällä on myös porvarillisten taholta erikoisesti viitattu siihen asiintilaan, että tässä maassa on vuosikausia kylvetty luokkavihaa. Mutta kuka sitä tässä maassa on kylvänyt? Ei suinkaan sitä ole kylväneet sosialistit, vaan kyllä sitä ovat kylväneet omistavat luokat. Porvaristo tässä maassa sitä luokkavihaa kylvää ja on tänäkin iltana sitä kylvetty niin äärimmäisestä oikeistosta kuin suometarelaitenkin keskuudesta. Niistä ryhmistä on pyritty esittämään kaikki oppineisuus ja järki tämän vaatimattoman lakiehdotuksen vastustamiseksi. Ja vastustaessaan tätä lakia tämän eduskunnan ruotsikot tahtovat kai osottaa, että nyt, kun on kysymyksessä todellisen kansanvallan saavuttamisesta, heidän tähänastinen laillisuustaistelunsa on ollut vain taistelua heidän luokkaetuoikeuksiensa puolesta. Nyt, kun tulee kysymyksen eräiden luokkaetuoikeuksien murtaminen, silloin maamme oikeuksien puolustaminen näyttää olevan heiltä mennyt. Lisävalaistukseksi siihen kuka se on, joka kylvää varsin veristä luokkavihaa, voi muiden muassa mainita esimerkkinä sellaisen tapauksen, joka sattui esimerkiksi Huitisissa aivan viime päivinä. Siellä joukko herrasmiehiä aivan syyttä ampui rauhallisia työmiehiä, rauhallisia lakkolaisia. Nämä tällaiset toimenpiteet, ne juuri kylvävät luokkavihaa.

Täällä on tänä iltana jo puhuttu ja viitattu siihen, että nyt, kun tapahtuu vuoden 1917 suuri valtiollinen ratkaisu, — tämä ratkaisu tapahtuisi Suomen kansalle onneksi ja menestykseksi, jos tämä lakiehdotus nyt raukeaisi — niin ed. Nevanlinna. Jos se nyt onnistuttaisiin kaatamaan, lausui hän, silloin olisi olemassa toivo siitä, että hallituksen esitys, sellaisen porvarillisen luokkahallituksen muisto, sentään vielä muka uudelleen nousisi ylös. Minä päinvastoin olen sitä mieltä, että jos tässä eduskunnassa tällä kertaa vielä löytyy niin paljon äärimmäisiä porvarillisia taantumismielisiä, jotka äänestävät esimerkiksi tämän lain kiireellisyttä vastaan, muodostaa se ensin näkin mustimman pilkun heidän valtiollisessa toi-

minnassaan, mutta olen myöskin aivan varma siitä, että tämä lakiehdotus tai se aate, joka tähän lakiehdotukseen sisältyy, ei silti kuole eikä sen aatteen kiireellisyys ja valtaan pääsy tule suinkaan hylätyksi, sillä sen takana ovat kansan laajat kerrokset, työväen taajat joukot.

Ed. Hornborg: Jag hade haft för afsikt att föreslå en motiverad form för lagförslagens förkastande, men jag har blifvit upplyst om, att man icke anser sig kunna upptaga till omröstning ett dylikt förslag. Därför ber jag nu under den allmänna diskussionen få meddela, att jag, för den händelse lagförslaget mot förmodan skulle komma att af landtdagen förkastas, har för afsikt att sedermera föreslå, att landtdagen ville uttala,

att landtdagen anser det vara sin rätt och plikt att i finska folkets namn yrka på Finlands oafhængighet och i detta hänseende förbehåller sig öppen talan; och

att landtdagen anser de befogenheter, som tidigare tillkommit Finlands monark, redan nu böra öfverflyttas på Finlands inhemska regering, senatens ekonomiedepartement, och emotser, att regeringen, under beaktande häraf, snarast möjligt ville till landtdagen öfverlämna ny proposition angående utförfandet af högsta makten i Finland.

Ed. Lehtimäki: Me olemme tänään, mutta vielä enemmän viime kerralla tämän asian esilläollessa, saaneet kuulla, miten nykyisten olosuhteiden vallitessa ei ole edellytyksiä tälle kysymykselle, miten sillä ei ole perustetta, ja siksi se ensi myrskyssä luhistuu. Me olemme taasen saaneet kuulla, miten sosialidemokraatit saattavat koko maan turmion omaksi, miten ne syöksyvät sokeina vieraan sotaväen helmaan, joka on tänään yhden, huomenna toisen käytettävänä. Sen ohessa on täällä lausuttu Venäjän järjestyneestä köyhälistöstä sellaisia arvosteluja, joita ei nähdäkseni voi sivuuttaa, ja varsinkin olisi niitä nyt kaikkein vähimmän saattanut odottaa. Tämän kaiken johdosta minä pyydän muutamalla sanalla perustella ainakin oman kantani, minkä vuoksi minä olen yhtynyt kannattamaan tätä ehdotusta. Eräs näistä arvoisista puhujista piti ehdtäinkin sitä arveluttavana, ettei ollut tietoa Venäjän väliaikaisen hallituksen kannasta. Hänen mielestään siis sen myötämielisyys olisi sellainen varma perusta. Teki mieleni sanoa, että olisimme onnettomia, ellei meillä parempaa perustaa olisi, ja nyt se on osotautunut todeksi, sillä sehän on kukistunut, ja selvään on, että tuollainen väliaikainen hallitus on kukistettavissa milloin tahansa. Mutta vaikka se olisi voimakkaampikin, lujempikin, niin siitä

ei ole sittenkään mitään turvaa Suomen asiassa, sillä se on nyt kerta kaikkiaan Venäjän kapitalistiluokan edustaja ja näille luokille on hyötävä siitä, että Suomi ja muut pikkumaat ovat heidän mielivaltansa alaisia. Se merkitsee heille suurempaa markkina-aluetta, enemmän luonnonrikkauksia; parhaimmassa tapauksessa voidaan tuollainen maa järjestää kokonaan heidän riistoalueekseen. Ja että tämän luokan edut aina määräävät kapitalististen hallitusten menettelyn, on selvää. Viimeksi on sen todistanut erittäin epäamättömästi Venäjän väliaikaisen hallituksen menettely Suomen asiassa. Vallankumouksellisen köyhälistön voiman painostamana täytyi sen antaa maalis-kuun-manifesti, tehdä lupauksia, mutta heti kun vallankumouksen aallot asettuivat hieman ja hallitus selvisi tuosta pökeryyksestään, alkoi se heti kierrellä, viivytellä ja koettaa hivuttaa takaisin mahdollisimman paljon, mitä oli täytynyt luvata. Venäjän köyhälistöä me saamme kiittää tästä väliaikaisesta vapaudesta, niistä lupauksista, mutta väliaikaisen hallituksen menettely päinvastoin osoittaa, minkä arvoinen se turva on, joka siltä taholta meille tulisi.

Meidän kansamme kestävät sortokaudet ja varsinkin sodanaikaisten tapahtumien luulisi selventäneen jokaiselle, mitä turvaa on perustuslaista ja yleensä sopimuksista silloin, kun ne joutuvat ristiriitaan suurvaltojen vallaluokkien etujen kanssa. Kun ajattelee Belgian, Kreikan, Montenegron, Rumanian ja muiden pikkukansojen kohtaloa ja muistaa, millaisella kylmäverisyydellä täällä aiottiin muuttaa Suomi venäläiseksi kuvernementiksi, niin kyllä tuntuu siltä, että miehellä, joka vielä uskoo paperien voimaan, täytyy olla oikein marttyyriin usko. Mutta meillä suuressa valiokunnassa oli sellainen mies. Hän valitti nimenomaan, että nyt tällä menettelyllä heitetään syrjään meidän perustuslakimme, ja jos tulee sortokausi, niin mikä meitä silloin odottaa, missä on meidän turvamme silloin. Hän piti siinä tapauksessa asemaamme suorastaan menetettynä. Me emme pidä perustuslakia sellaisena turvana, ja vaikka ed. Rantakari tavallaan kehui sosialisteja siitä, että he tämän paperin avulla nyt tahtovat sitoa Venäjän väliaikaisen hallituksen, ehkä kansalliskokouksenkin niin, ettei se pääse mihinkään, vaan sen täytyy luovuttaa meille mitä me tahdomme, niin emme me tätäkään paperia sellaisena pidä. Se on vain erään järjestyneen voiman ilmaus, mutta se voima voi kyllä suojella meitä paljon tehokkaammin kuin meidän vanha perustuslakimme, ja sikäli kuin me ulkonaisiin voimiin luotamme, niin me luotamme juuri tähän Venäjän vallankumoukselliseen köyhälistöön, sen järjestyneeseen työ-

väestöön ja yleensä kansainväliseen köyhälistöön, koska me tunnemme siihen itsekin kuuluvamme.

Sosialidemokraatit ovat seisoneet samalla kannalla koko sen ajan, kun meidän oikeustaistelumme on kestänyt, ja miltei joka kerta, kun tämä kanta on julistettu, olemme saaneet kuulla „suurten valtiomiesten” pilkkapuheita, miten me turvaudumme tuollaiseen utopiaan. Kun v. 1912 m. m. tästä huomautettiin, niin suomettelaisen puolueen edustajat väittivät, että on ihan järjestöntä luottaa Venäjän työväestöön, se ei ikinä valveudu. Mutta tapaukset ovat osoittaneet, että me seisomme sittenkin varmalla pohjalla ja sentähden meidän ei tarvitsekaan pelätä sillä tavalla kuin muutamat porvaripuolueiden puhujat ovat tässä pelänneet. Sillä tämä Venäjän köyhälistö on tehnyt tuon jättäiläistyön, se on kukistanut maailman hirmuhallituksen, saman, jonka kynsissä me olemme olleet, ja tuon maailman mahtavimman vallankumouksen jälkeen se on yhä osottanut odottamatonta valveutumista. Se ryhtyi viipymättä taisteluun rauhan puolesta, se lähetti koko maailman köyhälistölle julistuksen, joka on saat-
tanut alkuun rauhantaistelun. Se tapahtui ensi kerran sodan kuluessa, ensi kerran silloisena aikana kajahti työväen ääni, ja se kajahti sellaisella voimalla, että imperialistiset vallassaolijat vavah-
tivat. Ei sen vaikutus ollut niin pieni, kuin miksi se kuvattiin tänne saapuneissa sensuurin siivilöimissä sähkösanomissa. Nykyään tämä taistelu jatkuu ja siinä imperialistit koettavat käyttää kaikki voimansa. He käyttävät mahdolliset ja mahdottomat, suorastaan epätoivoisetkin keinot. Niinpä Ranskassa on ammuttu 84 venäläistä vain siitä syystä, että he ovat osottaneet rauhanpyrkimyksiä. Mutta se on varma, että näitä pyrkimyksiä ei tukahduteta ennen, kun rauha on saatu. Se oli juuri Venäjän köyhälistö, joka aloitti tämän taistelun, se on meidän muistettava, silloin kun täällä arvostellaan tätä köyhälistöä. Milloinkaan ei myöskään sotaväki ole esiintynyt siten kuin nyt Venäjällä. Ne ovat olleet milloin enemmän, milloin vähemmän jonkun ryhmän tai yksityisen sotaherran tarkoitusten välikappaleina, mutta ken on tarkastanut tämän joukon pyrkimyksiä, menettelytapaa, se on huomannut, ettei se enää tule olemaan tuollaisena välikappaleena. Jos se johonkin ryhtyy, niin se ryhtyy omassa asiassaan. Tuo joukko, jota sotaherrat ovat pitäneet miltei eläiminä, se on nyt alkanut ajatella.

Sitä köyhälistöä, joka tuollaisissa olosuhteissa on kukistanut tsarismia, joka on herkeämättä jatkanut rauhan taistelua, sitä ei tarvitse puolustaa. Siitä huolimatta täytyy minun sanoa, että tuntuu hieman omituiselta, kun joku suomalaisten kapi-

talistien asianajaja täällä nousee arvostelemaan tuota köyhälistöä tavalla, jota ei voi pitää muuna kuin solvauksena, miten sen edustajakokousten päätöksillä ei ole mitään arvoa, miten koko tuollainen järjestö saattaa viikon parin kuluttua olla olemattomissa, miten koko kansan luonnekin on niin häilyvä, ettei tuollaisiin päätöksiin voi vähäkään luottaa. Ja menipä eräs edustaja suuressa valiokunnassa niin pitkälle, että väitti tätä päätöstä yksityisen edustajan, erään Abramovitshin mielipiteeksi! Hän pitää siis Venäjän köyhälistön edustajakokouksen päätöstä samanarvoisena kuin jonkun herra Abramovitshin tai jonkun suomalaisen esittelijäsihteerin lausuntoa! Tuollaista tulkintatapaa ei todella saa pilata millään arvostelulla, sillä se kyllä arvosteleo itse itsensä. Ja kun joku tahtoo arvostella nykyajan tapahtumia ja yhteiskunnallisia taisteluja muinaisten Ruotsin hattu- ja myssypuolueitten riitojen mukaan, niin ei siihen myöskään kannata paljon koskea. Korkeintaan voisi joku hyvä sielu aukaista hänelle virsikirjasta sen kohdan, jossa virsi alkaa sanoilla: „Heräjä sinä, joka makaat” j. n. e.

Meidän perustuksemme ei siis nojaudu jonkun yksityisen sosialistiministerin mielipiteeseen, se ei luhistu edes koko porvarillisen hallituksen vastustuksesta. Tällaisen hallituksen vastustelu saattaa kyllä aiheuttaa viivytystä ja ulkonaista sortoa joksikin aikaa, mutta kun Venäjän köyhälistö on puolellamme, niin me yhdessä sen kanssa ehkäisemme ja vihdoin lopetamme sortokauden, jos se tulisi. Emme perusta toivoamme siihen, että tämä joukko muuttuu niin hyväksi ja jaloksi, että se sen tähden meitä puolustaa. Sellainen „perustus” sätikisi ilmassa yhtä koomillisesti kuin tuo „yhteiskuntatiede”, joka ratkaisee esimerkiksi 8 tunnin työpäivän vaatimuksen tutkimalla muinais-Rooman orjain sielunelämää, ja jonka mukainen suurpolitiikka perustuu hattujen ja myssyjen taisteluihin, kuten jo mainitsin. Se näyttää tosin antavan palvojalleen ehdottoman varmuuden siitä, ettei köyhälistö koskaan voi kehittyä, sotaväen täytyy maailman loppuun asti pysyä vallassa-olijain apurina — ettei mitään uuttua voi maailmassa tapahtua. Ehkä se on hyvä tällaisena aikana, jolloin kaikki tuntuu niin epävarmalta, mutta tuskinpa se sentään niin varmasti paikkansa pitää.

Meidän kantamme ei kuitenkaan perustu tuollaiseen, se perustuu taloudellisiin olosuhteisiin. Äsken jo mainitsin, miten kapitalistiluokalla on taloudellista hyötyä, mutta sen sijaan Venäjän köyhälistölle ei ole mitään hyötyä siitä, jos Venäjän kapitalistiluokka voi vaikka miten raa’asti sortaa meidän työväestöämme eikä pienintäkään

vahinkoa, vaikka suomalaiset saavat itse hoitaa asiansa. Päinvastoin on heille edullisempaa, että Suomessa on hyvät olot ja että sen työväki edistyy, se kiihoittaa heitäkin edistymään.

Täällä on kerta toisensa jälkeen huomautettu siitä kauheasta vaarasta, mihin nyt aiotaan syöksyä. Minä en luule, että työväestön edustajat suinkaan ovat vähäksyneet tämän asian vakavuutta. Mutta olisi meidän hyvä kuulla, mikä nyt on se voima, joka niin auttamattomasti murskaa Suomen, mitä he tällä kertaa nyt niin tavattomasti pelkäävät? Tämä tuntuu hiukan omituiselta sentähden, kun olemme juuri kestäneet sellaisen sortajamahdin painostuksen, jolla oli täällä tuhannet apurit, jonka käskystä sotajoukko oli valmis teurastamaan meidät. Nämä herrat olivat silloin valmiit luottamaan siihen, että hänen majesteettinsa taas asettaa asiat lailliselle kannalle. Työläisedustajat ovat kyllä huomanneet sen, että taistelu tämän asian puolesta saattaa tulla pitkäksi, saattaa ehkä tuottaa kärsimyksiäkin. Mutta kun emme aio ryhtyä sitä hoitamaan, ajamaan millään väkivaltaisilla keinoilla, niin olemme miltei varmat, etteivät venäläiset toverit ryhdy rauhallista kansaa teurastamaan, jollaista oli syy pelätä viime sortokautena. Tällainen pelko saattaa tosin johtua joidenkuiden käsityskannasta, he pitävät näet venäläisen köyhälistön vaikutusvaltaa niin vähäpätöisenä. Mutta tämä köyhälistö on siltikin tulevaisuudessa voimakas, tämä ei ole luulottelua, se johtuu taloudellisesta kehityksestä. Siellä tulee teollisuus kehittymään ja sen mukaan tulee myöskin järjestyneen työväestön voima lisääntymään ja niin se tulee lisääntymään kaikissa maissa. Sentähden minusta tuntuu omituiselta, kun täällä voidaan sanoa niin räikeästi ja halveksivasti, ettei tuohon köyhälistöön kannata luottaa. Vaikka ed. Rantakari onkin varma, ettei mitään uutta tapahdu, niin sitä kuitenkin tapahtuu. Onhan teollisuus nyt toisenlaista kuin ennen ja työväki on toisenlaista kuin entisajan työväki. Ja siihen juuri, tuohon taloudelliseen kehitykseen perustuokin meidän voimamme. Sentähden ei meiltä, jos itse teemme voitavamme, voida riistää vakaumusta siitä, että kerran on sittenkin Suomi oleva vapaa — että sen kansa saa itse määrätä omista asioistansa.

Ed. Tokoi: Olen sangen epäillen pyytänyt tässä asiassa puheenvuoroa, mutta täällä annetut erinäiset lausunnot ja se, ettei väärinkäsitystä asiassa syntyisi, on aiheuttanut, että katson velvollisuudekseni lausua ajatukseni täällä eduskunnassa tässä yhteydessä julki. Minun kantani maamme ja kansamme itsenäisyyskysymyk-

ässä on ymmärtääkseni tälle eduskunnalle niin selvä, että siihen puoleen kajoamiseni muodostuisi vain ennen annettujen lausuntojen toistamiseksi, minkä vuoksi en siihen puoleen asiasta tässä yhteydessä enää kajoa. Sen jälkeen kun olen tässä eduskunnassa puheenvuoroo käyttänyt, on minua syytetty siitä, että erinäisissä tilaisuuksissa olen lausunut ajatuksen, että vallankumousliike ei vielä ole loppunut, vaan että vallankumousta vielä edelleen jatkuu. Viimeksi viime perjantain istunnossa on ed. Estlander minua kohtaan heittänyt m. m. tämän syytöksen, että hallituksen jäsenenä olen tällaista ajatusta levittänyt. Minulla ei ole mitään syytä sanaakaan peruuttaa siitä, mitä minä tässä suhteessa olen erinäisissä tilaisuuksissa asiasta lausunut, sillä minun käsittääkseni vallankumous, se suuri vallankumous, joka maaliskuussa alkoi, ei ole vielä läheskään loppuun suoritettu. Me emme tällä hetkellä vielä läheskään näe sen ääriä ja rajoja eikä niitä tuloksia, joihin vallankumous vie. Tämän asian, joka meillä tänä päivänä on esillä, kehitys ja käsittely eduskunnassa on kumoamattomana ja paraimpina todistuksena juuri siitä vallankumouksellisesta ajasta, jossa me nyt elämme. Tämän asian kehityksen aikana ja sen käsittelyn aikana täällä eduskunnassa, niin lyhyt kuin tämä aika on ollutkin, ovat tilanteet monta kertaa tavattomasti muuttuneet. Se tilanne, mikä eilen tiedettiin, mikä eilen näytti olevan olemassa, se tilanne ei tänään enää ole olemassa. On selvää, että tällaisena vallankumousaikana tilanteet, jotka seuraavat toinen toistansa, ratkaisevasti vaikuttavat myöskin niihin asioihin, niiden asiain käsittelyyn ja niihin päätöksiin, jotka tänä aikana syntyvät. Minä viimeksi tältä paikalta puhuessani mainitsin ja lausin, että Venäjän kansa alkaa ymmärtää meidän harrastuksiamme, alkaa ymmärtää meidän pyrkimyksiämme saavuttaa kansallinen ja valtiollinen itsenäisyytemme, ja että tulee aika, jolloin Venäjän kansa on käsittävä, että Suomen itsenäisyys on myös Venäjän paras tuki ja turva. Tämä ennustus on toteutunut pikemmin, kuin ehkä osattiin odottaa. Sen jälkeen on Venäjän kansan ymmärtääkseni todelliset edustajat, Venäjän vallankumouksellisen kansan todelliset edustajat, sotilas- ja työväennöstopojen edustajat kokouksessaan lausuneet käsityksensä Suomen itsenäisyyskysymyksestä selvästi ja peittämättömästi, ja se käsitys on meillä tiedossa ja se päätös, minkä he ovat tehneet, se on samallainen, kuin se ehdotus, joka eduskunnassa on esitetty tänä iltana päätettäväksi. Ainoa este, joka tämän asian lopulliseen ratkaisuun viemiseen on ollut olemassa, on ollut Venäjän väliaikainen hallitus, niinkuin tiedämme. Viimeisten tietojen mu-

kaan tätäkään estettä ei enää ole olemassa (Vasemmalta: Hyvä! Hyvä!). Kun minä sanoin, että me elämme vallankumousaikoja ja se, että tämän asian käsittelyn yhteydessä me olemme juuri eittämättömästi saaneet vakuuden siitä ajatuksesta, jonka minä olen esittänyt, että vallankumous ei ole vielä loppuun suoritettu, se tänä iltana ja tämän asian käsittelyn yhteydessä on uudestaan ja vakuuttavasti tullut todetuksi. Tämä päätös, joka täällä on ehdotettu tehtäväksi, on kappale vallankumousta, yksi kappale sitä suurta vallankumousta, joka tällä hetkellä tapahtuu, kappale vallankumousta, joka on ehdotettu suoritettavaksi, etten sanoisi, perustuslain mukaan. Minulla vallankumouksellisen hallituksen jäsenenä ei ole oikeutta asettua poikittain vallankumouksen tielle (Vasemmalta: Hyvä! Hyvä!), ja minä sanon: Jumala armahtakoon niitä, jotka asettuvat poikittain vapauteen pyrkivän voimakkaan kansanliikkeen tielle (Vasemmalta: Oikein! Hyvä! Kätten taputuksia.). Me olemme saaneet kuulla Suomen kansan mielipiteen siinä lausunnossa, jonka puhemies tänä iltana ensimmäiseksi esitti, erään osan mielipiteen, ja minä voin vakuuttaa sen niin olevan, olen liikkunut tämän kansan keskuudessa. Velvollisuuteni on ollut tunnustaa, miten tämän kansan valtimo sykkii. Ja minä voin vakuuttaa, että minun kokemukseni siinä on se, että se sykkii voimakkaasti Suomen itsenäisyyden puolesta (Vasemmalta: Hyvä!). Minä tiedän ja te kaikki tiedätte, että edustajat ja eduskunta, joka tänä iltana asiaa käsittelee, tekee tämän ehdotuksensa täysin tietoisesti ja vastuunalaisuutensa tuntien kansanedustajana. Minä olen vakuutettu siitä, että te kaikki myös tiedätte sen vaikean taloudellisen ja yhteiskunnallisen aseman, jossa me tällä hetkellä elämme. Me näemme, minä ainakin, ja olen vakuutettu siitä, että kaikki näemme ne suuret vaikeudet, jotka meidän edessämme ovat. Me näemme nälkäkauhut edessämme, me näemme työttömäin joukot edessämme, me näemme kansan suuret joukot kaduilla jonossa odottamassa leipää ja särvintä. Me tiedämme, miten vaikeaa tällaisissa oloissa on vapaasti suoriutua ehjänä ja kokonaisena, miten vaikeaa on ylläpitää järjestystä ja yhteiskunnallista kuria. Mutta minä olen vakuutettu siitä, että kansa, joka vakavasti pyrkii itsenäisyyttä, vapautta kohti, se myös nurkumatta kärsii silloin kaikki ne vastukset ja vaikeudet, jotka sillä tällä tiellä on voitettavana. Ja vain siinä mielessä, että sen on kulettava vapautta kohti, se nämä kärsimykset kestää, muissa tapauksissa se ei niitä kestä (Vasemmalta: Oikein!). Minä siis, niinkuin sanottu, olen sitä mieltä, että kaikista tällä hetkellä nähtävistä onnettomuuk-

sista olisi suurin se, jollei tätä kysymystä nyt pian tässä yhteydessä ratkaistaisi (Hyvä!). Sillä, niinkuin sanottu, jos sen ratkaisu nyt viipyy, me emme tiedä onko otollinen hetki enää toista kertaa yhtä lähellä meitä kuin se minun ymmärtääkseni tällä kertaa on. Ja toiseksi minä en jaksa käsittää sitä, miten kansan suuri enemmistö ymmärtäisi ja jaksaisi suhtautua siihen tilanteeseen, mikä syntyisi sen jälkeen, jos tätä kysymystä ei nyt ratkaistaisi. Siitä syystä siis katson velvollisuudekseni ilmoittaa käsitykseni, että tämä kysymys olisi tällä kertaa ja tässä yhteydessä jo ratkaistava, sillä sitä minun ymmärtääkseni vaatii kansamme menestys (Vasemmalta voimakkaita suosinusoituksia).

Ed. Schybergson: Senatens viceordförande började sitt andragande med att säga, att han tvekade, huruvida han skulle uppträda, och han hade sannerligen anledning till denna tvekan, ty då han endast för några veckor tillbaka framhållit nödvändigheten af att antaga regeringspropositionen sådan den var och då en medlem af senaten, hr Tulenheimo i dag hållit på samma ståndpunkt, så fordrar det ett betydligt hopp i tankegången för att komma till den rakt motsatta uppfattningen såsom senatens viceordförande nu gjort. Han skyller på revolutionens utveckling, men det är någonting som vi alla och han också väl hafva tänkt oss. Vi hafva haft klart för oss, att den icke skulle stanna i Ryssland på samma punkt, att den ännu icke var slutförd där.

Liksom senatens viceordförande hade påtagligen icke reda på senator Tulenheimos uppträdande i afton, eftersom han icke berörde det med ett enda ord, liksom senator Tulenheimo och öfriga senatorer tidigare icke lära ha haft någon aning om deras viceordförandes uppträdande, så synes det också som om viceordföranden i senaten icke skulle vara alldeles à jour med sina nyheter från Petrograd. Han sade, att den provisoriska regeringen icke vidare existerar och det var det vi alla trodde på förmiddagen, men nu har det kommit ett telegram af motsatt innehåll, hvilket jag ber att få uppläsa. Det är sålydande: „Pääministerin kiertosähkösanoma kuvernementtikomisareille heinäk. 17 p:ltä. Saapuneitten levottomuutta osoittavien kyselyjen johdosta ilmoittaa sisäministeriö teille, että huhut väliaikaisen hallituksen jäsenten vangitsemisesta ovat kokonaan perättömiä. Aseellisia yhteentörmäyksiä ei joukko-osastojen välillä ole ollut heinäk. 17 päivään k:lo 12 mennessä..

Väliaikaisen hallituksen kukistamista ja valan antamista työ- ja sotamiesneuvostolle koskavalla kehoituksella oli edesvastuuttoman esiinty-

misen luonne, johon ottivat osaa vähemmistössä olevat kansanainekset ja johon väestön valtava enemmistö suhtautui vihamielisesti. Toimeenpanevat komiteat ovat antaneet julistuksen, jossa esiintymisen leimataan vallankumouksen eduille vihamieliseksi teoksi. Sitäpaitsi on väliaikainen hallitus, ruhtinas Lvovin johdolla, työ- ja sotamies- sekä talonpoikaisneuvostojen toimeenpanevain komiteain suostumuksella ryhtynyt toimenpiteisiin tapahtumain estämiseksi, jotka voivat olla turmiollisia koko valtakunnalle. Eiliset ja tämän päivän tapahtumat ovat toistaiseksi keskeyttäneet keskustelut hallituksen muodostamisesta, mutta heti kun katumellakoista on selvitty, aletaan nämä keskustelut uudelleen ja on niiden tarkoituksena muodostaa hallitus, jossa eri poliittiset virtaukset ovat edustettuina samassa suhteessa kuin aikaisemminkin. Tämän ovat työ- ja sotamies- sekä talonpoikaisneuvostojen toimeenpanevat komiteat täydellisesti hyväksyneet.”

Det var emellertid icke för att bemöta senatens viceordförande som jag bett om ordet, utan för att tala om själfva den föreliggande frågan, dock icke om själfva saken utan om formen för dess behandling, ty om förslaget innehåll har jag yttrat mig tidigare och har ingenting att tillägga därtill. Men beträffande formen har hr Airolas meddelande, som han haft vänligheten att i tryck dela ut bland kammarens medlemmar, gifvit också mig åtskilligt att tänka på. Jag frågar mig, hvad vänstern afser med frågans behandling uti grundlagsenlig ordning, då den ändå vill bryta grundlagen och uttryckligen säger, att beslutet icke skall kunna utaf provisoriska regeringen vare sig förkastas eller godkännas (Vasemmalta: „Perustuslain mukaan se ei voi tehdä sitä”). Det är alldeles som om man skulle vilja hafva denna 60 § till skylt för att få några svaga själar bland borgarena att komma in under sitt banér. För oss ligger det, såsom hr Ståhlberg så klart har sagt, den yttersta vikt på att icke öppna denna port för en fullkomligt grundlagsvidrig behandling af ärendet, och vi hafva ingen annan möjlighet att förhindra detta än att förkasta förslaget. Oberoende af alla de sakliga skäl, hvilka fortfarande för mig äro lika giltiga som då frågan sist var före, är detta skäl tillräckligt för att förkasta förslaget. Om vi beträda olaglighetens väg, så hafva vi för en öfverskådlig framtid gjort detta land en obotlig skada, ty det är dock sist och slutligen vidhållandet af lagligheten som är det enda som i ett land utan större makt än vårt kan leda oss lyckligt vidare på utvecklingens bana och kan leda oss lyckligt äfven ifråga om öfvergången till allt högre statsformer.

Men då jag sålunda förkastar förslaget, så har jag heller ingen anledning att förklara det brådskande, tvärtom, och jag förenar mig sålunda med hr Estlander.

Ed. Bäck: Jag ber att få understöda det af hr Hornborg gjorda förslaget.

Ed. Hagman: Olen monessa suhteessa suuresti ihmeteltyt niitä lausuntoja, joita täällä tänä iltana on annettu vaatimuksella, että tämä lakiehdotus hylättäisiin. Täällä eräs edellinen puhuja mainitsi siitä, mitä 40-vuotiaat ajattelevat tässä asiassa. Ehkä minä saan mainita, mitä 60-vuotias ajattelee tässä asiassa. Kauvan ennen kun tämä 40-vuotias ja muut hänen ikäkumppaninsa olivat astuneet kansalliselletä taistelukentälle, olivat tässä maassa monet tuhannet ihmiset koettaneet taistella tämän maan ja tämän kansan vapauden puolesta. Minä muistan hyvin aivan varhaisimmasta nuoruudestani, miten silloin ikäihmiset kaikki huokailivat sitä aikaa, jolloin Suomen kansalle avautuisi tilaisuus vapaasti lausua mielipiteensä omasta kohtalostaan. Se aika on nyt tullut. Olen, niinkuin äsken jo sanoin, sen vuoksi suuresti ihmeteltyt, miten nyt voidaan astua taaksepäin ja asettua sille kannalle, että meillä olisi vielä aika odottaa. En voi selittää tätä taantumuksellista ajatustapaa sivistyneiden ja oppineiden herrain puolelta muulla tavalla kuin siten, että nämä arvoisat herrat kansalaiset ovat suurista puheistaan huolimatta kuitenkin tottuneet orjailemaan (Vasemmalta: Hyvä!). Ne eivät ole uskaltaneet ajatella taikka eivät ole heränneet ajattelemaan vapaasti, ajattelemaan itsenäisesti. Tuntuu siltä, kuin he liiaksi takertuisivat kiinni muotoihin, keskittyisivät teknilliseen saivarteluun. He ovat mielestäni asettuneet enemmän paperipohjalle kuin olennaisen todellisuuden pohjalle. He eivät oikein jaksa seurata aikaansa (Vasemmalta: Oikein, aivan niin!). Täällä edellinen puhuja moitti senaattori Tokoita siitä, että hän nyt olisi ollut toisella kannalla kuin joku viikko sitten. Jos hän oli, niin se johtui siitä, että hänellä oli ollut kykyä ja uskallusta seurata aikaansa. Aika menee nyt semmoista vauhtia eteenpäin, että onneton se, joka ei jaksa juosta sen tasalla, vaan jääpi jälkeen (Hyvä!). Täällä on pidetty pitkiä puheita tänä iltana tätä lakiehdotusta vastaan, niinkuin sanoin, erittäin pitkiä ja etupäässä pitkiä, mutta minun täytyy sanoa, etteivät ne ainakaan ole voineet minun mielipidettäni tässä asiassa muuttaa, eivät ole saaneet minua lainkaan epäilemään sitä, että nyt on Suomen eduskunta Suomen kansan nimessä lausuva ajatuksensa siitä, haluaako se itsenäisyyttä, haluaako

se vapautta vai eikö se halua. Minä pidän poikamaisen epäroivana sitä ehdotusta, joka täällä tehtiin, että eduskunta, jos tämä lakiehdotus täällä tänä iltana hylättäisiin, sen perästä lähtisi tekemään jonkinlaista anteeksipyytämislauseuntoa siitä, että eduskunta on sen hylännyt (Hyvä!). Emme voi sivuuttaa sitä asiaa, että meidän kansamme, uskallan sanoa, nuoret ja vanhat, miehet ja naiset, ylhäiset ja alhaiset odottavat tällä hetkellä, mitä eduskunta sanoo. Kansa, sen syvät rivit, ne tietävät, mitä ne tahtovat. Ne ovat sen julkilausuneet monella tavalla. Tänään viimeksi meille puhemies luki sellaisen lausunnon. Minä tiedän kyllä, että kun tämä asia on puheenalaisena, niin löytyy suuri joukko sellaisia edustajia, jotka eivät nyt pane mitään arvoa tällaisille lausunnoille. He väittävät, että ne eivät ole mistään kotoisin. He väittävät, että kansa tuolla maakunnassa muodostaa päätöksensä sen mukaan, mitä viimeinen mies puhuu, että kun yksi mies vain lähtee liikkeelle kansan sekaan, niin kyllä hän saa sen tekemään minkälaisia päätöksiä hän tahtoo. Mutta sitä minä en usko ja minä voin todeta, että kun on ollut muista kysymyksistä puhe, niin silloin on kyllä vedottu kansan ääneen ja sanottu, että kansa tahtoo sitä ja sitä, että kansassa vallitsee sellainen taikka tällainen mielipide ja että meidän täytyy sitä kuunnella. Mutta, kuten sanoin, tällä kertaa näyttää olevan sillä tavoin, että monet edustajat katsovat, että nyt, tässä kysymyksessä, ei ole merkitystä sillä, mitä kansa sanoo. Täällä eräs aikaisempi puhuja — ed. Nevanlinna — lausui, että kun tätä asiaa käsitellään, sitä ei saa käsitellä tunteiden voimalla vaan järjellä ja että jos sitä järjellä käsitellään, silloin se tulee selväksi, mutta jos sitä käsitellään tunteella, silloin se menee sekaisin. Minä olen vakuutettu, että sama puhuja kyllä koetti järjellä selittää asiaa, mutta huomatakseni hän joutui kuitenkin siinä järjettömyyteen (Vasemmistosta: Hyvä! Naurua). Mutta sinä hetkenä, jolloin hän puhui sydämensä kielellä, hän puhui oikein. Hän sanoi m. m., että „koska ja niin kauvan kun tämä maa on riippuvainen Venäjästä ja yhteydessä sen kanssa”, ei sovi sellaista vaatimusta tehdä, jonka tämä laki sisältää. Mutta minun mielestäni siinä puheessa järki oli sangen lyhyt. Sillä jos me emme olisi riippuvaisia Venäjästä emmekä missään yhteydessä Venäjän kanssa, niin emme enää tarvitsisi tätä lakia (Vasemmistosta: Hyvä! Hyvä!). Minä lisään, etten sano tätä järjen kannalta vaan tunteiden kannalta, mutta sanani on silti oikein (Vasemmistossa hilpeyttä).

Katson velvollisuudekseni lyhyesti mainita, että suurella ilolla ja mielihyvällä tulen äänestämään

tämän lakiehdotuksen kiireelliseksi julistamisen puolesta ja myöskin sen hyväksymisen puolesta (Hyvä!) tulkoon sitten mitä tulee, tässä minä seison enkä muuta voi (Vasemmistosta hyvä-huutoja ja voimakkaita suosionosotuksia).

Ed. Alkio: Täällä useammissakin puhevuoroissa on erityisellä voimalla painostettu sitä, että kansojen välisiä suhteita tulee edelleen tämän sodan jälkeen määräämään ja johtamaan militaristiset voimat. Kun täällä puhuttiin Saksan mahdista, kävi koko lausunto kaiken matkaa siihen suuntaan, että edelleenkin, kun tämä sota on loppunut, historiallisia ja kansanvälisiä suhteita määrätään väkivallan voimin. Epäilemättä jos vetää johtopäätöksiä siitä, millä tavalla historialliset voimat tähän saakka ovat toimineet, saakin sellaisen käsityksen, että näin on asian laita. Mutta jotka ovat seuranneet viime aikojen, näiden kolmen vuoden kehitystä ihmisten mielipiteissä, valtioiden voimasuhteissa, on täytynyt tulla väkisin siihen vakaumukseen, että tämän sodan jälkeen tullaan kansainvälisiä suhteita järjestämään koko lailla toisenlaisten periaatteiden mukaan kuin ne, jotka Saksan mahdin ovat määränneet (Vasemmistosta: Oikein!). Minä olen kaiken aikaa lähtenyt tästä edellytyksestä. Mutta jos Venäjällä militaristiset voimat tulisivat edelleen pitämään valtaa, olisiko viisasta, että me suomalaiset jättäisimme vapautemme takeiden hankkimisen siihen saakka kunnes Venäjän militaristiset voimat ovat taasen täysivoimaisia (Vasemmalta: Hyvä! Oikein!). Eikö järki sano, että silloin, kun Venäjällä on vallankumous korkeimpana lakina, tätä oikeutta on myös Suomen käytettävä, loukkaamatta silti niitä etuja, jotka tuovat Venäjän varsinaiselle kansalle — minä en puhu Venäjän suurvallasta — Venäjän kansalle etuja. Kun tätä lakiehdotusta, joka nyt on käsiteltävänä, olen arvioinut, olen tullut siihen käsitykseen, että itse asiassa ei tässä tapahdu mitään vallankumousta meidän puoleltamme. Tämä on ainoastaan toimenpide, jonka avulla järjestetään olosuhteita, sen jälkeen, kun Suomen perustuslain edellyttämä hallitsija on poistunut näyttämöltä. Me olemme astuneet vallankumouksen tielle jo silloin, kun olemme hyväksyneet Venäjän väliaikaisen hallituksen toimenpiteet Suomen suhteen. Tämä uusi askel ei ole mikään poikkeus tähänastisesta vallankumouksellisesta suhtautumisesta Venäjään (Vasemmalta: Oikein!). Mutta jos tämä saataisiin nyt hyväksytyksi, pidän minä puolestani, että se aiheuttaisi selvyyttä Suomen ja Venäjän välisiin suhteisiin (Hyvä!). Täällä on useampia kertoja huomautettu siitä, että se hallituksen esitys, joka

muutamia kuukausia sitten eduskunnalle esitettiin, olisi muutamissa suhteissa ollut parempi kuin tämä. Epäilemättä, siitähän voi väittää yhtä ja toista. Mutta tällä uudella ehdotuksella on eräs puoli, joka puolustaa tätä, se on nimittäin se, että venäläinen sotamies- ja työmiehenneuvosto, Venäjän nykyhetken suurin mahti, on jo ehtinyt tämänsuuntaisen lauselman hyväksyä. Minä, niin- kuin jo edellisellä kerralla tästä asiasta keskusteltaessa lausuin, pidän, että vaikka nämä olosuhteet ovatkin vaikuttaneet sen, ettei tämä laki ole sellainen, kuin miksi sen olisi pitänyt muodostua, se on kumminkin sellainen, että minun luullakseni nykyoloissa ei pitäisi olla aivan suuria vaikeuksia siinä, ettei siihen saada myös Venäjän väliaikaisen hallituksen allekirjoitusta ja hyväksymistä. Minä puolestani tulen äänestämään tämän lakiehdotuksen puolesta, mutta sillä nimenomaisella edellytyksellä, että tästä ei tule lakia ilman, asianmukaisessa järjestyksessä tapahtunutta vahvistusta.

Kun olen tällä kannalla, täytynee minun vielä lausua jotakin. Minä en ole tästä kirjelmästä, jonka sosialidemokraattinen ryhmä on tänne jättänyt, päässyt vielä selvytyteen, millä tavalla he tulisivat järjestämään asiat silloin, jos tämä laki jää hyväksymättä. Miten sitä ruvettaisiin Suomessa noudattamaan? Minä puolestani näen edessä lukemattomia ristiriitoja ja mahdottomuuksia, jotka tekevät sen, että tätä lakia ei tulla noudattamaan, ellei se ole asianmukaisesti vahvistettu. Sellaisen ristiriidan synnyttäminen omien kansalaisten keskuudessa ei ole välttämätöntä. Se on sitä paitsi pelättävää. Kun minun ajatukseni mukaan siis tämä ei vielä ole se asiakirja, jolla Suomi ilmaisee lopullisesti sen, mihin me tulemme pyrkimään itsenäisyytemme järjestämisessä, olisi minusta välttämätöntä, että me liikkuisimme tässä asiassa kokonaan perustuslaillisella pohjalla ja hankkisimme laille Venäjän hyväksymisen. Sillä on silloin kaksipuolisen sitoumuksen voima. Tämän lain merkitys on ennen kaikkea Suomen ja Venäjän välisten suhteiden määrittämisessä. Minä panen sille vähemmän merkitystä, mikäli sillä on sisäpoliittista ja sisäistä luonnetta. Suomen ja Venäjän välisten suhteiden lopullinen määrittäminen ei käy Suomen puolelta yksipuolisesti. Sosialidemokraattinen ryhmäkin on asettunut sille kannalle, että se sallii eräiden sangen tärkeiden asioiden jäädä vielä Venäjän huollettavaksi, kuten ulkopolitiikan ja sotilasasioiden. Tällä kannalla ollessa siis on jotenkin selvää, että jos tätä lakia ruvetaan sovellettamaan ilman, että ne, jotka edelleen saavat hoitaa meidän ulkopolitiikkaamme ja sotilasasiamme, ovat sen hyväksyneet, ristiriita

muodostuu sellaiseksi, ettemme voi sitä jälkeenpäin hyvällä selvittää.

Mitä muuten tulee vielä tähän asiaan yleiseltä kannalta, täytyy minun sanoa, että olisin suonut, että eduskunta olisi tässä asiassa esiintynyt kokonaisempana. Mutta meidän kohtalomme nyt on ollut routavuosien alusta saakka sellainen, että tämänluontoiset keskustelut ovat jokaisten valtiopäivien aikana uusiintuneet, kun on ollut kysymyksessä adressit, joilla on tahdottu äsken kaatuneelle hallitsijalle esiintuoda meidän laittomien olojemme varjopuolia. Mutta minä uskallan tässäkin suhteessa asettua tilanteen kannalle. Ei ole kenties luultavissakaan, että me voisimme suurisakaan asioissa pitkiin aikoihin esiintyä yksimielisinä. Kun kuitenkin tämä kuuluu sellaisiin asioihin, joissa huolimatta luokkataistelusta, huolimatta erilaisista taloudellisista ja valtiollisista käsitteistä, olisi syytä kumminkin pyrkiä siihen, että toistensa vakaumus voitaisiin tunnustaa, rohkenisin kehoittaa, että nyt, kun lähdetään tästä asiasta äänestämään, siinä ilmaistaisiin Suomen kansalaisten käsitys siten, että tämä lakiehdotus tulisi hyväksytyksi.

Kun minä olen tällä kannalla, pyydän niitä, jotka vielä ovat toisella kannalla, asettumaan nykyisen tilanteen mukaan arvioimaan Suomen kansan asemaa. Me emme koskaan tule väkivoimin valloittamaan itsellemme paikkaa maailman kansojen keskuudessa. Mutta nyt on kaikunut kaikissa Europan kansoissa, niissä, jotka ovat voimakkein keskenään taistelleet ja julistaneet tulevansa oikeutta jakamaan, kaikkien näiden keskuudessa on erinomaisella innostuksella julistettu, että tämän sodan jälkeen kaikille Europan kansoille julistetaan itsenäisyysoikeus. Täällä on sanottu tänä iltana, että suomalaisten asia olisi esittää asiansa vasta Venäjän kansalliskokouksessa. Mutta minä pidän, että se olisi silloin myöhäistä (Vasemmalta: Niin olisi). Meidän on pyrkimyksemme ilmaista jo sitä ennen ja minä rohkenen olla siinä vakuutuksessa, että meidän pyrkimyksemme tähän suuntaan ei saata olla Venäjän kansan edessä mikään rikollinen pyrkimys (Vasemmalta: Oikein!). Rikolliseksi olisi tällaista pyrkimystä saattanut ajatella silloin, kun suurvaltapolitiikka oli vielä päivän korkeimpana lakina. Rikolliseksi olisi sitä kenties voitu meillä leimata silloin, kun äsken kaatuneen Nikolai Romanowin valta oli mahtavimmillaan (Vasemmalta: Valtiopetos se oli silloin). Sitä olisi saattanut leimata rikolliseksi sen vuoksi, että se olisi taistellut silloin sitä hallitusjärjestelmää vastaan, johon Suomi oli Porvoon valtiopäivillä vapaaehtoisesti alistunut. Mutta

kun tämä hallitusjärjestelmä on kaatunut, on siitä seurannut, että Suomikin on astunut sellaiseen uuteen tilanteeseen, jolloin sen on hallitusmuotonsa mukaan itse harkittava, millä tavalla tätä maata vastedes hallitaan. Mitkä muodot tulevatkin meidän vastaisessa hallitusmuodossamme hyväksytyiksi, se ei kuulu tämän asian piiriin vielä, mutta siitä saanemme olla varmoja, että kokolailla pitkälle meneviä vapauksia Venäjän väliaikainen hallituskin, puhumattakaan Venäjän nykyaikaisista kansan voimista, kokolailla pitkälle meneviä parannuksia ne ovat Suomelle ajatelleet. Minkätähden meidän pitäisi odottaa siksi, että he antavat meille sen, minkä he mahdollisesti itse katsovat lopullisesti sopivaksi? Meidän on siis määriteltävä kantamme. Tässä kannan määrittämisessä emme ole päässeet tätä pitemmälle näiden puolen neljättä kuukauden kuluessa, jotka nyt olemme täällä istuneet. Tämä on ensimmäinen tilaisuus, jolloin me voimme määrätä suhteemme Venäjän vallankumoukseen eduskunnan päätöksen kautta. Jos tämä meidän suhteemme määrittäminen joutuu sellaiselta näyttämään, että me emme tahdo edes sellaisia vapauksia, mitä tämä lakiehdotus edellyttää, pelkään minä, että me annamme huonon kuvan kansallisesta itsetietoisuudestamme (Vasemmalta: Oikein!). Sen vuoksi siis luulen, että niilläkin, jotka ovat tässä puhuneet ja epäilemättä jo ajatelleet määrätä kantansa päinvastaiseen suuntaan, on syytä hieman isänmaan ja kansan menestyksen nimessä harkita, eikö sittenkin ole syytä tätä lakiehdotusta hyväksyä.

Ed. Yrjö-Koskinen: Erinomaisen vaikeaan asemaan on tämä kysymys asettanut kunkin edustajan. Minä luulen, että moni meistä on valvonut öitä tämän tähden. Tiedämmehän, ettei Suomessa ole mitään muuta mieltä olemassakaan, kuin että meidän pitäisi saada elää vapaata, omaa kansallista elämätämme. Sitähän hartaasti toivoo mies ja nainen, vanha ja nuori, jopa lapsi (Vasemmalta: Ei vaan Rantakari). Olemme siksi paljon ja monenlaista kokeneet ja kärsineet väkevämman sorrosta, että vapausajatus on kypsytynyt jokaisessa suomalaisessa rinnassa. Siitä siis ei ole vähintäkään erimielisyyttä. Mutta kysymys on nyt vain, onko tämä oikea hetki ja oikea tapa. Toisen heikkoudentilan hyväksikäyttö lienee sitä tavallista entisajan politiikkaa, mutta onko se onneksi ja saavutetaanko sillä mitä halutaan? Onko meidän naistenkin nyt mentävä tuota vanhaa polkua, kun vihdoinkin olemme mukaan päässeet?

Ajan suhteen on järjestely tällä hetkellä epäilyksen alainen senkin takia, että juuri näinä viik-

koina on enemmän kuin puolet Suomen kansaa ollut asetettu kuuromykän asemaan. Mehän tiedämme kyllä, mitä valitsijamme ajattelevat itsenäisyysasiassa, mutta me emme lainkaan ole saaneet tietää, mitä he ajattelevat ajan sopivaisuudesta ja tavan tarkoituksenmukaisuudesta. Mitä vasemmisto sanoisi, jos täältä oikealta olisi ensin saatettu teidän puoluelaisenne kuuromykiksi ja sitten akkiä toisimme tämmöisen mullistavan lakiehdotuksen teidän eteenne päätettäväksi. Tämöinen menettely tekee ehdottomasti kiristyksen ja pakoituksen vaikutuksen, siitä ei päästä mihinkään. Kirjaltajalakko lienee, kuten muutkin lakot, vissiltä taholta järjestetty. Suut kiinni, korvat lukkoon, porvarit, ja puumerkki alle sille paperille, jonka eteenne asetamme (Ed. Airola: Graafillinen liitto on vastoin porvarilehtienkin tahtoa sen aiheuttanut). Meilläähän ei ole tätä nykyä mitään muuta lehteä kuin hallituksen sanansaattaja. Voimme ko tuollaisissa oloissa tehdä päätöksiä vapaudessa ja harkiten. Onpa tässä asiassa vielä eräs toinenkin puoli. Tämöinen näin tärkeä eroasia olisi päätettävä Suomen kansan ja Venäjän kansan välillä. Mehän kyllä edustamme Suomen kansaa, joskin sen enemmistön ääni on tilapäisesti tukahutettu. Mutta Venäjän-kansan puolesta tätä asiaa ei ole järjestämässä kokonaisen kansan valitsema eduskunta vaan eräs puolue; kuinka kunnioitettava ja hyvä tahansa, niin se on vain puolue kumminkin. Nämä apuaan meille tarjoavat eivät voi mitenkään edustaa koko Venäjän kansaa. Naiset ainakin puuttuvat heidän piiristensä. Minä toivon, että tässä ja kaikissa vastaisissa neuvotteluissa, missä kansojen kohtaloita järjestellään, kansan toisen puolen, naisten käsitys myöskin pääsee kuuluville ja arvoon (huutoja vasemmalta). Venäjän nainen on itse pohjattomasti kärsinyt maansa sorrosta; hän varmasti käsittää meidän vapauden kaipuutamme ja hän tulee meille sen myöntämään (Vasemmalta: Myöntänyt jo!). Toivoisin, että suhteemme Venäjään järjestettäisiin vasta aikana, jolloin kaikki Suomen kansalaiset ovat vapaat pakollisesta äänettömyydestä, ja toiseksi aikana, jolloin Venäjän naisetkin ovat mukana ratkomassa siteitä molempien kansojen onneksi ja menestykseksi.

Ed. Gadolin: Då den diskussion, som förts i kväll, visar, att landtdagen står utomordentligt splittrad och öviss i denna fråga, åtminstone i kväll, så skulle jag för min del hemställa, hurvida icke en bordläggning till i morgon skulle kunna äga rum. Jag är icke säker på att man därigenom får linjerna klara, men det är åtminstone en möjlighet att någonting enhetligare skall

kunna springa fram ur denna diskussion och att beslutet sålunda skall falla så att man verkligen får en sådan majoritet bakom detsamma, att denna majoritet har någon betydelse.

Ed. Thuneberg: Pyydän kannattaa edellistä ehdotusta.

Puhemies: Ed. Gadolin ed. Thunebergin kannattamana ehdottaa, että asian asiallinen käsittely nyt katkaistaisiin ja asia pantaisiin pöydälle huomiseen istuntoon. Pyydän, että seuraavat puhujat kohdistavat lausuntonsa vain tähän ed. Gadolinin tekemään ehdotukseen.

Ed. Mäkinen: Minäkin olisin toivonut, että tässä asiassa, jonka olisi pitänyt olla kaikille yhteinen ja joka on tärkein, mitä tällä istuntokaudella meillä on käsiteltävänä, olisi päästy suurempaan yksimielisyyteen. Kun kuitenkin täällä tapahtunut keskustelu ei sitä osota, mutta täällä on esitetty kylläkin epäilemättä vakaumuksesta lähteneitten puheitten johdosta — olkoon miltä taholta tahansa — monia uusia vivahtuksia, katsoisin minäkin olevan syytä, että asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon, jotta, jos suinkin mahdollista, ainakin alistustavassa päästäisiin enempään yksimielisyyteen.

Ed. Talaas: Kannatan ed. Gadolinin tekemää ehdotusta. Jo yksistään ne ristiriitaiset tiedot asemasta Pietarissa, mitkä täällä senaatin talousosaston varapuheenjohtaja ja ed. Schybergson ovat tuoneet esille, oikeuttavat mielestäni asian pöydällepanon ainakin huomispäivän istuntoon.

Ed. Gadolin: Jag åsyftade med morgondagens plenum det plenum, som skulle hållas denna onsdag.

Ed. Rantakari: En tahdo erityisesti vastustaa pöydällepanoa. Mutta sitä perustelua en hyväksy, että asema muka selviäisi huomiseksi. Tämä on mielestäni semmoinen kysymys, jossa yksi päivä ei selvitä asiaa.

Ed. Paavolainen: Vaikkakin minä alusta alkaen tätä niin sanoakseni itsenäisyyskysymystä käsiteltäessä olen ollut sitä mieltä, että voin hyväksyä tämän esillä olevan lain, jos se eduskunnassa käsitellään valtiopäiväjärjestyksen mukaisesti, ja vaikka käsitykseni ei ole muuttunut tänä iltana annettujen lausuntojen johdosta ollenkaan, niin pyydän kumminkin yhdistyä ed. Gadolinin ehdotukseen, että asia pannaan pöydälle tämän

päivän istuntoon. Asia voisi paljon selventyä monelle, joka vielä on epäilevällä kannalla tässä tärkeässä asiassa. Olen varmasti vakuutettu, että monikin kallistuu asiaa kannattamaan, kun saa sitä ajatella.

Ed. Y. Mäkelin: Meidän taholtamme ei tahdota vastustaa pöydällepanoa.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Gadolin ed. Thunebergin y. m. kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle keskiviikkona pidettävään istuntoon. Kutsun ehdotusta ed. Gadolinin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun kukaan ei ole ehdotusta nimenomaan vastustanut, niin saaneen katsoa

eduskunnan päättäneen panna asian ed. Gadolinin ehdotuksen mukaisesti pöydälle?

Ehdotus hyväksytään.

Puhemies: Koska aika on pitkälle kulunut, niin istunto myös on lopetettava.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Wäinö Jokinen: Kun suuren valion kokouksesta on luvattu ilmoittaa täysi-istunnossa, niin saan ilmoittaa, että suuren valion kokous on tänään k:lo 11 a. p.

Seuraava täysi-istunto on tänään k:lo 7 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 1,15 yöllä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

